Petre Sălcudeanu

MOARTEA MANECHINULUI

EDITURA ALBATROS

AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA

AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA • AVENTURA

Desenul copertei
de GH. MARINESCU

COLECȚIA AVENTURA

Petre Sălcudeanu

MOARTEA MANECHINULUI

EDITURA ALBATROS

1

Sub cireşul din curte, aşezat la masa de brad, crăpată şi înnegrită de vreme, Bunicul îşi sorbea cafeaua în tihnă. Se uita din cînd în cînd la mugurii ceruiţi şi cruzi încă ai pomului sub care se afla şi simţi sub părul de la ceafă bătăile, altădată bolovănoase, acum molcome, ale inimii. Împlinise nu de mult şaptezeci şi unu de ani, o cifră destul de modestă, după părerea Bunicului, dacă se gîndea la anii pe care ar mai fi dorit să-i trăiască, dar destul de puţin încurajatoare, dacă făcea o simplă comparaţie între ceea ce simţea în această primăvară şi ce simţise, să zicem, exact cu treizeci de ani înainte, în acelaşi loc, plin de sensibilitate, care era ceafa. Transformările din natură, se petreceau o dată cu transformările din el, cu singura deosebire că aceste transformări erau acum abia perceptibile, ca un somn leneş, în care doar cîteva celule vii mai voiau să spargă prin impulsurile lor încă tinereşti o stare generală de amorţire.

Panaitescu scotea şerbetul din adîncurile puţului — frigiderul lui permanent — şi se gîndea cît de măgulit o să se simtă bătrînul lui maestru că în adîncurile cele reci ale pămîntului îi păstrase încă din toamnă, la temperatură constantă, şerbetul lui

de zmeură. Nu apucă să scoată însă găleata amenajată special, cu rafturi de diferite mărimi, cînd soneria de la poartă, al cărei ţîrîit nu se deosebea prea tare de dangătul clopotelor de la mitropolie, se auzi aruncîndu-şi în eter strigătul ciudat, în stare, la nevoie, să-l scoale din somn şi pe vecinul de la a zecea casă. Soneria era invenţia lui Panaitescu, cum în general, pornind de la casa modestă cu un cat în care locuia, pînă în cele mai mici amănunte ale aceleiaşi case, erau opera propriilor lui mîini. Avea un somn greu, cu vise, în ultima vreme tot mai dinamice, populate de obicei cu două personaje : un criminal ce nu putea fi prins niciodată şi un detectiv, care nu era altul decît el în persoană. Visînd atît de profund, era şi normal să-şi construiască o sonerie deosebită de toate celelalte, capabilă să-l scoale din somnul lui de plumb.

Căpitanul Alexiu intră pe poartă. Călcă pe vîrfuri nu atît pentru a mai cîştiga cîţiva centimetri la statura lui de loc de invidiat, ci din pricina taloanelor de la cizme, înălţate — nu sîntem de loc răutăcioşi — exact din acelaşi motiv.

— Bine te-am găsit, Bunicule, spuse Alexiu şi luîndu-şi chipiul îşi şterse chelia cu o batistă uriaşă în carouri, care, ca să dăm curs ironiei tacite a bătrînului, ar fi putut, cu o oarecare îngăduinţă, fi folosită şi ca faţă de masă. Te-am căutat peste tot, mai spuse căpitanul, în timp ce dădea mîna cu Panaitescu, a cărui poziţie de drepţi se dovedi, şi de astă dată, impecabilă.

Bunicul nu-şi mărturisi bucuria. Din moment ce-l căuta Alexiu în persoană însemna că era vorba de o acţiune importantă, dar, ca să nu se dea de

gol, se mulțumi să tacă, așteptînd ca noul venit să-și deșarte sacul cu noutăți.

Căpitanul aruncă un dosar pe masă, destul de gros, sau suficient de gros ca Panaitescu, om vechi în meserie, să priceapă că de data asta căpitanul nu-i învrednicea din milă cu cine știe ce mărunțiș, ci cu ceva din cale afară de serios.

— Tovarășul colonel, personal, te-a rugat să te ocupi de acest caz, spuse căpitanul, și dintr-o dată burta lui Panaitescu, lăsată în jos cu o indiferență plină de ostentație, se supse sub presiunea unor mușchi ce-și păstrau, după cum reacționaseră la impulsurile lăuntrice, flexibilitatea și forța.

— Buickul e uns, în ordine, peticile puse, se declanșă Panaitescu într-o enumerare ce tindea să nu se mai sfîrșească, ca și cum de rabla lui de mașină — care își aniversase și ea nu de mult șaizeci de ani de la prima rugină — ar fi depins rezolvarea tuturor problemelor nedezlegate din acel dosar.

— Luați loc, luați loc ! O cafea, o țuică sau un vin rece, la pahar, cu sifon, se grăbi să spună Panaitescu, amintindu-și că în datoria sa de gazdă intrau și aceste formale propuneri care îl întristau atunci cînd voitul sau nevoitul musafir nu avea bunul simț să se mărginească la un refuz politicos.

— Un pahar cu apă, dar nu prea rece, spuse Alexiu și Panaitescu se grăbi să-i îndeplinească dorința, spunîndu-și în gînd că pe ziua aceea cîștigase un șpriț și o cafea.

— Despre ce-i vorba, domnule căpitan ? întrebă Bunicul, stînd în aceeași poziție de resemnată așteptare.

Se împliniseră aproape patru luni de cînd Alexiu sau nu avusese, sau nu catadixise să-i dea ceva de

lucru Bunicului, și acesta se răzbuna, ca și în alte dăți, printr-o răceală vecină cu indiferența.

— La prima vedere tot un accident de circulație. La cîțiva kilometri de șoseaua principală București-Constanța a fost găsită o fată de nouăsprezece ani. Moartea a survenit în urma unei lovituri la baza craniană. Interesant este că Fiatul o mie trei sute care a lovit-o a rămas pe loc. Șoferul a dispărut. Aseară, pe la ora unsprezece, miliția a fost anunțată de furtul mașinii. Proprietarul, un contabil pensionar, pe nume Leonte Scurtu.

Alexiu bătu dosarul cu mîna și se ridică. Luă paharul cu apă din mîna lui Panaitescu și bău apa din cîteva înghițituri lacome. Puse paharul pe masă și scoase din buzunar niște bonuri.

— Ca și altădată, benzina o dăm noi, diurne etc. Mașină numai la mare nevoie... Corpul fetei se află la morgă.

Bunicul se ridică și-l conduse pe Alexiu pînă la poartă, neînțelegînd de ce Panaitescu, care mergea alături de el, îl trăgea mereu de mîneca pardesiului.

— Tovarășe căpitan, îmi permit respectuos... Chestia aia... Știți... Maestrul a făcut... Am și eu dreptul la o decorație... Împlinesc peste nouă luni șaizeci de ani...

— Nici o grijă, Panaitescule, spuse Alexiu, mîngîindu-și mustața deasă, ca să-și ascundă zîmbetul.

Căpitanul se urcă în „Volga" cu care venise și, după ce le mai făcu un semn cu mîna, „tancul în frac", cum îi spunea Panaitescu acestui tip de mașină, se făcu nevăzut după primul colț.

Pînă la masa de sub cireș, Bunicul nu scoase nici un cuvînt. Panaitescu era convins că bătrînul tăcea din două motive : unul pornind de la dosarul care aștepta să fie răsfoit, apoi cercetat cu minuție,

iar al doilea viza intervenţia lui care, mai mult ca sigur, Bunicului nu-i plăcuse de loc. Ca să elimine cel de-a doilea motiv dintr-o discuţie imediată, Panaitescu se îndreptă grăbit spre Buickul care aştepta în şopron şi, cu o cîrpă, începu să şteargă maşina cu o grabă care voia să ascundă o anumită tulburare, dar în acelaşi timp şi o dragoste a aceluia care vede în maşină nu o adunătură de fiare, ci un tovarăş de muncă.

Bunicul tocmai voise să-i spună lui Panaitescu cîteva cuvinte calme dar usturătoare, însă, după sunetul claxonului încercat de cîteva ori, îşi dădu seama că Panaitescu se sustrăsese cu abilitate intenţiilor lui.

Deschise dosarul. Îl izbi frumuseţea fetei din fotografie şi, dacă prima reacţie fusese de ordin vizual, pe cea de-a doua o constată fizic, prin bătăile destul de grăbite ale bătrînei lui inimi. În ultimii douăzeci de ani, de fiecare dată cînd se afla, ca acum, în faţa unui deces prematur, îl cuprindea o stare de melancolie dublată de o revoltă surdă. Şi de data asta se nimerise ca viaţa să fi părăsit un trup tînăr şi de o frumuseţe aproape neverosimilă. În privinţa bărbaţilor morţi, indiferent de vîrstă, era mai puţin înclinat spre cugetări. Cugetările veneau însă singure cînd era vorba de femei şi mai ales primăvara, cînd natura... Căci, după Bunic, femeia era aceea în care natura zămislise superiorul, necunoscutul şi viaţa, bărbatul, în concepţia lui, fiind doar o simplă necesitate biologică, sublimă şi ea — doar era bărbat — dar nimic mai mult. Îşi scoase lupa lui mare din buzunar şi parcurse prin claritatea de cristal a sticlei liniile perfecte ale chipului fetei şi oftă de cîteva ori profund. Era convins că va reuşi şi de data asta să prindă făptaşul, cum fusese convins întotdeauna,

cînd victima avea asupra lui și influențe de ordin estetic. Se simțea atras de frumos în toate formele lui și nu o dată, în tinerețe, cînd lucrase cu comisarul Isbășescu, refuzase cazuri care ar fi avut poate asupra carierei lui repercusiuni pozitive, pornind de la simplul motiv nemărturisit, că avea de-a face cu figuri brutale, sau, ca să ne exprimăm în termenii lui, inițiale. Bunicul fusese de totdeauna un dezinteresat, un artist, am putea spune, în meseria lui și își păstrase această calitate și acum, cu toate că — era dator s-o recunoască — din plictis și din lipsă de activitate, acum, la vîrsta la care ajunsese, ținut cu lunile pe tușe, nu s-ar fi dat îndărăt de la „cazuri" în care latura estetică ar fi fost mai puțin semnificativă. Ioana Rarău — dacă acesta îi era numele, înscris pe o brățară aflată la mîna stîngă — era fotografiată în toate pozițiile, îmbrăcată și dezbrăcată, și Bunicul, dintr-un gest de firească revoltă față de brutalitate, își scoase stiloul cu pastă albă și acoperi petele negre ale fotografiei, readucînd nudul cît mai aproape de perfecțiune.

— Sînt gata, maestre, anunță Panaitescu aproape strigînd, ca să-l scoată pe Bunic din contemplația lui pioasă.

— A, da, remarcă bătrînul, aducîndu-și de-abia atunci aminte unde se află și cine stă în fața lui, și, cu o grabă egoistă, ca șoferul să nu poată vedea nimic, închise dosarul.

— Cred că la o chestie ca asta o să ne piște cu cîteva miare, maestre, ce zici ? Nu mi-ar strica două caucicuri noi.

Bunicul nu comentă. Se urcă în mașină și rămase tăcut. Obiceiul prietenului său, de a găsi mereu cîte

un motiv pentru a-şi explica nevoia de bani, nu era atît de nou ca să-l mai tulbure cu ceva.

— La morgă, Panaitescule, spuse Bunicul şi întorcîndu-se spre perna din spate a maşinii, mîngîie capul Alsacianului, care îl fixa trist cu ochiul de sticlă.

— Copile, se pare că avem o treabă importantă, se adresă Bunicul cîinelui, care stătea în continuare impasibil, cu limba scăpată printre dinţi.

— Unde ne facem concediul anul ăsta, maestre ? întrebă Panaitescu încet, ca să nu-l tulbure prea mult pe omul de lîngă el, faţă de care, de patruzeci de ani, de cînd lucrau împreună, avea o stimă şi o preţuire vecină cu admiraţia.

— La morgă, Panaitescule, la morgă, răspunse bătrînul cu gîndul la ale lui, neauzind întrebarea şoferului.

Şocul produs de răspuns se simţi imediat în viteza maşinii care, la treizeci de kilometri pe oră, cu cît mergea în mod obişnuit, încetini pînă la graniţa maximă pe care o poate dezvolta orice vehicul cu un cal putere.

— Precauţia este mama înţelepciunii, spuse Bunicul văzînd acul kilometrajului, necunoscînd motivul acelei atît de bruşte încetiniri.

2

Aşezat pe un scaun, Gogu Pomişor stătea în faţa mesei de autopsii, privind cu îngîndurare chipul unui cadavru. Nu-şi putea lua ochii de la el. De jur

împrejur erau împrăştiate flori şi Bunicul îşi spuse că numai Gogu, cu sensibilitatea lui ieşită din comun, fusese în stare de aşa ceva. Din cînd în cînd autopsierul ofta şi îşi ştergea cu dosul mîinii fruntea acoperită cu broboane mărunte. De-abia într-un tîrziu îl zări pe Bunic, dar nu-l întîmpină cu gestul lui de bucurie de altădată, cu toate că nu se văzuseră de cîteva luni.

— Nu pot, spuse Gogu şi începu să se plimbe prin încăpere... Atît de frumoasă şi tînără, mai spuse el, voind într-un fel să-şi argumenteze starea de tristeţe totală.

Pe masă era întinsă Ioana Rarău. Bunicul o recunoscu imediat după trăsăturile chipului, incomparabil mai frumos de cum şi-l întipărise în minte văzînd fotografia aflată la dosar. Fata era cu ochii deschişi şi cu toate încercările lui Gogu pleoapele nu voiseră să se lase peste luminile verzi şi întrebătoare ale ochilor. Pînă la urmă, Gogu renunţase şi, lucru ciudat, pentru prima dată în viaţa lui nu se putea apuca de o autopsie, cu toate că în cei patruzeci de ani de activitate neobosită hăcuise nu puţine trupuri.

— Nu pot, nu pot... Uite cum se uită... Am impresia că este vie, meştere, ce zici ?

Bunicul nu zise nimic. Cunoştea felul de a fi al lui Gogu. Era capabil să taie urîtul şi apoi să-l înfrumuseţeze de i se dusese vestea, dar era neputincios să pună mîna pe bisturiu şi să taie acolo unde natura cheltuise atîta energie pentru a construi frumosul în formele lui cele mai superioare.

În camera alăturată, Bunicul puse reşoul în priză şi turnă în ibric apă pentru cafea. Luă de pe un birou teancul de ziare din ziua aceea. Voia să-i dea

răgaz autopsierului să-şi mai contemple cîteva minute viitorul obiect de disecţie, ştiind că după aceea, odată începută operaţia, Gogu, în virtutea curiozităţii, va tăia cu o plăcere de nedescris, distrugînd aproape cu plăcere întruchiparea frumosului pentru a-l putea apoi reconstitui în formele nu mai puţin perfecte de la început.

— N-a venit nimeni s-o vadă ? întrebă Bunicul, trăgînd pe nări aburul cafelei.

— Nimeni... Dumneata te ocupi, meştere, de acest caz ?

— Eu... Şi nu prea am timp să aştept, Gogule... Mai bine zis, exact atît cît să beau cafeaua şi să citesc pagina externă.

Acest imbold fu suficient pentru Gogu. Închise uşa de la biroul unde se afla Bunicul şi nu peste mult timp bătrînul detectiv, în timp ce-şi sorbea cafeaua, auzi în încăperea alăturată fluieratul arhicunoscut al autopsierului cu care acesta îşi însoţea de obicei mişcările dibace ale mîinilor.

— Gravidă în luna a treia, auzi Bunicul, şi grăbit îşi scoase din buzunar un carton pe care începu să noteze. Lovitură mortală la baza craniului, continuă Gogu.

Cîtva timp domni o tăcere adîncă. Bunicul asculta, cu creionul pregătit, gata să scrie.

— Urme de degete pe gît, încercare de strangulare, mai auzi Bunicul şi, convins că n-o să mai afle mare lucru, îşi vîrî cartonul în buzunar.

Bunicul urmări în fugă articolele de pe pagina a patra şi simţi că-l dor ochii. Nu avea obiceiul să citească, prefera să asculte ştirile la radio, dar cum în ziua aceea fusese mai mult pe drumuri, nu putuse să-şi înfrîngă curiozitatea de a afla ce se mai pe-

trecea prin lume. Îl interesau în mod deosebit stupefiantele.

Bunicul se ridică și intră în camera alăturată. Cu lădița lui de farduri în preajmă, Gogu, cu o atenție nemaipomenită, făcea genele moartei cu rimel.

— Ce crezi, Gogule ?

— Ce cred și cei de la miliție.

— Nu se vede însă nici o lovitură la nivelul picioarelor. Bara ar fi trebuit s-o lovească întîi la picioare, apoi, în cădere, urmînd să-și fractureze baza craniană, remarcă Bunicul.

— Ai dreptate. Dar s-ar fi putut tot atît de bine ca fata să fi sărit pe capotă și izbitura la craniu să se fi produs după aceea. Semnul de sub sîn explică într-un fel...

— Capota n-are nici o îndoitură.

Gogu ridică din umeri și se așeză din nou pe scaun.

— În viața mea n-am văzut așa ochi, spuse Gogu.

Bunicul îl lăsă pe autopsier să privească ochii fetei și ieși în grabă. Panaitescu era lîngă mașină și făcea gimnastică. Cînd îl văzu pe Bunic, se opri din îndeletnicirea lui și-și duse o mînă la pîntec.

— Am să scap eu într-un an, doi de burdihanul ăsta, spuse el pipăindu-și proeminența.

În loc să răspundă, Bunicul începu să se plimbe pe trotuar trei pași înainte și trei înapoi. Plimbarea aceasta fu un semn pentru Panaitescu că bătrînul se afla într-o mare încurcătură.

— Colega, spuse Bunicul într-un tîrziu, cred că s-a apropiat clipa, după numărul impresionant de ani de cînd colaborăm, să-ți ofer șansa de a lucra, în

anumite compartimente ale misiunii mele, pe cont propriu.

Panaitescu se apropie de Bunic cu spatele aplecat, într-un gest de mare recunoştinţă şi de teamă totodată.

— Da nu-mi dai ceva periculos, maestre ! N-aş vrea ca taman la anii ăştia să-mi pun pielea în joc pentru cine ştie ce muieruşcă.

Bunicul îşi încruntă sprîncenele stufoase.

— Cheia aceasta a fost găsită în contactul maşinii. Nu este originală. Te duci pe la toate atelierele şi te interesezi unde s-a confecţionat această cheie şi, ce-i mai important, de către cine.

Panaitescu îşi şterse cu batista sudoarea de sub gulerul cămăşii şi zîmbi satisfăcut, nevăzînd nimic periculos în misiunea încredinţată de bătrîn.

— Înţeleg, maestre.

— Acum mă duci pe strada Liniştii, la numărul patruzeci şi unu.

Bunicul intră în maşină şi Buickul demară, fără să dea nici un rateu, aşa cum îi era obiceiul.

— Maestre, întrebă Panaitescu, devenind dintr-o dată volubil, ce-ţi mai fac „Memoriile" ? Mi-ar place, aşa, să-mi mai dai să citesc, da' numai acolo unde e vorba şi de mine.

— Stimate Panaitescule, ţi-am promis că ţi le las moştenire. Dar deoarece nu vreau ca activitatea noastră să fie umbrită de nemulţumiri ce ţi-ar putea apărea pe parcursul lecturii, persoana ta nefiind totdeauna oglindită chiar aşa cum ai dori, prefer să-ţi amîn această plăcere, cu toate că, sincer să fiu, aş avea nevoie de nişte păreri, mai ales că te ştiu un

cititor neobosit de romane polițiste. Din păcate nu de cea mai bună calitate.

— Îmi pare rău, maestre. Dacă vreți să știți, eu nici nu citesc orice îmi pică în mînă. Citesc numai pe alese. O clipă numai...

Panaitescu opri mașina pe dreapta, trase frîna de mînă dintr-o obișnuință devenită lege, și scoase de sub perna pe care stătea o carte.

— Uite, eu cred că ceea ce a făcut „ăla" ori „aia" cu mașina și cu fata noastră din dosarul matale, autorul a făcut cu zece ani înainte în această carte.

Bunicul luă cartea din mîna șoferului și începu s-o răsfoiască.

— Simplu, continuă Panaitescu. A iubit-o, a rămas grea, apoi a urcat-o în mașină, a scos-o afară din oraș, a dat-o jos, a lovit-o, a lăsat mașina la locul accidentului, s-a întors frumușel acasă și a anunțat miliția că cineva i-a furat mașina. Criminalul, deci, maestre, e acolo unde mergem noi acum.

— Interesant, interesant, foarte interesant, spuse Bunicul, în felul ăsta dovedind maximum de interes față de cele auzite.

3

De la un telefon public, Bunicul îl chemă pe Alexiu. Trebui să consume aproape un buzunar de fișe pînă reuși să dea de el, căpitanul avînd în ziua aceea notate pe agenda de lucru un număr impresionant de ședințe. Îl anunță de cauzele decesului, de pă-

rerea medicului și pronunță cîteva presupuneri cu totul personale, neuitînd să amintească și de ipotezele lui Panaitescu.

— Acum o oră a venit aici o prietenă de a Ioanei, spuse Alexiu de la celălalt capăt al firului.

Bunicul își notă adresa pe unul din cartoanele lui. Ieși în stradă și urcă scara unui bloc de pe strada Liniștii, unde locuia familia Scurtu.

Apăsă de cîteva ori pe butonul soneriei. Într-un tîrziu se auziră pe covorul din vestibulul apartamentului pașii tîrșiiți ai cuiva. Ușa se deschise fără ca omul din spatele ei să mai întrebe cine-l caută.

— Poftiți, spuse un bărbat uscățiv, trecut de cincizeci de ani, care-și ținea brațul stîng într-o eșarfă, făcută dintr-un batic vechi.

Bunicul intră în sufrageria mobilată modest, dar cu gust, și, după felul cum erau amplasate ușile, își dădu imediat seama că se afla într-un apartament tip, cu trei camere, construit în 1956. De altfel vechimea blocului se vedea și după cercevelele ferestrelor scorojite și după parchetul care, acolo unde nu era acoperit de covor, lăsa să se vadă distanțele mari și negre dintre lame. „Lucru de mîntuială", își spuse Bunicul, dar după cîteva clipe își mărturisi în continuare că nu i-ar fi stricat nici lui un asemenea apartament, chiar dacă nu cu trei camere, în care să-și odihnească mai în voie trupul obosit ce începea uneori, în ciuda dușurilor reci și a gimnasticii zilnice, să-i dea de furcă.

— Cu ce vă pot fi de folos ? Sînteți de la miliție, deși nu prea arătați, constată Leonte Scurtu.

De-abia atunci observă Bunicul că omul din fața lui, așezat pe un fotoliu, vorbea rîriit și era galben la față de parcă ar fi suferit de hepatită epidemică.

Bunicul își trase scaunul ceva mai departe de fotoliul în care Leonte respira greu, de parcă din clipă în clipă ar fi fost gata să se sufoce.

— Dumneavoastră sînteți proprietarul mașinii Fiat o mie trei sute, cu numărul 2 B-4566 ? Dumneavoastră personal ați reclamat dispariția ei în noaptea de 5 aprilie ?

— Da, eu sînt proprietarul, dar dispariția ei a reclamat-o băiatul meu, Vasile. Eu, cum vedeți, am ajuns într-o stare cînd de-abia mă mai pot da jos din pat. Am avut o congestie cerebrală. Mîna stîngă mi-e paralizată, în plus am și o anghină pectorală. Primăvara mă omoară.

Bunicul își ceru voie și după ce primi încuviințarea își aprinse o jumătate de mărășească. În cameră era aer închis, persista un miros ascuțit de medicamente și Bunicul preferă să „împrospăteze" aerul cu miros de tutun, pentru el plăcut și familiar.

— Dacă înțeleg bine, ați cumpărat mașina pentru fiul dumneavoastră, spuse Bunicul, luînd de pe bufet o scrumieră în formă de scoică.

— Am luat-o pentru noi, nu pentru el în mod deosebit. Conduce nevastă-mea și fiul meu. Eu m-am îmbolnăvit chiar înainte de examen. Băiatul zice că de emoții am făcut congestia. S-ar putea să aibă dreptate. Noi nu ne-am născut cu simțul volanului în sînge, cum se nasc alții, prin alte părți, unde copiii conduc de la vîrsta de paisprezece ani. Dar ca să nu vă obosiți și să nu obosesc nici eu prea mult, vreau să vă spun de la bun început că băiatul meu n-are prieteni care să fi putut lua ma-

şina şi nici unul dintre noi n-are vreo legătură cu accidentul.

Bunicul zîmbi.

— De unde sînteţi chiar aşa de sigur că este vorba de un accident şi de ce-aţi ţinut neapărat să vă scoateţi băiatul din culpă ? N-am pronunţat nici un cuvînt împotriva lui.

— V-am spus, sînt bolnav, soţia e la serviciu, băiatul s-a dus să ridice maşina. Vedeţi, eu abia respir...

— Îmi cer scuze, stimate domn, pentru că vă inoportunez, dar este vorba de o viaţă de om care s-a încheiat mult prea timpuriu, de împrejurările, cel puţin ciudate, în care s-a petrecut accidentul... Doresc şi eu — şi sînt convins că şi dumneavoastră — să elucidez cît mai repede acest caz, pe care nu pot să-l calific decît foarte tragic. Unde lucrează soţia dumneavoastră ?

— Medic, la Spitalul de copii numărul 2.

— Băiatul dumneavoastră cu ce se ocupă ?

— Nu lucrează nicăieri. A dat examen la arhitectură şi a căzut. Acum se pregăteşte ca la sesiunea următoare să dea din nou. Un băiat excelent, vă pot spune, deşi e adevărat că părinţii îşi cam supraapreciază odraslele.

Bunicul îşi stinse ţigara.

— Dumneavoastră unde aţi lucrat ?

— Am fost contabil-şef la Întreprinderea 4 construcţii. Am ieşit la pensie, ca să nu zic că m-au scos.

— Cum aţi aflat de dispariţia maşinii ?

Leonte Scurtu se încruntă şi cîteva clipe, în loc să răspundă, tuşi uşor, ducîndu-şi mîna sănătoasă la gură.

— Băiatul meu a ieșit pe la unsprezece să plimbe cîinele și a văzut că mașina nu era la locul ei.

Ca o confirmare a existenței în acea casă a unui cîine, dintr-o cameră alăturată se auzi un lătrat pițigăiat și Bunicul deduse imediat că era vorba de un Caniche Royal.

— În afară de băiatul dumneavoastră n-a mai observat nimeni dispariția mașinii ?

— Nimeni, era tîrziu, cum v-am spus.

— În contactul mașinii s-a găsit o cheie. Sper că nu era una dintre cheile dumneavoastră.

Leonte se îmbujoră la față, apoi se îngălbeni și începu să tușească din ce în ce mai tare.

Bunicul nu insistă. Aduse de la bucătărie un pahar cu apă și Leonte, după ce sorbi cîteva înghițituri, se mai liniști.

Într-o cameră alăturată se auzi un rîs, apoi o ușă se deschise încet și în rama ei apăru un cap enorm. Bunicul remarcă, nu fără oarecare teamă, gura deschisă a tînărului, cu dinții galbeni și strîmbi, ochii de culoare nedefinită, tulburi. La vederea străinului, tînărul încetă să mai rîdă și închise ușa brusc.

— Băiatul cel mare... O nenorocire... A căzut, cînd era mic, de la balcon... Soția a mai fost căsătorită o dată, spuse Leonte și obosit își rezemă capul de speteaza fotoliului.

Bunicul își luă pălăria din vestibul.

— Am să vă mai caut. Îmi pare rău... Va trebui să vă obosesc și pe dumneavoastră și pe băiatul dumneavoastră.

Liftul era stricat. Bunicul coborî scările celor două etaje, stăpînit de un sentiment straniu.

Ajuns în stradă, sună laboratorul miliției și operatoarea de la centrală îi făcu imediat legătura cu locotenentul Oprișan.

— Nici o urmă de amprente pe volan, Bunicule, nici măcar urme vechi. Bara de la mașină nu indică nici o curbură, ceea ce înseamnă că mașina n-a lovit victima cu partea din față. Nu s-a văzut decît o frînă de doi metri, iar distanța de la mașină pînă la marginea drumului, de aproape un metru și jumătate, mă duce la supoziții care-mi dau de gîndit.

— Și mie, răspunse Bunicul, încruntîndu-se dintr-o dată.

— S-au găsit urme de nisip sub pedala de accelerație. Structura nisipului, cuarțat, indică malul unui rîu. În orice caz nu este vorba de nisip de mare. În plus, urmele de parfum sînt identice cu parfumul fetei decedate, ceea ce...

— Înseamnă că fata a fost întîi în mașină și abia apoi sub roțile ei.

— Tot ce-i posibil, spuse locotenentul.

Bunicul așează receptorul în furcă și coborî de pe treptele blocului pe trotuar. Se uită în sus, la etajul doi, și perdeaua, dată pînă atunci la o parte, reveni grăbită la loc, nu înainte ca Bunicul să fi surprins figura din dosul ei. Nu era nici a tînărului zărit în spatele ușii și nici a lui Leonte. Înseamnă că celălalt băiat, Vasile, fusese acasă și că Leonte nu-i spusese nimic. Bunicul avu intenția să urce

din nou, dar se răzgîndi şi, ca şi cum n-ar fi văzut nimic deosebit, îşi văzu de drum.

Era un aer proaspăt de primăvară şi vrăbiile ciripeau gureşe în pomii cu muguri înverziţi. Bătrînul numără cîteva zeci de cărucioare cu copii şi îşi zise că anul avea să fie bogat din toate punctele de vedere. Gîndurile lui dădeau primăverii o prospeţime şi o tinereţe în plus. Deşi „cazul" i se păruse la început destul de dificil — de altfel i se mai părea şi acum — bătrînul detectiv îşi zise că un singur omagiu îi mai putea aduce Ioanei Rarău, acela de a prinde pe criminal înainte de înhumarea ei. Nu voia să mărturisească nimănui acest lucru, dar odată mărturisit sieşi, Bunicul simţi cum inima începe să-i bată mai puternic şi, cu toate că nu-şi putea vedea obrazul, aproape că îl simţi cum se înroşeşte în urma hotărîrii aproape imposibil de realizat.

Îşi mai luase un asemenea angajament în tinereţe faţă de comisarul Isbăşescu — avusese de-a face cu o crimă pe anumite coordonate similară cu aceasta de acum — şi cîştigase pariul. Atunci era tînăr, nimic nu era imposibil pentru el, de aceea şi avusese curajul să-i înmîneze comisarului în scris hotărîrea lui. Acum această hotărîre şi-o înscrisese în propria voinţă şi era chiar mai puternică decît o hîrtie pe care, de altfel, ar fi putut oricînd să i-o dea lui Alexiu.

Intră la un bufet din apropiere şi ceru un iaurt. Mai fusese în acest magazin la cîteva zile de la deschidere, şi Bunicul rămase prost impresionat de felul cum evoluase activitatea magazinului. Băuse iaurtul fără poftă, iar de cornul tare ca o ţeavă de pistol nici nu se atinse. Ar fi riscat să rămînă fără

dinții din față. Taie strada pe la zebra reglementară și după ce schimbă două autobuze ajunse pe strada Doctor Lister, la numărul indicat de Alexiu.

Urcă pînă la mansarda unei vile. Nu bătu în ușă. În cameră se auzea un plîns mocnit, obosit, și Bunicul intră aproape tiptil, curios să vadă cu ce primă reacție îl va întîmpina Doina Ciumedrea. Fata nu se sperie cînd îl văzu pe bătrîn și nici nu schiță vreun gest din care Bunicul să fi putut să înțeleagă că era luat în seamă.

Doina Ciumedrea stătea întinsă pe pat, îmbrăcată sumar, poate prea sumar pentru ochii destul de ortodocși ai Bunicului. Pe sub furou i se vedeau chiloții de culoare portocalie, iar după tremurul sînilor, bătrînului nu-i fu greu să ghicească absența sutienului. Îi spusese Alexiu că Doina Ciumedrea era manechin la o fabrică de confecții, deci era obișnuită să se îmbrace și să se dezbrace cu repeziciune, dar de data aceasta fata nu întreprinse nimic. Divanul era acoperit cu o cergă groasă, albă cu dungi negre. Bunicul își dădu seama dintr-o ochire că fata tăiase picioarele canapelei ca să fie mai joasă și să se înscrie astfel în armonia generală a încăperii. În cameră nu era nici un scaun. Mai multe perne erau azvîrlite pe un covor mochetă. De altfel, în afară de pat și de un tablou pe care puteai să-l intitulezi cum voiai, deși era mai bine să nu-l intitulezi nicicum, nu exista vreun alt mobilier. Contau culorile tabloului și desenele triunghiulare care se potriveau perfect cu triunghiurile acoperișului intrat în mansardă, cu pernele care aveau aceeași formă și, de ce-am minți, chiar cu picioarele Doinei care, așa cum stătea, forma și ea, prin alcătuirea brațelor și prin felul cum își ținea picioarele, alte triunghiuri,

rotunjite paradoxal de natură într-un fel aproape de sublim.

Doina coborî din pat și își îmbrăcă pe tăcute un halat de culoare verde-pal a mochetei și-i făcu semn Bunicului să se așeze. Într-un tîrziu își dădu seama că era necuviincios să așeze un bătrîn pe podea și atunci, grăbită, cerîndu-și scuze, se duse la baie și veni cu un scaun pliant pe care îl desfăcu din mers.

— Probabil sînteți de la miliție, spuse Doina, ștergîndu-se la ochi.

— În camera aceasta sînt convins că n-a intrat un bărbat care să aibă mai mult de treizeci de ani, spuse Bunicul zîmbitor, voind să mai descarce atmosfera.

— În camera aceasta, de cînd o locuiesc eu, n-a intrat nici un bărbat, spuse Doina și ochii, pînă atunci plini de lacrimi, se limpeziră, luminițele din ei, de culoare albastră, devenind dintr-o dată tăioase și cenușii.

— Scuză-mă, n-am vrut să insinuez nimic.

— Puțin îmi și pasă de ce vreți să insinuați. Ioana a murit și pentru mine nimic nu poate fi mai grav. Habar n-aveți cît de mult sufăr... Era așa de bună și de curată la suflet.

— Cînd ați cunoscut-o pe Ioana, domnișoară Doina ?

— Ne-am revăzut acum trei ani, la un ceai, la Vasile Scurtu.

— Deci Vasile Scurtu o cunoștea totuși ?

— De ce totuși ? Sigur că o cunoștea. Dar să știți, între ei nu era nimic. Pot să garantez.

— Din cîte sînt informat, Ioana locuia cu dumneavoastră, deși mama ei domiciliază în București,

cel puțin așa i-ați spus dumneavoastră căpitanului Alexiu.

Doina se așează pe o pernă și își acoperi genunchii cu halatul.

— Da, este adevărat. Ca manechin nu poți locui oriunde. Afară de asta, mama ei are o singură cameră, undeva în fundul unei curți, lîngă policlinica Vitan. Știți, noi sîntem obligate și în oraș să umblăm foarte frumos îmbrăcate. Ne cumpărăm lucruri la un preț convenabil de la fabrică. Mai bine zis, după ce modelele au fost prezentate, mă refer la acele modele care nu au o valoare foarte mare, le cumpărăm noi. În camera aceea Ioana n-ar fi avut nici o perspectivă.

— Ce înțelegi dumneata, domnișoară, prin perspectivă ?

— Păi așa, vine vîrsta să te măriți ; nu poți duce un bărbat oriunde.

Bunicul își aprinse o jumătate de mărășească.

— Dacă nu mă înșel, stimată domnișoară, adineauri ați spus că în această încăpere n-a intrat nici un bărbat.

Doina își mușcă buza de jos.

— Am spus purul adevăr, dar asta nu înseamnă că și de aici înainte o să stăm ca niște mironosițe.

Bunicul se încruntă și Doina înțelese că vorbele ei nu i-au plăcut bătrînului.

— Poate nu vă place cum vorbesc, dar eu numai așa știu vorbi. Cum vă spuneam, am rugat-o pe mama Ioanei să-i dea voie să stea la mine, mai ales că fiind două suportam și cheltuielile de întreținere mai ușor. Noi ne găteam, acolo în baie, puteți să-și vedeți, avem un aragaz cu două ochiuri. Ne-am zis că pînă nu ne îmbrăcăm, să avem și noi o garde-

robă bună, și pînă nu învățăm o limbă străină, să n-avem de-a face la modul, ca să zic așa, serios, cu bărbații. Că știți cum sînt.

— O cunoașteți de mult pe Ioana ? întrebă Bunicul cu voce mai blîndă.

— Am fost colege de liceu. Dintr-a noua. Că pînă atunci eu am făcut la Urziceni. Acolo îmi sînt părinții. Tatăl Ioanei a murit într-un accident de tren. Lucra în afară de București. A fost o tamponare cu un tren, sau așa ceva.

— Aveți cumva un pahar cu apă, domnișoară ?

— Vai, se poate ? Cum să nu. Dacă vreți și dulceață, că noi am făcut-o.

Bunicul bău apa rece și puse paharul la loc, pe tavă. Începea să-i placă Doina, cu toate că, la început, atît fata, cît și încăperea, cu mirosul ei greu de parfum, nu-i inspiraseră o prea mare încredere.

— De ce v-ați ales această meserie ?

— Eram frumoase și bine făcute, cum a spus tovarășa care ne-a selecționat și care a mai zis că ne dă imediat afară dacă nu sîntem serioase atît în fabrică, cît și pe stradă. Puteți să vă uitați în jurnalul nostru de zi, că noi scriam tot ce făceam. Am zis că sărace cum sîntem, numai dacă sîntem serioase ne putem căsători și noi bine. Am încercat amîndouă să dăm la facultate, dar n-am reușit, că erau multe pe-un loc și n-aveam bani.

— Bine, domnișoară Doina, dacă v-am reținut bine numele, cînd ați văzut-o ultima dată pe Ioana ? întrebă Bunicul, gîndindu-se să sfîrșească convorbirea cît mai repede cu putință.

— Eram plecată la Sinaia, că prezentam acolo niște rochii de primăvară. Că știți, noi sîntem mai multe și nu totdeauna mergem toate cînd prezentăm.

Dacă la Sinaia am stat o zi, înseamnă că acum două zile. Da, exact acum două zile.

— N-aţi observat nimic înainte, ceva deosebit, ceva care să vă fi reţinut atenţia ?

— De cîtăva vreme încoace era tristă. O dată mi-a zis că s-a săturat de viaţă, da pe urmă a rîs şi am crezut că-i o glumă. Acum o săptămînă mi-a mărturisit că era s-o calce un camion, că ea şi-a dat seama că este în pericol şi cu toate astea a stat în mijlocul străzii şi n-a avut putere să fugă spre trotuar.

Bunicul îşi aprinse o altă jumătate de ţigară.

— În afară de dumneata, n-avea alţi prieteni ?

— Fetele de la noi de la fabrică. Băieţi nu. Doar aşa cînd mergeam la cîte un ceai, rar. Că noi ne-am jurat acum un an, puteţi citi — şi Doina se duse la dulap şi scoase de sub nişte pulovere un caiet cu copertele de nylon — ziua şi cum ne-am jurat. Dar altceva să nu citiţi, că sînt numai gîndurile noastre.

Bunicul citi la pagina indicată şi-i înapoie caietul Doinei.

— Deci, după părerea dumitale, n-a avut de-a face cu nici un bărbat.

— Nu. De cînd stăm împreună.

— Domnişoară, nu crezi că vrei să faci pe naiva cu mine ? Cum poţi să-mi spui că n-a avut de-a face cu nici un bărbat cînd ea era însărcinată în luna a treia ? Sau poate nu ţi-a spus ?

Doina rămase cu gura căscată. Voi să zică ceva, dar nu reuşi, vorbele-i rămaseră în gîtlej.

— Poate nici dumneata n-ai avut de-a face cu un bărbat, nu-i aşa ? Aş vrea atunci să ştiu al cui e pardesiul acela de pe cuier ? Femeiesc nu e, în nici un caz.

— E al fratelui ei. Militar. E de patru luni acolo, spuse Doina și lacrimile începură să-i curgă pe obraji. N-aș fi crezut niciodată că are să mă mintă.

— Poate ai fost prea autoritară cu ea. Din pagina pe care am citit-o reiese că dumneata ai compus jurămîntul, ea doar l-a semnat. În plus, dumneata plecai și în deplasare, cum mi-ai spus, deci ea avea posibilitatea să primească aici pe cine voia. Nu sînteți de părerea mea ?

— Nu, nu sînt, spuse Doina ferm, o fermitate care-l descumpăni pe Bunic.

— De ce sînteți atît de sigură ? Ceea ce v-am spus despre ea este purul adevăr, spuse Bunicul stingîndu-și țigara în tava pe care îi fusese adus paharul cu apă.

Doina se grăbi să arunce mucul și să-i aducă Bunicului o scrumieră.

— Scuză-mă ! spuse el.

Fata se așeză din nou pe pernele de pe mochetă și rămase dusă pe gînduri. Spuse după un timp, numărînd pe degete :

— Vasile nu putea fi, nici Doru, nici Viky. Am fost la două ceaiuri, atîta tot. În afară de deplasarea de la Sinaia, celelalte deplasări le-am făcut împreună.

Bunicul se ridică.

— Domnișoară, ar fi deosebit de important dacă ți-ai aduce aminte. Acum trei luni n-a lipsit mai mult timp de acasă ? O noapte, sau poate o zi în care să fi fost singură.

Doina nu se clinti de la locul ei și nici nu răspunse.

Bunicul îl găsi pe Panaitescu la locul de întîlnire de pe strada Lăpuşneanu. Şoferul îşi terminase treaba destul de repede şi după voioşia de pe obraz se părea că şi cu oarecare rezultate.

— Spune, dragul meu, ai reuşit să faci ceva ?

Panaitescu se uită în stînga şi în dreapta şi, văzînd pe trotuar o pereche, îi făcu semn Bunicului să se urce în maşină. Numai după ce trecură cei doi, şoferul se hotărî să vorbească :

— Maestre, nici n-a trebuit să merg prea departe. Am fost pe Dorobanţi, pe urmă m-am gîndit că atunci cînd vrei să faci o cheie şi o faci fără scopuri ascunse, n-ai de ce să te depărtezi prea mult de casă. Nu-i aşa ? Dar atunci cînd ai sufletul încărcat nu te duci la doi paşi de tine ca să faci matrapazlîcuri. Ei bine, ştiam la capătul Colentinei un atelier, cred că-l ştii, la nea Gică. Omu' mi-a spus pe faţă că acu o lună de zile a făcut o cheie de Fiat. A şi întrebat despre ce maşină e vorba şi o fată brunetă, de vreo douăzeci de ani, frumoasă foc, a zis că-i vorba de un Fiat o mie trei sute. Nea Gică ar recunoaşte-o dintr-o ochire.

— Panaitescule, ai făcut o treabă pe cinste.

Bunicul îşi scoase portofelul, stătu o clipă pe gînduri şi-i dădu şoferului cincizeci de lei.

— Ce să fac cu ei, maestre, doar nu vrei să mi-i dai mie ; înţelegerea noastră a fost alta, un miar juma.

— Pentru nea Gică, Panaitescule. Te duci, îl iei cu maşina şi-l cobori la capătul străzii Doctor Lis-

ter. Fiți cu ochii pe casa cu numărul treizeci și unu. Nea Gică să spună dacă cunoaște pe cineva care iese de acolo.

Bunicul ieși din mașină și-i făcu semn Alsacianului să coboare și el. Cîinele sări scheunînd încet. Nu-i prea convenea că fusese trezit din somn.

— Ai îmbătrînit, copile, spuse Bunicul, scărpinînd cîinele între urechi.

Buickul întoarse.

— Dacă nu iese nimeni, aruncă cu ceva în geamul de la mansardă, dă spre stradă. Fă în așa fel însă ca nea Gică să nu fie văzut, mai spuse Bunicul.

— Lasă pe mine, maestre, ce dracu, doar nu-s de ieri de azi în meserie.

Bunicul făcu cîteva sute de metri pe jos, apoi Alsacianul refuză să meargă mai departe. Se oprise lîngă fereastră și plescăia din fălcile lui mari. Bunicul se uită la soare și înțelese. Era trecut de amiază. Se așeză la o masă în grădinița liniștită, aproape pustie la acea oră și ceru pentru el un mușchi de vacă bine prăjit și pentru copil un cotlet de porc crud, fără grăsime.

Bunicul mîncă cu poftă, Alsacianul de asemenea și în timp ce Bunicul își bău porția de bere, cîinele ieși în stradă și, într-un parc din apropiere, zăbovi cîteva secunde. Porniră din nou la drum.

Bunicului aproape îi părea rău că își pusese în gînd să rezolve cazul într-un timp atît de scurt. Nu se așteptase însă din partea Doinei la date așa de puțin concrete în privința Ioanei. Mai mult, mirarea ei la aflarea veștii despre sarcina Ioanei îl descumpănise și Bunicul recunoscu că nu crezuse ca fata să nu știe nimic despre intimitățile prietenei ei.

Soarele ardea mult prea nemilos pentru ziua aceea de primăvară și Bunicul, îngrijorat de soarta bobocului de trandafir prins în butoniera de la reverul hainei, se opri o clipă locului. Se apropie de un chioșc cu răcoritoare și-i ceru vînzătorului voie să-și ude trandafirul pentru cumpărarea căruia Panaitescu umblase cu o zi înainte jumătate de București. Vînzătorul se cruci văzînd asemenea obiceiuri la un bătrîn, dar nu refuză să primească leul pe care Bunicul, cu discreție, i-l plasă direct în palmă, în timp ce curtenitor îi strînse mîna. Bobocii de trandafir erau destul de rari primăvara și Bunicul se certă că uitase de hrana talismanului atîta timp.

Urcă din nou la Leonte Scurtu, fără ca Bunicul să-și mai anunțe vizita telefonic. Pentru a se cruța ar fi putut foarte bine să-i cheme la Miliție, printr-o depeșă pe toți cei de care avea nevoie, dar Bunicul prefera metoda vizitelor acasă. Se dovedise, în lunga lui experiență, cea mai bună. Altfel surprinzi reacțiile unui om.

Îi deschise de data asta chiar Vasile Scurtu, un tînăr de statură mijlocie, palid și el la față ca și taică-său. Cearcănele mari, a căror linie se sfîrșea undeva spre pomeții obrajilor, dădeau ochilor negri, frumoși, dar fără strălucire, un aer de permanentă îngîndurare și de tristețe totodată. Din primul moment Bunicul observă că unghiile tînărului sînt roase pînă la rădăcină, iar degetele albe, expresive, tremurau ușor.

— Aș vrea să discutăm în camera dumitale, spuse Bunicul și tînărul, după ce se codi cîtva timp, deschise o ușă și-l invită pe bătrîn să treacă primul.

Camera în care locuia Vasile Scurtu nu avea mai mult de zece metri pătrați. De jur împrejur, pereții

erau plini de cărți, așezate în rafturi din scînduri de brad alb, ars din loc în loc cu fierul. Un pat, o masă și două scaune constituiau restul mobilierului. În aer plutea un miros închis și după ce Bunicul văzu într-un colț al camerei cîteva oase într-o farfurie de plastic, își dădu seama că mirosul venea probabil de la cîinele aflat acum la plimbare. Bunicul se uită la tînărul așezat în fața lui pe un scaun. Privea undeva în gol și își rodea unghiile.

— Din spusele tatălui dumitale am înțeles că n-ai cunoscut-o pe Ioana Rarău, spuse Bunicul egal, pe un ton de constatare.

Vasile nu răspunse imediat. Se ridică de pe scaun și se îndreptă spre fereastră. O deschise. Nu se așeză la loc. Începu să se plimbe prin cameră și bătrînului detectiv nu-i fu greu să remarce starea de agitație în care se afla tînărul.

— Așa v-a spus tata ?

— Așa mi-a spus.

— Înseamnă că tata avea dreptate, zise Vasile sec și se așeză pe scaun în așa fel încît Bunicul cu greu îi mai putea vedea fața.

— Domnule Scurtu, n-are importanță că dumneata ai anunțat miliția de dispariția mașinii ; faptul că această mașină a omorît un om, un om pe care dumneata l-ai cunoscut și încă foarte bine, deși negi, trebuie să-ți dea serios de gîndit. Primul culpabil ești în orice caz dumneata. Văd că nu vrei să faci nici un efort să ieși din această culpabilitate.

Tînărul nu păru de loc surprins de afirmația Bunicului cum că ar fi cunoscut-o pe Ioana. Se mulțumea să tacă, să privească undeva spre un perete și să-și roadă unghiile pe rînd, cu o perseverență greu de imaginat.

— Nu vrei să vorbeşti ? Spune, ca să nu mai pierdem vremea de pomană.

— Am cunoscut-o pe Ioana. Am iubit-o... Prima mea dragoste... Am vrut să mă căsătoresc cu ea... N-au vrut părinţii.

— Ioana îţi împărtăşea sentimentele ?

— Cred că da.

— Adică nu eşti sigur.

— De cinci luni n-a mai vrut să mă vadă.

— Dar dumneata ai făcut vreo încercare s-o vezi ?

Tînărul trecu la degetul mare al mîinii drepte. Îl privi întîi atent, apoi îl băgă în gură. Se uită la Bunic şi văzînd pe chipul acestuia o umbră de dezaprobare, îşi scoase degetul şi, ca să nu mai fie tentat să-şi roadă unghiile, îşi băgă mîna în buzunar cu un fel de jenă copilărească.

— Am încercat. M-a ocolit. Sînt convins că s-a întîmplat ceva cu ea. Nu-mi dau seama ce anume. Dar în aceste cinci luni s-a întîmplat ceva, de asta sînt sigur. Cine v-a spus că am cunoscut-o ?

— Ce importanţă are. Dacă dumneata într-adevăr ai iubit-o înseamnă că în primul rînd dumneata trebuie să mă ajuţi. Cred că nu-ţi este indiferentă această întîmplare, altfel mi-ar fi foarte greu să cred că ai nutrit pentru ea sentimentele de care mi-ai vorbit.

— De luni de zile mă chinuie o întrebare. Această întrebare nu-mi dă pace, din pricina ei nu pot să dorm... De ce m-a ocolit în ultima vreme ? Ce s-a întîmplat cu ea ?

— Asta vreau să aflu şi eu, tinere. Cum ai cunoscut-o ?

Vasile își aprinse o țigară, apoi jenat se ridică și-l servi pe Bunic. Acesta refuză, aprinzîndu-și jumătatea lui de mărășească.

— Mama mai primește din cînd în cînd cîte un cadou. E medic, explică el prezența țigărilor străine. Am fost coleg cu Ioana. Nu chiar colegi, eu eram mai mare cu un an. Vreau să vă spun că învățam la aceeași școală. Am văzut-o într-o recreație, cu mult timp în urmă. Era un copil. Am zis în sinea mea că mă voi căsători cu această fată. Am așteptat un an, răstimp în care personal n-am vorbit cu ea, dar o urmăream după orele de curs. Îmi luasem sarcina s-o păzesc, dacă mă pot exprima așa. În clasa a noua, țin minte ca acum, era într-o joi, după orele de curs am așteptat-o în parc, pe acolo avea obiceiul să se întoarcă acasă, și i-am spus de la bun început că peste doi ani, adică după ce eu aveam să intru în facultate, doream să mă căsătoresc cu ea.

— Scuză-mă că te întrerup. Au existat raporturi intime între dumneavoastră ?

Tinărul dădu din cap în semn că nu.

— Te rog să fii foarte sincer, de acest răspuns depind foarte multe lucruri.

— Ce motiv aș avea să mint ? Ioana era fată. Mi-a spus-o și mi-a mai mărturisit că nu va fi niciodată a altuia decît a bărbatului cu care se va căsători.

— Cum s-a produs ruptura între dumneavoastră ?

— Trebuia să ne întîlnim într-o sîmbătă, ca de obicei. N-a venit. M-am dus la ea acasă și prietena ei, cu care locuia, mi-a spus că Ioana nu mai vrea să mă vadă. Firește, nu m-am mulțumit cu atît. Am intrat în casă, bruscînd-o pe Doina, așa o cheamă pe prietena ei. Ioana era în pat. Se uita în tavan cu

o privire străină. Nici măcar nu s-a uitat la mine. Nu știu de ce, dar am avut impresia că în clipa aceea nici nu m-a recunoscut, sau în orice caz s-a prefăcut că nu mă cunoaște. Doina m-a prins de mînă și m-a dat afară. Nu suporta bărbați în garsoniera ei. De altfel Ioana mi-a povestit înainte, cu alt prilej, că în general Doina avea repulsie față de bărbați.

Bunicul stinse țigara.

— Nu ți-a povestit de ce avea această repulsie ?

Tînărul zăbovi cu răspunsul.

— Nu.

— S-ar putea totuși să știi, dar dacă nu vrei să vorbești, nu ești obligat. Ioana a fost de multe ori aici ?

Vasile Scurtu încercă să-și aducă aminte.

— Nu, nu de foarte multe ori. După un ceai, la care un coleg de-al mamei, doctorul Pătrașcu, a încercat să-i facă curte, mi-a mărturisit că nu-i place prietenul mamei mele și n-a mai vrut să vină la noi.

— Nu ți-a spus de ce nu-i place de prietenul mamei dumitale ?

Tînărul dădu din cap în semn că nu.

— Și unde vă vedeați ?

— Mergeam cu mașina în afara orașului. De obicei pe malul Argeșului, vara. Iarna ne duceam la Băneasa și stăteam în mașină sau ne plimbam.

— Doctorul Pătrașcu era un prieten al casei ?

— Vine destul de des. El îl îngrijește pe tata.

— Fratele dumitale unde este ?

Tînărul se sperie.

— Îl cunoașteți ?

— L-am văzut de dimineață, cînd dumneata ai stat ascuns în această cameră.

— Tata mi-a spus că nu este bine să mă amestec într-o treabă murdară. Nu mi-a dat voie să ies. Fratele locuiește alături. Acum e plecat cu cîinele la plimbare. De fapt mi-e frate numai după mamă. Tata s-a căsătorit cu mama cînd Vincențiu avea doi ani.

— De cînd este bolnav ?

— La vîrsta de trei ani a căzut de la balcon.

— Ioana l-a văzut vreodată ?

— Trebuie să vă mărturisesc, atît cît am putut, i-am ascuns prezența lui. Mama a despărțit dormitorul în două, printr-un perete. Vincențiu nu poate ieși decît trecînd prin camera lor. Cînd l-a văzut prima dată, Ioana s-a speriat. Apoi s-a obișnuit cu el. Cred că avea chiar un soi de milă. Nu o dată m-a rugat să-l luăm și pe el la plimbare cu mașina. De altfel mașina mai mult pentru asta am cumpărat-o, ca să-l putem scoate și pe el la aer.

— S-ar părea că boala lui este incurabilă.

— Doctorul Pătrașcu a spus că numai printr-un miracol s-ar putea îndrepta. Un puternic șoc emotiv ar putea avea asupra lui o reacție care să schimbe un anumit proces glandular. Să știți, în ciuda aparențelor, Vincențiu nu e prost de loc. A învățat să scrie și să citească ajutat de mine și de mama. Citește destul de mult. Pînă îl apucă crizele.

— Cum se manifestă aceste crize ? întrebă Bunicul din ce în ce mai atent la relatările tînărului.

Vasile se șterse la ochi. Răspunse :

— Plînge. Cîteva zile în șir plînge de dimineață pînă seara. Pe tăcute. Fără zgomot. Cîteva săptămîni zace apoi într-o stare de totală prostrație.

În ultima vreme își revine din această stare tot mai greu.

— Spune-mi, te rog, nu aveți femeie de serviciu ?

Vasile Scurtu roși. Își plecă privirile în pămînt.

— Nici una n-a stat prea mult la noi. Acum avem o femeie în vîrstă. Vine de trei ori pe săptămînă.

— De ce nu stăteau femeile de serviciu la dumneavoastră ? întrebă Bunicul, în timp ce se juca cu o cutie de chibrituri, ca să nu trebuiască să se uite la tînăr.

— Nu e pentru nimeni plăcut să rămînă în casă cu Vincențiu. Nu trebuie să uitați că altfel el este dezvoltat normal.

— Ioanei nu-i era frică de el ?

— Nu. De altfel, de cînd Ioana n-a mai venit pe la noi, crizele lui s-au repetat tot mai des. Dar să știți, nu trebuie să mergeți cu gîndurile prea departe. Vincențiu ține atît de mult la mine, încît nu-mi aduc aminte să mă fi jignit vreodată nici cu cel mai mic lucru.

Bunicul se ridică.

— Domnule Scurtu, în ultimele trei săptămîni ai fost cumva la mare ?

Tînărul se ridică și el în picioare.

— Nu.

— Nimeni n-a fost din familia dumneavoastră ?

Urmă o pauză.

— Au fost tata, doctorul Pătrașcu și mama.

— Cu mașina care a fost furată ?

— Nu, cu mașina doctorului Pătrașcu.

— De ce n-au mers cu mașina dumneavoastră ? Tînărul ridică din umeri.

— Aceasta este adresa mea, domnule Scurtu. Diseară la șase aș vrea să vii la mine. Cred că ai exact același interes pe care îl am și eu. Vreau să-ți spun de la bun început că am serioase îndoieli că este vorba doar de un simplu accident. Dar, te rog, asta o spun doar pentru dumneata.

Bunicul coborî. La colțul străzii îl zări pe Vincențiu. Cînd îl văzuse prima dată nu-și putuse da seama de statura tînărului. Era mai înalt decît Vasile și cu mult mai solid. Dar cu toate acestea, capul enorm abia se putea ține pe gîtul subțire. Vincențiu zîmbi și Bunicul se cutremură de acel zîmbet adresat unei fete care alerga speriată pe lîngă el. Ciinele pe care îl ducea de lesă nu era un Caniche, ci un Buldog.

Bunicul îl luă pe Alsacian din borcanul unui milițian, în grija căruia îl lăsase înainte de a intra în bloc, și se îndreptă spre telefonul public ca să-l informeze pe Alexiu despre ultimul lui interogatoriu.

6

Doctorița Camelia Scurtu îl primi pe Bunic în cabinetul ei de neurologie de la spitalul de pediatrie numărul doi. Din primul moment Bunicul rămase impresionat de frumusețea femeii, în ciuda celor patruzeci și ceva de ani pe care-i avea. Se

aştepta să vadă o femeie obosită, nu atît de grijile pe care i le da munca profesională, cît de necazurile casei şi cînd Bunicul se gîndise la aceste necazuri, avusese în vedere în primul rînd pe soţul ei şi pe Vincenţiu. „Interesant, interesant", îşi spuse Bunicul în gînd şi luă loc pe scaunul de consultaţii, alt scaun neexistînd în încăpere. Ochii mari, negri, neverosimil de mari şi de strălucitori, tenul neted, pal, aşa cum îl aveau şi cei doi copii ai ei, buzele subţiri, dar frumos conturate, la care se adăugau dinţii sănătoşi de o albeaţă ireproşabilă, toate acestea îi produseră Bunicului o impresie mai mult decît plăcută. Era destul ca doctoriţa Scurtu să deschidă gura şi să zîmbească, şi zîmbea destul de des, ca întreaga ei faţă să capete un aer de liceană, puţin obraznică şi sigură de ea.

Bunicul îi văzuse fotografia în treacăt cînd stătuse de vorbă cu soţul ei, Leonte, dar fotografia nu fusese în stare să-i redea imaginea acestui chip atît de plăcut, atît de plin de viaţă.

— Mi-a spus soţul meu că ne-aţi vizitat, spuse ea după ce dădu dispoziţii unei surori să nu fie deranjată.

— Da, stimată doamnă, este adevărat. Bănuiţi şi de ce ?

Camelia îşi scoase stetoscopul din buzunar, probabil o deranja, şi îl aşeză pe masă, lîngă ciocanul cu ajutorul căruia cerceta reflexele pacienţilor.

— Vreau să vă spun de la bun început că băiatul meu n-are nici o legătură cu accidentul care vă interesează. Sînt convinsă că soţul meu, care nu este cel mai curajos om de pe lume, v-a spus că Vasile nici n-a cunoscut-o pe Ioana. Este de înţeles. În situaţia în care se află nu doreşte deranjuri inu-

tile. Adevărul este însă că Vasile nu numai că a cunoscut-o, dar cred că a încercat și o pasiune pentru ea. A vrut să se căsătorească. Nu i-am dat voie și orice părinte în locul meu ar fi procedat la fel. Întîi să-și facă o situație și pe urmă n-are decît să se căsătorească cu cine vrea. Ca mamă sînt datoare să-l îndrum, să-l ajut să-și dobîndească această situație. După aceea responsabilitățile asupra vieții și le poate lua singur.

— Stimată doamnă, o întrerupse Bunicul pe doctoriță, în noaptea dispariției mașinii erați acasă?

Camelia se uită întîi cu asprime la Bunic, apoi zîmbi arătîndu-și dinții mari și tăioși, așezați cu o regularitate perfectă în potcoavele maxilarelor.

— Am aerul unei femei care umblă nopțile, în timp ce o familie destul de dificilă, după cum ați putut vedea, se află acasă?

Bunicul se șterse la frunte.

— Vă rog să nu mă înțelegeți greșit, doamnă. Nu intră în obiceiul meu să ocolesc adevărul apelînd la insinuări. Dar uneori, din motive cu totul pașnice, ca să nu le zic normale, se mai întîmplă ca un om să fie uneori nevoit să lipsească. În special dumneavoastră, ca medic...

— Tovarășe dragă, vreau să vă fiu de cel mai mare ajutor în limitele timpului pe care îl am la dispoziție și în numele adevărului la care țin și eu. Ioana nu mi-a fost o străină. Nu-ți este indiferentă soarta unui om, chiar atunci cînd nu-l cunoști, darămite atunci cînd acel om ți-a intrat în casă, a mîncat la masa ta, mai mult, cînd acel om reprezintă pentru propriul tău copil foarte mult. Natura m-a înzestrat cu mult optimism și cu o sănătate care să compenseze, probabil, marile mele amără-

ciuni. De aceea le și suport, deși, credeți-mă, nu mi-e ușor de loc. M-am pregătit în facultate pentru psihiatrie și mi-am schimbat specialitatea pentru a încerca într-un fel să-i fiu de folos propriului meu copil. În multe privințe am reușit. Altfel Vincențiu ar fi fost sortit să stea toată viața în pat. Sînt convinsă că-l voi putea vindeca definitiv. O să vi se pară ciudat, dar dacă vreți să știți, pentru el trăiesc, pentru el muncesc. El n-a greșit cu nimic pentru această viață și totuși viața a fost atît de nedreaptă cu el. Poate nu sînt o soție bună pentru soțul meu, o mamă prea atentă cu Vasile, dar o mamă este totdeauna mai aproape de sufletul celui mai nefericit.

Ochii Cameliei se încețoșară ușor, apoi se umeziră, dînd irisului o și mai mare strălucire.

— Vă înțeleg, doamnă, și vă rog să mă iertați dacă sînt totuși obligat să insist asupra unor lucruri care v-ar putea părea plictisitoare. Dar pornind de la aceleași sentimente umanitare sînt obligat s-o fac. Din cîte am aflat numai Vasile și dumneavoastră știți să conduceți mașina.

— Da, e adevărat, dar mai mult umblă Vasile cu ea. Se înțelege, în timpul liber. Se pregătește pentru examen. Dimineața, pînă la spital și la amiază cînd mă întorc acasă, o folosesc eu.

— Doctorul Pătrașcu nu v-a folosit mașina niciodată ?

Camelia Scurtu se încruntă ușor, abia perceptibil, dar Bunicului nu-i scăpă acest amănunt.

— De cîteva ori, într-o perioadă cînd mașina lui era stricată. El are grijă de soțul meu. Vă dați seama, nu este atît de simplu nici pentru Leonte. Se împlinesc aproape doi ani de cînd a paralizat.

Uneori, deşi nu cred în forţe supranaturale, am impresia că peste casa noastră apasă un blestem. Eu sînt fiică de miner. Primul meu soţ a fost inginer miner. Tata era un om admirabil, dar după ce a rămas şomer, după închiderea minei de la Vulcan, a dat în patima beţiei. L-am găsit într-o iarnă mort în abatajul în care lucrase toată viaţa. Un atac de cord. Voise să iasă afară printr-o galerie de securitate. Urcuşul, aşa cum era ameţit, l-a doborît. M-am despărţit de primul meu soţ într-o zi cînd a venit acasă beat. De felul lui nu era beţiv, dar aveam oroare şi de sticlele de alcool pe care le vedeam în rafturile magazinelor. Înainte de a ne căsători l-am rugat să nu se îmbete niciodată, că n-am să-l suport. Nu m-a ascultat. M-am mutat apoi la Bucureşti. Îl aveam pe Vincenţiu. La vîrsta de trei ani a căzut din balcon. L-aţi văzut. Am toate motivele să cred, uneori se-nţelege, că ne urmăreşte un destin nefericit.

Pe uşă intră o soră cu o tăviţă pe care abureau două cești cu cafea.

— Vă mulţumesc. Se vede că sînteţi medic şi încă un medic care citeşte dorinţele oamenilor.

— O cafea reconfortează.

— Da, aveţi dreptate.

Bunicul sorbi din cafeaua fierbinte şi cu îngăduinţa Cameliei îşi aprinse o jumătate de ţigară.

— Ciudată meserie aveţi, spuse Camelia aprinzîndu-şi şi ea o ţigară. Vă înţeleg, mai mult chiar, vă aprob şi cu toate acestea mi se pare ciudat. Dumneavoastră suspectaţi absolut pe toată lumea cu care aveţi de-a face ? Exagerez ?

— Nu exageraţi, doamnă, spuse Bunicul zîmbind. De fapt, într-un fel, meseriile noastre, pe un

anumit plan, se aseamănă. Cînd vine la dumneavoastră un bolnav stabiliți diagnosticul prin eliminare. Nu cercetați numai boala propriu-zisă de care se plînge bolnavul. Se întîmplă de multe ori să nu găsiți nimic, pretențiile pacientului asupra bolii lui fiind simple presupuneri. În asemenea cazuri vă liniștiți și dumneavoastră și liniștiți și bolnavul. Și eu procedez la fel. Nu vreau să vă ascund faptul că, pentru mine, fiecare om, participant direct sau indirect la un act necugetat, pînă cînd mă conving pe deplin de nevinovăția lui, este un prezumtiv delicvent. Acestea sînt regulile meseriei, doamnă, ale unei meserii pe care, cu mici intermitențe, o practic de cincizeci de ani.

— Trebuie să vă mărturisesc că nu-mi place această meserie, spuse Camelia rîzînd.

— Dumneavoastră, stimată doamnă, nu precupețiți, bănuiesc, nici un efort pentru ca membrii acestei societăți să fie cît mai sănătoși. Să știți că și eu fac același lucru.

— Chiar și atunci cînd beți o cafea de o calitate îndoielnică ?

— Mai ales atunci, doamnă, deși trebuie să vă mărturisesc că este o cafea cît se poate de bună. Dar ca să nu ne depărtăm prea mult de subiectul nostru, deoarece înțeleg că sînteți mai mult decît ocupată, mi-aș permite să vă întreb : Aveți la mașină o singură pereche de chei ?

Camelia așează ceașca cu cafea pe birou.

— Una singură.

— Doamnă, mi s-a părut din cale afară de curios că femeile de serviciu n-au stat la dumneavoastră prea mult timp. De ce credeți că plecau așa de iute ? Nu vă supărați că vă întreb. Este în intere-

sul amîndurora, cred, să rezolvăm cît mai repede acest caz. Greşesc ?

— Nu greşiţi de loc. Dar vreau să vă mărturisesc că în egală măsură doresc să nu fiu prea mult sîciită. Cînd am un bolnav cu o sensibilitate marcată nu pornesc niciodată de la ideea că bolnavul trebuie suspectat de nebunie.

— Totuşi, insistă Bunicul, fiţi amabilă şi răspundeţi-mi.

Camelia se ridică de pe scaun, luă dintr-o pungă o pilulă şi o înghiţi. Bău din paharul de pe masă cîteva înghiţituri de apă.

— Nu oricine poate suporta toanele lui Vincenţiu, nu oricine se obişnuieşte uşor cu nişte bolnavi. Unele femei pur şi simplu nu voiau să se ocupe de bolnavi. Or, eu am doi.

— Vă înţeleg, doamnă ! Nu înţeleg însă de ce nu l-aţi internat pe Vincenţiu într-un sanatoriu.

— De ce să-l internez ? Şi ce legătură are Vincenţiu cu furtul maşinii ? Dacă vreţi să ştiţi, l-am internat de două ori. Nu poate trăi departe de mine. De fiecare dată a fugit. O dată iarna, desculţ. Sînt mamă şi cred că nu vă este greu să înţelegeţi sentimentele unei mame. De altfel, vreau să vă spun, n-am să mai răspund la întrebări legate de viaţa noastră. Consider că n-au legătură cu cele întîmplate.

— Vă rog să mă scuzaţi, doamnă. V-am întrebat dintr-o pură curiozitate.

Camelia îşi şterse ochii cu o batistă.

— Ce părere v-a lăsat Ioana ? A fost în casa dumneavoastră nu o dată.

— O părere cît se poate de bună. Pînă în clipa cînd mi-am dat seama că vrea să pună mîna pe Vasile.

— Credeţi că a vrut să pună mîna pe el ?

— Eu așa cred. I-ar fi convenit. Mi-e nu-mi convenea să am în casă un manechin.

— Vă înțeleg, doamnă. Nu se ridica la nivelul băiatului dumneavoastră.

— Exact. Altfel era din cale afară de atentă cu mine și în general cu toți ai casei.

— Puteți să-mi spuneți ceva de atitudinea el față de Vincențiu ?

— Corectă. Nimic mai mult. Am surprins-o o dată făcînd o grimasă, nu prea încurajatoare pentru mine ca mamă, la adresa lui.

Bunicul tăcu cîtva timp.

— Doamnă, știți ce mă intrigă și sînt sigur că vă intrigă și pe dumneavoastră ? Această coincidență. O fată pe care o cunoașteți este omorîtă de propria dumneavoastră mașină. Indiferent că această mașină a fost furată.

— M-am gîndit și eu. De altfel atunci cînd v-am vorbit de blestem sau destin am avut în vedere și acest lucru. Dacă mașina ar fi lovit un necunoscut, gravitatea ar fi fost identică, dar moral vorbind, pentru mine și ai mei, ar fi fost mai mică. Vasile, de cînd a avut loc accidentul, nu mai e el. Mi se pare nu numai ciudată această coincidență, dar și penibilă și, credeți-mă, tocmai de aceea îmi dau toată osteneala să vă ajut. La prima vedere s-ar părea că la mijloc este ceva cusut cu ață albă. Nu mă feresc să vă spun acest lucru.

— Într-adevăr, asta m-a mirat și pe mine cel mai mult. De ce tocmai această mașină a lovit-o pe fata care, în concepția băiatului dumneavoastră, trebuia să-i fie soție ? Și încă ceva, doamnă. Această fată era însărcinată în luna a treia. Și acest

lucru cred că vă miră. Nu i-am spus băiatului dumneavoastră şi, v-aş ruga, în măsura în care nu doriţi să-i produceţi un şoc, să n-o faceţi nici dumneavoastră.

Bunicul urmări cu atenţie mişcarea liniilor de pe faţa Cameliei, dar în afară de pleoapele care se închiseră grăbit de cîteva ori şi de o încruntare a sprîncenelor, nu zări pe chipul ei altceva nimic.

Camelia se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe prin cameră.

Se apropie de Bunic şi se opri în faţa lui.

— Să ştiţi că băiatul meu n-a avut nimic cu ea. Aş putea să jur. Mi-ar fi spus.

— Băiatul dumneavoastră vă spune de obicei totul ?

— I-am educat ca pe nişte prieteni. Totdeauna i-am spus lui Vasile că fata nu-mi lasă o impresie prea favorabilă.

— Doamnă, acea fată este acum moartă. Indiferent de vina ei, în clipa de faţă, ea este cel mai puţin vinovată.

Bunicul se ridică.

— Doctorul Pătraşcu i-a făcut curte, sau în orice caz, lui nu-i era indiferentă frumuseţea ei, spuse Bunicul.

— Nu vă pot da nici un indiciu în această privinţă. Pot doar să vă spun că doctorul Pătraşcu este un om serios.

— N-am insinuat nimic, doamnă. Dar pentru astăzi destul. Cu voia dumneavoastră va trebui să vă mai deranjez.

Bunicul ieşi. Era mai dezorientat decît în clipa cînd intrase la doctoriţa Camelia Scurtu.

7

Alexiu era în biroul lui, asculta la magnetofon vocile celor şapte odrasle pe care le avea. Cînd intră Bunicul îi făcu semn să se aşeze şi să tacă. Cîteva minute Bunicul ascultă un plînset şi cîteva rîsete.

— Ei spune, Bunicule, care e Ion, care e Haralambie şi care e Piky, că pe ăla mic îl recunoşti după plîns.

Bunicul ridică din umeri.

— Asta e că nici eu nu ştiu. Formidabil, domnule, cum schimbă magnetofonul vocile ! Ţi-ai luat pensia ? întrebă Alexiu.

— Încă nu.

— Ţi s-a mărit cu două sute de lei. Ca să vezi cum preţuieşte regimul ăsta activitatea pe care ai desfăşurat-o în regimul celălalt. Dar să ştii că Panaitescu n-a primit aprobare să fie decorat. Încuiatul de Maxim... Că „ce merite are el". Am să vorbesc cu tovarăşul colonel.

— Te-aş ruga, domnule Alexiu. După mine un om trebuie decorat sau, în sfîrşit, gratificat moral nu numai pentru merite, ci pentru pasiunea pe care o pune ca să aibă alţii merite evidente.

— Ar trebui să scriu această frază sub formă de lozincă, Bunicule, dar mi-e teamă că nu ajută. Aşa că zic s-o lăsăm baltă şi să-mi spui ce-ai mai făcut. Vînturile, pare-se, nu-ţi sînt prielnice.

— De loc. Am impresia că mă învîrt într-un cerc închis, iar soluţia este undeva în afara acestui cerc.

— Păi să băgăm şi soluţia în cerc, poate aşa dai de ea.

— În orice caz, tovarășe Alexiu, sînt aproape sigur că nu este vorba de un accident. Pentru asta bag mîna în foc.

— Dacă mi-ai zis tovarășe și nu domn, înseamnă că dac-o bagi ai să te arzi. Și pentru că mi-ai zis cum mi-ai zis, n-o să mă refuzi dacă-ți dau o țigară bună.

Alexiu îi întinse pachetul, dar Bunicul, atent la altceva, privea undeva în gol. Alexiu ridică din umeri și așeză pachetul pe birou.

— Aș avea nevoie de adresele femeilor care au lucrat la familia Scurtu.

— Asta în cazul că au avut contract. Ceea ce nu cred.

— De obicei, cele venite din Ardeal știu una de alta, se angajează prin cunoștințe. Am mare nevoie de una. De celelalte dau eu. Și mai am nevoie de ceva, tovarășe căpitan. Tot ce se poate ști despre trecutul doctoriței Camelia Scurtu.

— Din cîte îmi dau seama soluția e la o mie de kilometri de cercul în care te învîrți dumneata.

— S-ar putea să fie înăuntrul cercului și să n-o văd eu.

Alexiu își trecu mîna peste mustață, apoi se apucă să bată cu un creion în birou. Deschise un caiet aflat în fața lui și, tuguindu-și buzele, spuse :

— Un amănunt, dar un amănunt din acelea care dumitale îți fac plăcere. Mașina n-a putut fi pornită de la locul, să-i zicem accidentului, deși văd că nu-ți place termenul. N-avea benzină.

Bunicul se îmbujoră la obraz.

— Interesant, interesant, foarte interesant !

— Dacă ai spus de trei ori, e într-adevăr interesant. Dar de Doina Ciumedrea ce zici ?

— Încă nu zic nimic.

— Să știi însă că ideea lui Panaitescu cu romanul lui polițist, deși mi se pare o glumă, m-a pus pe gînduri.

— În ce sens ? întrebă Bunicul.

— Ai discutat cu Pătrașcu ?

— Nu încă.

— Eu cred că între el și Camelia Scurtu nu-i doar o simplă amiciție colegială.

Bunicul oftă.

— După ce-am văzut-o cum arată...

— Și încă ceva, spuse Alexiu. Doina Ciumedrea a fost înscrisă pentru examenul de conducători auto. A căzut.

— Pe ce mașină a dat examen ?

— Dacă nu știu nici eu, înseamnă că trebuie să te interesezi dumneata. Aș putea pune pe cineva de la noi, dar știu că nu-ți place să mănînci cu lingura altuia.

— Azi-noapte s-a produs în oraș vreo crimă ?

— Ce-ți umblă prin cap ? întrebă Alexiu uitîndu-se atent la Bunic.

— Nimic, vă întreb.

— Nici una. Două spargeri, patru furturi de mașini. Trei violuri în comunele învecinate. Hazliu mi se pare un singur lucru. A fost spartă o vitrină în care se aflau doar manechine dezbrăcate. Întrucît tot te ocupi de manechine, mi-am zis...

— Cînd s-a întîmplat asta ?

— Pe Ștefan cel Mare, azi-noapte. Ora, greu de stabilit. Nu s-a furat nimic. Este însă greu de presupus că cineva s-a introdus, sau a vrut să se introducă într-un magazin de confecții intenționînd să spargă la rînd două geamuri. Cel de-afară și cel de

dinăuntru. Asta a făcut-o un novice sau geamul putea să fie spart foarte bine de un beţiv. Informaţia s-a primit de dimineaţă.

— Interesant, interesant ! spuse Bunicul.

— Asta chiar că nu mai pricep de ce poate fi interesantă ?

— Dacă n-ar fi fost interesantă nu mi-aţi fi spus-o, tovarăşe Alexiu. Mi-aţi fi spus că au fost totuşi patru crime, dar astea nu mi le-aţi spus, cu toate că înainte de a veni aici am fost la operaţional. Cu alte cuvinte, mi-aţi spus exact ceea ce vă preocupa şi pe dumneavoastră.

Alexiu rîse :

— Bunicule, din stimă pentru anii dumitale să ştii că eu nu te contrazic.

Alexiu apăsă pe un buton aflat undeva sub birou şi în încăpere intră un sergent. Îi dădu o bucată de hîrtie pe care scrisese înainte cîteva rînduri.

— Tovarăşe sergent, urgenţă supersonică.

— Am înţeles, să trăiţi, spuse sergentul şi ieşi.

Alexiu se îndreptă spre dulapul metalic aflat într-un colţ al încăperii şi scoţînd din buzunar o cheie legată cu un lanţ de centura pantalonilor deschise uşa grea.

— Bunicule, măcar o Bereta. Ţi-am făcut şi permisul de port-armă, spuse el şi, ca să ajungă la raftul de sus al dulapului, fu obligat să-şi pună sub picioare cîteva anuare de telefon, aflate în apropiere.

Bunicul se uită cu dispreţ la pistol.

—Adică nu-l vrei, spuse Alexiu citind dezaprobarea pe faţa bătrînului.

Bunicul nu spuse nimic. Îşi scoase ochelarii cu lentile groase ca nişte faruri de automobil şi îi în-

tinse căpitanului. Acesta îi puse pentru o clipă la ochi. Și-i scoase repede, ștergîndu-se cu dosul mîinii la frunte.

— Da, spuse Alexiu, și, luînd pistolul, ridică din umeri și-l duse din nou la dulapul de unde îl luase. Cîte dioptrii ?

— Treișpe și opt.

— Bunicule, ar fi bine să lucrezi la laborator. Cu așa microscoape...

— N-am purtat în viața mea pistol. Degradează, spuse bătrînul cu o voce în care se putea ușor deslușî disprețul.

— Bunicule, eu nu zic nimic, dar să nu-mi vii aici degradat de alții, sau, Doamne ferește, să ajungi pe mîna lui Gogu, ca să văd cum te degradează el.

Alexiu închise ușa de la dulap cu putere, apoi învîrti cheia de patru ori în broască.

— Tovarășul colonel mi-a dat dispoziții. I-am spus c-ai să-mi rîzi în nas. Dar să știi, lui am să-i spun că ți l-am dat. Altfel...

— Tovarășe Alexiu, vrei să-ți spun un mic secret profesional ? Eu n-am tras în viața mea cu un pistol sau cu vreo armă. Nici în armată. Cîtă bătaie am luat, numai eu știu. Tot timpul mi-a fost teamă că dacă trag cu arma mi se sparg ochelarii. Ori fără ochelari pot cel mult pipăi.

— Cum, n-ai tras cu pistolul ?! întrebă Alexiu mirat din cale-afară.

— Cum v-am spus. În viața mea. Succesele mele s-au datorat deducțiilor. Eu m-am ocupat toată viața de lucruri fine, domnule Alexiu. Eu dacă aud un pocnet de pistol, pot să jur, vomit imediat, și nu din teamă, din scîrbă. Din pricina asta, nici un bandit, criminal sau ce-a fost el, după ce-a ieșit

din pușcărie nu mi-a purtat pică. Dimpotrivă, aș putea spune că ne respectam. Cu cîțiva am și băut după aceea și le-am povestit deducțiile pe baza cărora i-am prins. Acum una două, poc, poc, parcă am fi copii, cu toate că pe atunci nu era o problemă să ai un pistol. O singură dată am purtat în buzunar un pistol cu apă și m-am făcut de rușine. Eram la o recepție. Mă ocupam de niște bijuterii furate. Probabil că s-a stricat pompa. Apa a început să curgă din buzunar pe pantofi. A fost penibil. Ani de zile nu i-am putut convinge pe mulți că n-am făcut pe mine.

— Văd că ne critici, Bunicule, ne critici.

— Arma aceasta a criticii n-am inventat-o eu.

— Dar te folosești de ea.

— Nu înseamnă că nu mai trebuie să umblu cu mașina numai pentru că n-am inventat-o eu.

— Este adevărat, spuse Alexiu zîmbind. Dar să știi că nici deducțiile noastre nu dau greș. Altfel n-ai fi aici. Noi apărăm o revoluție și pe toți cei care s-au dedicat sau s-au integrat de bună voie. Din punctul acesta de vedere pentru mine ești un adevărat fenomen. Dar să știi, să nu-mi mai tot lauzi atîta metodele alea. Le mai cunoaștem și noi. Eu sînt un produs al metodelor de azi și n-o să mă fac niciodată un port-drapel al celor din trecut. Să știi, a evoluat nu numai lumea, ci și cei care atentează la liniștea ei materială și umană.

— Sînt cu totul de acord.

— Mă bucură că din cînd în cînd mai cădem și de acord, spuse Alexiu și își aprinse o nouă țigară.

Vitrina magazinului de confecții, de pe strada Ștefan cel Mare, era spartă. Bunicul stătu cîtva timp în fața geamului spart, încercînd să ghicească mobilul presupusei infracțiuni. În vitrină erau trei manechine goale și nimic altceva. Erau de fabricație cehoslovacă și Bunicul se miră de atenția cu care erau lucrate pînă în cele mai mici detalii. Perucile a două manechine erau de culoare neagră, cea de-a treia avea culoarea paiului uscat. Unul din manechine era răsturnat și, probabil, cel ce spărsese vitrina avusese intenția să-l sustragă prin gaura mare făcută în geam. Ceva îl oprise însă în ultimul moment. „Ce anume îl oprise ?", se întrebă Bunicul, dar oricît se strădui nu putu ajunge la o concluzie cît de cît plauzibilă. Nimeni nu auzise zgomotul făcut de sticla spartă, nimeni nu intervenise la prinderea presupusului hoț. Altfel miliția ar fi fost anunțată. Sau cineva îl oprise pe hoț să-și ducă intenția pînă la capăt avînd tot interesul ca făptașul să intre în anonimat ! Bunicul se gîndi că Alexiu nu întîmplător îi relatase această încercare de spargere și, cu toate că la prima vedere acest incident nu putea avea nimic comun cu moartea Ioanei, ceva nedezlegat încă, ceva neconturat, îl făcea pe Bunic să dea acestei vitrine o importanță deosebită. Hotărît, cel ce voise să fure blonda de carton nu era un simplu hoț, sau mai bine-zis se putea foarte bine să nu fie hoț, gestul lui datorîndu-se altor motive. Care erau însă acele motive ? Se uită încă o dată cu atenție la sticla spartă, la marginile tăioase care ar fi putut păstra un cît de

mic indiciu care să-l ducă pe urma infractorului, dar nu găsi nimic. O bucată de carton vopsit, din piciorul zdrelit al manechinului, era prinsă de un colț al vitrinei sparte. Nimic altceva. Bunicul intră în magazin. Se interesă unde putea să dea de responsabil și o vînzătoare îi arătă o ușă în spatele tejghelei unde se vindeau stofele de damă.

Responsabilul era un om mic de statură, mai mult lat decît înalt, cu un surîs confecționat din naștere. Bunicul se uită la caninul de viplă dezvelit chiar și atunci cînd responsabilul se străduia să-și țină buzele strînse și se stăpîni cu greu să nu zîmbească. Și-l închipui pe corpolentul gestionar cu acest surîs în momentele grave ale vieții lui și aproape că îl apucă mila.

În timp ce controla legitimația Bunicului, pe fruntea șefului de magazin sudoarea se întinse ca o pastă subțire. Și-o ștergea numai cu două degete, cu arătătorul și mijlociul, ținîndu-le pe celelalte, cine știe din ce raționament, curate.

— Poftiți, luați loc, știți, din fericire nu s-a furat nimic. Noi am anunțat totuși miliția. Adică, cum s-ar spune, ne-am făcut datoria.

Bunicul se așează pe scaunul de lîngă el și se uită la chilia în care lucra responsabilul. Era o nișă de cel mult patru metri pătrați în care în afară de o masă, două scaune și un dulap cu eșantioane prăfuite nu se mai afla nimic. Cîteva facturi erau prinse pe perete, dar după culoarea și praful de pe ele Bunicul își zise că ele fuseseră uitate acolo poate chiar de la înființarea magazinului.

— Să ştiţi că ne-au sosit nişte pulovere din import, îi şopti responsabilul peste masă, dacă vă interesează...

Bunicul se uită cîtva timp cu răceală la gestionar şi aproape observă cum transpiraţia acestuia dădea de pe frunte înapoi, ca şi cum sub pielea lui s-ar fi aflat nişte pungi cu lichid, capabile de flux şi reflux, în funcţie de presiunea mai mare sau mai mică pe care o exercita organismul omului asupra lor.

— Vă mulţumesc, dar nu mă interesează. În schimb mă interesează altceva, domnule...

— Păcuţan, vă rog frumos...

— Domnule Păcuţan. Cînd aţi observat că vitrina a fost spartă ?

— Azi-dimineaţă la şapte fără douăzeci, că ştiţi, noi din disciplină venim mai devreme. Salariaţii mei, că aşa i-am învăţat, vin la fără douăzeci şi eu la fără un sfert, că numai eu şi şeful grupei sindicale avem chei. Atunci eu le zic : „Bună dimineaţa", sindicatul îmi arată cheia, eu i-o arăt pe a mea, el deschide prima uşă cu cheia lui şi eu a doua cu cheia mea. Că vedeţi, numai cu o cheie nu se poate intra. Aşa că atunci cînd am venit, sindicatul mi-a arătat vitrina şi zău că după ce am cercetat magazinul şi am văzut că nu s-a furat nimic, am rămas trăsnit. Nu-i aşa ? La ce dracu spargi o vitrină dacă nu vrei să furi nimic ?! Era demoazelele alea de carton în vitrină, atît ; bine făcute, mama lor, că parcă ar fi vii, spuse Păcuţan şi zîmbetul lui permanent se desfăcu ca baierele unei pungi, lăsînd privirilor întreaga dantură îmbrăcată în metale.

— Cînd aţi achiziţionat manechinele ?

— Acu patru zile. Ne-au venit prin repartiție, că numai așa lucrăm, cu dispoziții și hîrtii, că noi cu bani, nu. Am văzut în centru și mi-au plăcut și am zis să-mi trimită și mie. Ați văzut, pielea piele, ochii, ce mai ! Femeie în toată regula, că dacă stai așa și te uiți, juri că sînt femei. Da ce dracu să facă hoțul cu cartoanele alea ? Zău că nu știu ! O fi fost vreun smintit sau vreun bețiv. Acum o să plătim noi geamul.

— Înainte ce-ați avut în vitrină ?

— Niște cartoane pe care atîrnau diferite stofe și mătăsuri. Da' nu noi, că avem un aranjator de vitrine, că și asta, aranjatul frumos, înseamnă artă. Cred că sînteți de acord.

— Domnule Păcuțan, cînd ați introdus manechinele în vitrină ?

— Acu patru zile. Aranjorul, nu noi. Da' pe urmă a avut de lucru în centru și n-a mai venit. A zis că vine astăzi, da' acu cu geamul spart o să amînăm, căci nici nu știu unde o să găsim așa un cogeamite geam, că noi trebuie să plătim, dacă Centrala nu ne aprobă să-l plătească ea.

— Ați mai avut vreo tentativă de spargere în acest gen ?

— Nu, niciodată de cînd sînt eu responsabil, că luăm măsuri.

— Nici n-ați văzut pe nimeni uitîndu-se într-un anumit fel la aceste manechine din ziua cînd le-ați pus ?

— Nu pot să zic nimic. Eu stau mai mult în birou, că-s responsabil și fac socoteli și mă gîndesc la idei. Poate fetele, că ele se mai uită și prin vitrină. Dacă vreți le pot chema.

— Aș dori, dacă sînteți amabil.

Păcuțan ieși și în cîteva secunde se întoarse împingînd de spate o fată.

— Ce ți-e frică, tu, Florențo, că dumnealui nu-ți face nici un rău.

— Domnișoară, aș vrea să știu dacă n-ați observat în ultimele patru zile, în fața vitrinei cu manechine, ceva deosebit! Un bărbat sau o femeie care să se fi uitat cu mai multă insistență.

Fata se încruntă, încercînd să-și amintească. Bunicul se uită la chipul ei. Vînzătoarea n-avea mai mult de douăzeci de ani. Avea ochii negri, mici, buzele groase, frumos arcuite și un nas cît un degetar. Din pricina emoției sînii mari îi săltau ritmic sub halatul albastru, strîns prea tare cu un cordon din același material.

— Nu-mi amintesc, tovarășe. Dar să știți că eu n-am făcut nici un rău. Eu sînt conștiincioasă.

— Pentru Dumnezeu, domnișoară, dar de ce plîngi? Nimeni nu te acuză de nimic. Vreau doar să știu dacă ai văzut cumva în zilele care au trecut pe cineva care s-a oprit mai mult decît s-ar fi cuvenit în fața manechinelor.

— Ieri, în pauza de masă, eu m-am uitat mai mult la ele, că au niște corpuri și sînt frumoase.

— Nu dumneata, domnișoară, cineva străin de magazin, cineva de pe stradă. Dacă-ți amintești, mă rog.

Fata ridică din umeri.

Responsabilul aduse o altă vînzătoare, îmbrăcată la fel ca și prima, mai în vîrstă și mult mai sigură de ea. Aproape că îi plăcea că fusese chemată și răspundea la întrebările Bunicului cu o minuțiozitate, după părerea bătrînului detectiv, demnă de toată lauda.

— Mi-a atras atenția un singur lucru. Alaltăieri, dacă nu mă înșel, dar nu mă înșel, pe la orele patru și jumătate, îmi aduc perfect aminte acum, că noi deschidem după-masa la patru. M-am dus pentru cîteva minute în depozit ca să aduc un set de pulovere pentru o doamnă. Am rămas surprinsă cînd mi-a spus că vitrina aceea cu manechinele arată foarte indecent și că ar fi cazul să nu lăsăm ca oamenii să se uite la acele trupuri de carton care imită așa de bine femeile.

— A cumpărat puloverele pe care le-ați adus ?

— Nu. Cred că i-am și spus Viorichii, nu fata asta care a fost, alta, care are acum gripă și n-a venit, că asta, adică doamna de care vă vorbeam, cred că a intrat în magazin numai ca să-mi spună ce mi-a spus. Pe urmă s-a apropiat de vitrină și m-a întrebat de unde le-am cumpărat, că sînt foarte frumoase.

— Ce i-ați răspuns ?

— Nu i-am răspuns nimic, că doar nu-s plătită ca să pierd vremea, ci ca să vînd marfă. Cum nu m-a întrebat de marfă și cum n-a vrut să cumpere nimic, m-am strîmbat, fără să mă vadă, și mi-am văzut de ale mele.

— N-ați putea să-mi spuneți cum arăta femeia aceea ? Dar vă rog să vă gîndiți bine, mă interesează orice amănunt, spuse Bunicul și-și aprinse o jumătate de mărășească.

— Părul nu știu cum îl avea, că avea pe cap un batic, așa verde deschis și o poșetă tot de culoarea aceea. Era îmbrăcată cu un pardesiu de culoare deschisă.

— Dar fața, domnișoară, nu i-ați reținut fața ?

— N-aș putea ca să spun precis, că eu am strabism, vedeți, și tovarășul Păcuțan mi-a zis să mă uit cu discreție la oameni ca să nu mi se vadă ochii, că nu-i chiar așa plăcut să se uite un ochi la făină și altul la slănină. Noi trebuie să atragem cumpărătorii, nu să-i depărtăm.

Bunicul se uită la responsabil. Fruntea acestuia transpira din nou.

— I-am zis, tovarășe, că vedeți și dumneavoastră, spuse Păcuțan, arătînd spre ochii fetei.

— Și n-ați observat din chipul ei absolut nimic ?

— Cînd s-a întors lîngă vitrină, m-am uitat la ea. Cînd a zis că manechinele sînt frumoase i-am văzut numai gura. Era frumoasă și avea niște dinți foarte frumoși, cu toate că erau mari. Altceva n-am văzut.

Bunicul se ridică.

9

După ce ieși de la magazinul de articole de damă „Femina", Bunicul îi telefonă din nou lui Alexiu, rugîndu-l să trimită de la laboratorul miliției o echipă pentru a lua eventualele amprente de pe piciorul manechinului răsturnat și de pe geamul vitrinei. O făcea mai mult dintr-o obligație profesională, pentru a fi cu inima împăcată, și nu din convingerea absolută că ar fi pe o anumită pistă pe care trebuia s-o urmeze. Era convins că apelînd atît de des la ajutorul lui Alexiu o să-i dea acestuia de gîndit asupra nesiguranței în care se afla, iar mai

tîrziu, chiar prilej de ironii. Era pentru prima dată, de foarte mulți ani încoace, cînd Bunicul, cu toate strădaniile lui deductive, nu era în stare, din multele amănunte pe care le avea la îndemînă, să construiască o linie, un plan pe care să-l urmeze de la început pînă la sfîrșit. Altădată, fiecare detaliu venea ca o cărămidă și se așeza într-o construcție ai cărei piloni erau dinainte construiți de el. Acum cărămizile veneau una după alta, se îngrămădeau și el nu era în stare să facă cu ele nimic.

Vîrful bastonului, tocit de cît se lovise de pavajul trotuarelor, îi cadența și acum pașii și numai în clipa cînd auzi zgomotul des și sec al metalului din vîrful lemnului de tec își dădu seama că merge neînchipuit de repede. Se uită la ceas. Era destul de tîrziu. La șase avea întîlnire cu Vasile Scurtu, iar pînă atunci nu mai avea la dispoziție decît o oră și un sfert. Refuză să meargă acasă și să-l aștepte pe tînăr. Își zise că era mai bine să discute cu Pătrașcu, mai ales că se afla în apropierea spitalului unde lucra acesta.

Îl găsi pe doctor gata de plecare, îmbrăcat. Cu destulă greutate medicul se lăsă convins să-și dezbrace pardesiul pentru o discuție pe care Bunicul i-o făgădui scurtă. Se duseră amîndoi în camera de gardă a surorilor — în camera medicilor era o consfătuire oarecare — și Pătrașcu o rugă pe sora-șefă să nu-l deranjeze nimeni un sfert de oră. Bunicul reținu faptul că Pătrașcu îi stabilea audiența, dar păstrîndu-și calmul nu zise nimic.

— Acum că sîntem între noi, îmi permit să vă întreb, spuse Pătrașcu supărat, ce amestec am în treaba asta ? Există, cred, niște reguli pe care sînteți obligat să le respectați și dumneavoastră. Cum

se spune, şi doctorul Pătraşcu zîmbi, voind să mai îndulcească atmosfera, pisica vecinului a fătat în podul dumneavoastră şi, culmea, vreţi să verificaţi acest grad de rudenie prin mine.

Bunicul îşi şterse ochelarii şi pentru o clipă, atît cît îşi ţinu pleoapele deschise, văzu în faţa lui o umbră deformată. Îşi puse ochelarii la loc şi Pătraşcu îi reapăru Bunicului în formele lui reale.

— Domnule doctor, sincer regret că vă inoportunez. Poate din pricina mea pierdeţi o întîlnire sau poate ceva cu mult mai preţios, dar, credeţi-mă, deşi gradul de responsabilitate şi de interes în privinţa dumneavoastră este cel pe care l-aţi stabilit, această meserie parşivă pe care mi-am ales-o are nişte reguli ce se cer respectate. În aceste reguli intraţi şi dumneavoastră şi eu trebuie să-mi fac datoria. Ştiu că sînteţi un bun neurolog şi nu mă îndoiesc că atunci cînd stabiliţi un diagnostic datoria dumneavoastră de medic vă obligă să luaţi în considerare toate elementele presupusei boli. Îmi iertaţi această aproximativă comparaţie, dar şi eu sînt obligat să ţin cont de toţi factorii adiacenţi întîmplării propriu-zise.

Doctorul Pătraşcu se uită la ceas şi tăcu în aşteptarea întrebărilor pe care, mai mult ca sigur, Bunicul avea să i le pună.

— Mi se pare că Ioana Rarău nu vă era indiferentă, spuse Bunicul, intrînd direct în subiect.

— Nici o femeie frumoasă nu-mi este indiferentă, domnule.

— Trebuie să vă mărturisesc că sînt întru totul de acord cu dumneavoastră. Întrebarea mea nu se

referea însă la frumos în general. I-ați făcut curte, după cîte sînt informat.

Pătrașcu se încruntă. Ar fi vrut să i se pună întrebări delicate la care să răspundă la fel de delicat, dar pentru că bătrînul din fața lui eliminase din discuție ceea ce el considera că ține de bunul simț și de stimă, zise cu brutalitate :

— Probabil că informatorul dumneavoastră avea complexe. Nu-i așa ?

— Domnule doctor, vă rog ca la întrebările mele să nu răspundeți prin alte întrebări. Sfertul de oră pe care ați binevoit să mi-l fixați va fi în acest caz cu mult depășit și să știți că eu am timp destul la dispoziție. Sînt în orele mele de program, dumneavoastră nu.

— Și ce-ați vrea să vă răspund, vă rog ?

— Pentru că la prima întrebare nu mi-ați răspuns, încerc să vă pun alta. În ultimele trei luni n-ați fost rugat de cineva, să zicem de Ioana Rarău, sau de altcineva în numele ei, să o ajutați să facă un chiuretaj ?

Pătrașcu se încruntă. Siguranța și jovialitatea de la început îi dispărură, trăsăturile feței înăsprindu-i-se ușor.

— Nu, domnule, nu țin minte să mă fi rugat cineva așa ceva. Iar dacă m-ar fi rugat, răspunsul meu ar fi fost categoric, mai ales că nu sînt în specialitate.

— Nu mă îndoiesc că răspunsul dumneavoastră ar fi fost negativ. Legea pedepsește cu asprime și pe făptuitori și pe intermediari. Fiți amabil și spuneți-mi de cînd o cunoașteți pe doamna Camelia Scurtu ?

— Destul de demult.

— O prietenie trainică, după cîte se vede. Mai mult, îl și îngrijiți pe soțul ei. Eu cred în asemenea prietenii dezinteresate, domnule Pătrașcu, sînt rare, dar eu cred în ele.

Pătrașcu se ridică în picioare.

— Aș vrea să știu unde vreți să ajungeți ?

— Nimic mai simplu, doar dumneavoastră ați spus. Să stabilesc de ce pisica vecinului a fătat într-un pod străin și să văd ce amestec aveți dumneavoastră în toată această treabă. Domnule doctor, Ioana Rarău era însărcinată în luna a treia. Este practic imposibil, cunoscîndu-vă și dumneavoastră nefiind străin de ea, ca fata să nu fi apelat la ajutorul dumneavoastră. Raționamentul este simplu. Îl iubea pe Vasile, dar Vasile n-a avut relații intime cu ea. Prima reacție a ei nu putea fi decît aceea de a scăpa de copil. În situații de acest fel, de obicei, fata se agață de autorul unei asemenea fapte. Dumneata nu puteai fi autorul, pentru că atunci lucrurile ar fi fost simple ; Ioana poate n-ar fi murit și mai mult ca sigur că dumneata puteai lua, ca medic, măsurile de precauție ca să nu se întîmple așa ceva. Fiind unica ei cunoștință în domeniul medical, o asemenea cerere din partea ei mi se pare mai mult decît justificată. Răspunsul mi l-ai dat. Dar ce să fac dacă eu nu cred în acest răspuns ? Iar în clipa cînd un om de meserie, ca mine, face asemenea afirmații, el trebuie să aibă și argumente, altfel există articole de lege pe baza cărora calomnia, chiar formulată în doi, fără martori, poate fi pedepsită. Ca om al legii nu pot să încalc legea, cu toate că o lege la fel de clară îmi dă dreptul, ca într-o anchetă, să folosesc toate argumentele și toate căile civilizate pentru a ajunge la adevăr.

Pătrașcu făcu cîțiva pași prin cameră, apoi se așează din nou pe scaun.

— Domnule comisar, sau nu știu cum să vă spun, credeți-mă că o asemenea propunere nu mi s-a făcut. Vreau să fiu foarte deschis cu dumneavoastră și foarte sincer. După o serată, Camelia le organiza pentru a mai înveseli atmosfera din casa ei, Vasile m-a rugat s-o conduc pe Ioana acasă. Nu înregistrați deocamdată nimic. Nu era singură. Era cu Doina Ciumedrea. Am schimbat pe drum cîteva cuvinte fără importanță și atîta tot.

— De ce v-a rugat Vasile s-o conduceți, doar și el avea mașină și știa să conducă.

— O toană de-a Cameliei. Șoferul care a învățat-o să conducă i-a spus să nu umple niciodată rezervorul cu benzină mai mult de jumătate. La o eventuală ciocnire a mașinii, rezervorul este bine să fie... Prostii. Mi-a spus că după drumurile pe care le-a făcut în după-masa aceea rezervorul era la roșu. Ar fi riscat dimineața să nu ajungă la spital. Așa s-a făcut că le-am dus eu.

— Ce motive avea Vasile să spună că i-ați făcut curte Ioanei ? întrebă Bunicul.

— Absolut nici un motiv. Este complexat, atîta tot. De altfel, prietenia mea cu maică-sa n-a văzut-o niciodată cu ochi buni, cu toate că, vreau să vă asigur, ea s-a înscris și se înscrie în limitele strictei prietenii. Camelia este o femeie foarte inteligentă și, ca bărbat, cred că puteți să înțelegeți, mai ales atunci cînd ești singur, o tovărășie de pe urma căreia are de cîștigat mintea nu este de lepădat.

Bunicul își aprinse o jumătate de țigară.

— Aveți perfectă dreptate, domnule doctor.

Bunicul se ridică. Îi întinse medicului mîna.

— S-ar putea să vă mai deranjez. De pe acum îmi cer scuze, mai spuse el și ieși.

Bunicul coborî scările în grabă și după primul colț se urcă într-un taxi. Îi arătă șoferului legitimația și îl rugă să aștepte. În primele zece minute nu se întîmplă nimic. Tocmai cînd voia să renunțe, Bunicul îl văzu pe Pătrașcu coborînd în grabă. Înainte de a se urca în mașină, se uită în stînga și în dreapta, apoi se așeză grăbit la volan. Bunicul tresări. Mașina lui Pătrașcu era tot un Fiat o mie trei sute.

— Te rog, urmărește-l la distanța de cincizeci de metri.

Fiatul lui Pătrașcu ocoli cîteva străzi, ca pînă la urmă să iasă în aleea principală de lîngă spital, exact de unde plecase. Pătrașcu conducea cu destulă grijă, așa că șoferului de taxi nu-i fu greu să se țină după el. Mașina doctorului se opri în spatele spitalului unde lucra Camelia, și Bunicul, bucuros că una din deducțiile lui începea să se materializeze, îi spuse șoferului să nu mai oprească. Îi indică strada pe care locuia el. Bunicul ajunse acasă exact la ora șase. Plăti șoferul, dîndu-i doi lei bacșiș și coborî. În fața casei îl aștepta Vasile Scurtu.

10

Fața tînărului părea cu mult mai obosită ca la prima întîlnire, iar ochii de culoarea antracitului aveau sclipirile stinse. Vasile Scurtu își roti privirile prin camera Bunicului mai mult din nevoia de a face ceva, apoi și le fixă asupra cîinelui care stătea

pe rogojina lui din colț, uitîndu-se undeva, în gol, cu ochiul lui albastru de sticlă. Vasile își duse un deget la gură, dar își aduse repede aminte de ceva și renunță să-și mai roadă unghia.

Bunicul puse reșoul în priză și o vreme îl lăsă pe tînăr în liniște fără să-i adreseze nici un cuvînt. Voia să-i lase timp pentru a se putea liniști și în același timp pentru a se familiariza, atît cît era posibil, cu mediul în care se afla.

Cafeaua începu să fiarbă și Bunicul, fluierînd o melodie, turnă licoarea cafenie în cești.

— Domnule Scurtu, începu el încă înainte de a se așeza pe scaun, știu foarte bine că discuțiile cu mine nu pot fi pentru dumneata plăcute. Pe de o parte este vorba de un om care ți-a fost foarte apropiat sufletește, mă refer la Ioana Rarău, iar pe de altă parte, în colaborarea noastră — cred că nu te superi că o numesc așa — am nevoie de elemente foarte precise privind unele relații de familie. Reținerile dumitale, pe care le-am observat încă de la prima noastră întîlnire, privind părinții dumitale, le înțeleg, și ele sînt justificate, dar este tot atît de adevărat că în funcție de dumneata, în mare parte, voi putea să ajung sau să nu ajung vreodată la adevăr. Apelez la integritatea dumitale. Ești la începutul vieții și aș vrea să intri în această viață cu conștiința eliberată de tot ceea ce mai tîrziu ar putea să-ți dăuneze făcînd din dumneata un neom. Asta nu înseamnă că n-ai dreptul să taci sau să nu-mi răspunzi la întrebările la care crezi de cuviință.

Vasile Scurtu îl ascultă pe Bunic cu atenție, dar ochii lui erau îndreptați tot asupra Alsacianului, ca și cum albastrul de sticlă, peste care pleoapa cîinelui refuza să se lase, l-ar fi hipnotizat.

— Are un ochi de sticlă, îi explică Bunicul ca să dezlege misterul pentru tînăr și în același timp să-i distragă atenția de la cîine.

Vasile Scurtu se întoarse spre Bunic și sorbi de cîteva ori din cafea. Mîinile îi tremurau.

— După ce-am discutat cu dumneavoastră, începu el, m-am gîndit foarte mult. De altfel nici nu sînt capabil să fac altceva decît să mă gîndesc. Am vrut să vin cu mașina, dar mi-am dat seama că nu pot să conduc. Parcă sînt lovit în cap. Nu mă gîndesc decît la ea, și-mi fac reproșuri și nu numai că mi le fac, dar am impresia că sînt și vinovat de tot ce s-a întîmplat. Aș fi putut să-mi impun punctul de vedere, să mă căsătoresc chiar fără voia mamei. Dacă aș fi făcut așa, poate Ioana n-ar fi murit. De-abia acum, în această situație, mi-am dat seama că am procedat ca un laș. N-ar fi trebuit. Ioana merita un altfel de comportament din partea mea. Poate o să vă mire, dar această fată mi-a dat aripi, m-a făcut să înțeleg că odată căzut la examenul de admitere, nu numai că nu mă prăbușisem în vid, așa cum crezusem, dar că trebuia să fiu tenace și să iau totul de la capăt, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Poate nu știți că ea, de fapt, n-a căzut la examen. L-a luat, asta am aflat-o mai tîrziu, dar și-a dat seama că, pur și simplu, mama ei și ea n-aveau din ce să trăiască. A reușit și a renunțat, din dorința de a cîștiga și de a-și ajuta familia. Dacă stau bine și mă gîndesc, eu n-aș fi fost capabil de așa ceva. Dacă vreți să știți, n-am fost în stare nici să trec pe la mama ei să-i spun două vorbe bune. Am trecut de nenumărate ori prin fața casei și n-am avut curajul să intru. Ce puteam să-i spun ? S-o consolez ? Eu, care n-am avut curajul să pun în practică, să

materializez propria mea iubire ? Îmi dau seama că sînt un om de nimic.

Bunicul îl ascultă în liniște. Dar timpul trecea și oricît erau de interesante afirmațiile tînărului, ele nu împingeau rezolvarea „cazului" cu nimic înainte.

— Te înțeleg, tinere, totuși nu trebuie să exagerezi. Se întîmplă pe lumea asta lucruri pe care le regretăm, doar odată întîmplate nu le putem îndrepta cu nimic.

— Este adevărat.

Bunicul își masă fruntea, apoi se șterse la un ochi, la cel stîng, la care probabil trebuia să schimbe lentila ochelarilor.

— Domnule Scurtu, în măsura în care poți și nu te deranjează, n-ai vrea să-mi spui ceva de relațiile existente, de prietenie — își îndulci Bunicul afirmația — dintre mama dumitale și doctorul Pătrașcu ?

Tînărul se uită fix la Bunic. Ochii, pînă atunci somnolenți, scînteiară.

— Nu mi-au plăcut niciodată aceste relații, deși am încercat să le înțeleg, mai mult, să-i dau mamei dreptate. Vreau să vă spun că fără mama nu s-ar fi ales nimic din noi, că puținul la care am ajuns se datorează ei. Cred că s-a căsătorit cu tata mai mult din pricina lui Vincențiu. Tata este un om admirabil, dar lipsit total de hotărîre, un om al cifrelor, al hîrtiilor din care n-a putut fi scos niciodată. Cînd nu-i convine ceva își bagă capul în hîrtii, mai binezis îl băga, pînă la pensie. N-am pomenit un om care să știe să treacă atît de bine pe lîngă lucruri atunci cînd nu vrea să le bage în seamă.

— Ești bun să-mi spui cum a făcut congestia ? Știu că se poate produce la oricine și la orice vîrstă, dar tot așa de bine știu că, în majoritatea cazurilor,

asemenea întîmplări au un suport real de emoție. Marile bucurii ca și marile dureri au uneori drept urmare, și nu la puțini oameni de o anumită vîrstă, urmări similare.

— Aș prefera să nu vorbesc.

— Cum vrei dumneata. Eu nu te oblig, dar să știi că nu-i vorba la mijloc de o simplă curiozitate.

— Dumneavoastră o bănuiți pe mama ?

— Domnule Scurtu, ca să fiu cinstit, încă nu bănui pe nimeni și cu atît mai puțin, cred, voi putea cîndva bănui pe mama dumitale.

— Să știți, mama n-are nici o vină.

— Sînt convins, spuse Bunicul, dorind să-l liniștească pe tînăr.

— Nu vreau să vorbesc de posibilele raporturi dintre mama și Pătrașcu. A avut o viață chinuită, o înțeleg, cu toate că dacă aș ști precis că între ei a fost sau este ceva, n-aș aproba gestul ei. Cred că în acești termeni gîndește și tata. Nu este mai puțin adevărat că Pătrașcu se comportă la noi ca la el acasă. Nu l-am auzit însă pe tata vreodată să-i reproșeze mamei ceva. Cred că din această cauză nici eu n-am reacționat altfel. Tata o iubește la nebunie pe mama chiar și acum. L-am văzut într-o zi, așa cum e cu mîna bolnavă, curățindu-i pantofii. Îi curăța și plîngea. M-am dus în camera mea și am vrut să mă arunc de la fereastră. Nu pentru că l-aș fi dezaprobat, ci pentru că atîta vreme nu l-am înțeles, că nu i-am priceput tăcerea, singura formă în care, prin felul lui de a fi, putea să se apere. Precis nu știu ce s-a întîmplat. Am auzit doar frînturi de conversație. Era vorba de Vincențiu. S-a pomenit cuvîntul spital. Mama a țipat că nu îngăduie nimănui să-i ia copilul de lîngă ea. Ca să nu mai aud, am

ieşit afară. A doua zi tata a venit acasă destul de bine dispus. Eu mă pregăteam să plec la şcoală, nu ştiu ce-au discutat. Cînd m-am întors acasă de la şcoală, tata era la spital. Fata care lucra în casă ne-a părăsit în ziua aceea şi ea. Nu ştiu de ce. În orice caz, cred că era vorba tot de Vincenţiu. Pentru prima dată mama l-a bătut pe fratele meu. Dar între ceea ce i s-a întîmplat tatii şi faptul că a fost nevoită să-l bată pe Vincenţiu, eu cred că ea regreta mai mult bătaia. Vincenţiu, cînd este certat, săptămîni în şir nu mai vorbeşte cu nimeni. Mama suferă îngrozitor din pricina lui. A fost o vreme cînd Vincenţiu nu se putea ridica din pat cu lunile. Pînă şi lucrurile cele mai puţin plăcute, privind toaleta lui intimă, ea le făcea. Nu ţin minte să-mi fi cerut vreodată s-o ajut. Am impresia că mama se simte vinovată pentru el, cu toate că n-ar avea de ce.

— Cu cîţi ani e mai mare Vincenţiu ca dumneata ?

— Cu aproape trei.

— Deci avea trei ani cînd a căzut de pe balcon.

— Da. Doi ani şi ceva. Dar mama nu şi-a putut ierta accidentul lui niciodată. Cred că şi ceaiurile pe care le dădeam... În sfîrşit, credeţi despre mine ce vreţi... Am impresia că m-a lăsat să le fac nu atît pentru mine, cît pentru el. Vincenţiu sta totdeauna lîngă magnetofon, el schimba benzile şi asta îi făcea o mare plăcere. Vincenţiu nu e un redus mintal. Puteţi să vă convingeţi. Are însă momente cînd nu e el.

— Adică cum nu e el ?

— N-aş putea să vă spun.

— Ai observat ceva deosebit ?

— Trăim în aceeași casă, dar n-aș putea spune. După întîmplarea cu tata, mama a despărțit camera lor în două și i-a făcut și lui Vincențiu cameră. Pînă atunci Vincențiu dormea în hol. Niciodată nu m-a lăsat mama să dorm cu el. În orice caz, dacă mama, cu perseverența ei, nu s-ar fi ocupat de el, cred că ar fi fost într-o stare jalnică. Deși era mai mare ca mine, cînd eram copii, cel puțin așa țin minte, nu vorbea aproape de loc.

— Vincențiu umblă singur în oraș ?

— Da. De ce mă întrebați ? Să știți că el e perfect normal și dacă n-ar avea capul acela, nici n-ar atrage atenția nimănui. Faptul că lumea se uită însă la el într-un fel aparte îl scoate din sărite. Mama luptă tot timpul ca să-i înlăture acest complex și țin minte că a și rugat-o pe Ioana și pe Doina să nu se uite la el în vreun fel deosebit.

Bunicul îl servi pe Vasile cu o țigară, dar acesta refuză.

— Domnule Scurtu, mama dumneavoastră lipsește des de acasă ?

Tînărul se uită atent la Bunic, neînțelegînd unde voia acesta să ajungă.

— Un medic este solicitat adesea și noaptea. Mama lucrează și la o policlinică cu plată. Dar de oriunde s-ar afla dă telefon, vorbește ori cu tata, ori cu Vincențiu.

— Cu dumneata nu ?

— Nu prea și înțeleg de ce. Fiind sănătos, toată grija ei se răsfrînge asupra tatii și a lui Vincențiu.

— Tinere, dar în noaptea accidentului, mai binezis în seara dinaintea lui, ai fost prin oraș cu mașina ?

— Nu, în ziua aceea Pătraşcu a fost cu ea. De altfel, vă puteţi interesa, el numai astăzi şi-a scos maşina de la reparat.

— Dacă a fost el cu maşina, cum ai aflat că maşina nu era în faţa casei şi cum ai anunţat miliţia că a dispărut ?

Vasile tăcu cîtva timp.

— Vreau să vă spun purul adevăr. Astăzi v-am minţit şi nici nu ştiţi cît m-a chinuit această minciună. Cu toate că mama m-a rugat să tac, nu pot, cred că n-ar fi cinstit şi drept din partea mea. Pe la ora zece, Pătraşcu a venit cu maşina. La zece jumătate, un copil din acelaşi bloc, care stă la etajul întîi, a venit sus la noi şi mi-a spus că cineva a luat maşina. M-am dus la fereastră şi, într-adevăr, maşina nu mai era acolo. Am dat imediat telefon la miliţie şi apoi am coborît. M-am dus la sector şi am discutat personal cu locotenentul de serviciu. Cînd m-am întors acasă, mama venise. I-am spus ce s-a întîmplat şi mi-a zis că sînt un prost, că ea i-a dat voie lui Pătraşcu să ia maşina. Mi-a spus că sînt un panicard şi că în general nu trebuie să uit că maşina este a ei. Am intrat în camera mea. Am auzit cum a dat telefon la miliţie şi a spus că maşina s-a găsit.

— Tatăl dumitale nu era acasă ?

— Ba da. Dar tata la ora nouă se culcă. Mama dormea în hol. Am auzit apoi uşa de la intrare. Mama ieşise. M-am culcat, dar n-am putut să dorm prea mult. Nu-mi dau seama cît a fost ceasul, dar, trezindu-mă tot cu gîndul la maşină, m-am dus la fereastră. Maşina era la locul ei. M-am culcat liniştit.

— Şi ce te-a rugat mama dumitale să nu spui ?

— Să nu spun că a dat telefon la miliție ca să anunțe că mașina s-a găsit.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul, gîndindu-se la ceva. Încă o întrebare, te rog. În ziua aceea, adică ieri, Ioana a fost pe la dumneata ?

— A fost după-masă, mi-a spus tata, dar eu nu eram acasă. În fiecare zi sînt la Biblioteca Institutului de arhitectură. Citesc acolo. O ambianță mai plăcută.

— Și n-ai fost curios să afli de ce te-a căutat Ioana ?

— Ba da. Știți, ea n-are telefon. Atunci m-am dus pe jos la ea. Nu era acasă.

— Cum ți-ai dat seama că nu era acasă ?

— Am sunat la ușă și nu mi-a răspuns nimeni.

— Ai încercat clanța cu mîna ca să vezi dacă e închisă ?

— Nu. Am sunat de cîteva ori, atîta tot...

— Ai plecat după aceea ?

— Da. Am scris un bilet și l-am băgat sub ușă. I-am scris că am căutat-o și i-am dat întîlnire pentru astăzi în fața Universității.

— Îți mulțumesc, tinere. Pentru astăzi ajunge.

Vasile Scurtu se ridică și se îndreptă spre ușă. O deschise, dar înainte de a ieși, așa cum era întors cu spatele spre Bunic, mai spuse :

— Vreau să fiu cinstit pînă la capăt. Mama trăiește cu Pătrașcu, iar în ziua cînd tata a făcut congestia cerebrală, el a venit acasă cu o scrisoare anonimă. Ea a recunoscut și a zis că n-are nimic împotrivă să se despartă. Tata a căzut atunci și s-a lovit cu capul de speteaza studioului.

Tînărul ieşi şi Bunicul se uită pe fereastră după el, cum mergea cu capul aplecat, de parcă s-ar fi dus la o înmormîntare.

11

După plecarea lui Vasile Scurtu, Bunicul se dezbrăcă şi făcu un duş, la început fierbinte, apoi rece. Îşi frecă cu prosopul pielea pînă la roşu, apoi îşi luă halatul pe el. Se întinse pe sofa şi rămase cîtva timp într-o lungă meditaţie. Ceasul lui vechi, cu cuc, bătu sfertul de oră scurs, cu şase minute mai devreme, aşa cum îi era obiceiul şi Bunicul zîmbi la aducerea aminte. De cîteva zile nu trecuse pe la cimitirul „Izvorul nou" să-şi facă conversaţia obişnuită cu fosta lui soţie şi Bunicul îi ceru în gînd scuze pentru această lipsă de delicateţă. În dialogul mut dintre el şi răposata lui nevastă îi aduse argumente de profesie, ca ea să înţeleagă că n-a tras-o pe sfoară din comoditate sau uitare.

Se auzi telefonul sunînd şi Alsacianul, după ce căscă de cîteva ori, se îndreptă spre taburetul unde se afla aparatul şi-l împinse cu labele din faţă spre patul Bunicului...

Îl căuta Alexiu. Bunicul luă creionul din buzunarul halatului şi pe unul din cartoanele prinse cu un ac de stofa sofalei îşi notă în grabă datele transmise de căpitan.

Bunicul puse aparatul în furcă şi după ce cîinele împinse scaunul pe rotile la locul lui, lîngă

cămin, Bunicul reciti noile date primite de Alexiu prin Telex, de la Timişoara. Ceea ce îi spusese Camelia Scurtu, referitor la viaţa ei, se dovedea a fi adevărat. În plus, Bunicul mai află un amănunt, aparent neînsemnat, dar care pe el îl pusese pe gînduri. Camelia îşi susţinuse doctoratul în urmă cu cîţiva ani şi tema nu era de domeniul neurologiei, ci al psihiatriei... „Dedublarea psihică" era tema cu care îşi susţinuse teza. Aşa cum se întîmpla de fiecare dată cînd nu-şi putea defini un anumit sentiment, şi de data asta se ridică din pat şi se plimbă prin cameră, în jurul mesei... Oricine s-ar fi uitat cu atenţie la covorul pe care era aşezată masa ar fi văzut cu siguranţă că ţesătura de Buhara, unicul lucru de valoare din casa Bunicului, înregistra un cerc rezultat din milioanele de paşi pe care Bunicul îi făcuse în lunga lui carieră în jurul aceleiaşi mese, mînat de acelaşi îndemn interior. Şi acum se întreba, în gînd, de ce Camelia Scurtu îşi susţinuse teza de doctorat cu o asemenea temă, cînd de fapt specialitatea ei era alta, cel puţin după indicaţiile de pe uşa camerei în care îşi făcea consultaţiile. S-ar fi plimbat mult şi bine încă, dacă n-ar fi auzit din baie un anumit zgomot. Era Alsacianul, care, obişnuit cu igiena, îşi ridicase un bătrîn picior deasupra veceului... Se auzi un mîrîit, apa se prăvăli din rezervor în jos şi numai după ce liniştea se întinse din nou stăpînă peste întreaga casă, Alsacianul ieşi din baie. Bunicul se uită la ceas şi dădu din cap. Ciinele întîrziase să-şi facă toaleta de seară cu o jumătate de oră, ceea ce însemna, fără tăgadă, că bătrîneţea apăsa tot mai greu pe reflexele lui.

Bunicul voi să-şi reia plimbarea, dar telefonul sună din nou. Făcu un gest calm spre cîine, în semn că nu era de data asta nevoie de ajutorul lui şi duse receptorul la ureche. Era locotenentul Prodan, care îl anunţă că dăduse de urma unei oarecare László Éva. În urmă cu un an fusese angajată la familia Scurtu cu contract pe doi ani, dar rezistase numai o lună jumătate. Bunicul îşi notă noua adresă a fetei şi voios puse receptorul în furcă.

Tocmai îşi punea bobocul de trandafir la butoniera reverului cînd în casă năvăli, ca o furtună, după ce sunase la uşă cu semnalul convenit, Panaitescu. Pălăria îi era trasă pe frunte, iar ochii îi erau acoperiţi de ochelari cu lentile fumurii, cu toate că se înserase şi soarele nu-l mai putea deranja pe şofer în nici un chip. Panaitescu începu să facă doi paşi înainte şi doi înapoi, cu mîinile în buzunare, şi numai într-un tîrziu scoase mîna din buzunar. Puse pe masă douăzeci şi cinci de lei, iar o altă hîrtie de douăzeci şi cinci şi-o trecu în celălalt buzunar al pantalonilor.

— Nu i-am dat lui nea Gicu, dă-l în brînză.

Bunicul se încruntă. Dacă nu-i dăduse cei cincizeci de lei lui Gicu, aşa cum convenise, nu înţelegea de ce Panaitescu îşi reţinea cu de la sine putere jumătate din sumă...

— Juma, juma, maestre, adică se cheamă că ai cîştigat douăzeci şi cinci, iar restul pentru efortul, ca să zic aşa, al meu. Habar n-ai cît cîştigă şmecherul. Matale crezi că el înregistrează tot ?Aş, ce-i prost ? Păi cu ce şi-a făcut omu o casă cu etaj ? Face şi el chitanţe de ochii lumii şi restul, la buzunar. Şi cînd mă gîndesc că în tinereţe am luat nişte bă-

tăi zdravene de la tata că n-am vrut să mă fac lăcătuș. Dacă stau bine și mă gîndesc, spuse Panaitescu după o pauză, nici n-am făcut rău. Meserie murdară.

Bunicul începu să le înțeleagă pe toate : și aerul misterios al șoferului, și împărțeala propriilor lui bani... Nu înțelegea însă de ce Panaitescu nu-i spunea nimic de îndeplinirea misiunii pe care o primise. Nu era pentru prima dată în cei patruzeci de ani de colaborare, că-i dăduse lui Panaitescu anumite sarcini concrete, care depășeau meseria lui, și nu era pentru prima oară cînd, același Panaitescu, o lungea la infinit, înainte de a povesti ce era mai important. De astă dată Bunicul greșea. În clipa de față pentru Panaitescu cel mai important lucru era legat de însușirea banilor și de felul cum făcuse nea Gică avere. Doina Ciumedrea rămăsese în conștiința lui undeva în planul al paisprezecelea.

— Dar bine, colega, eu ard de nerăbdare să aflu dacă ți-ai...

Panaitescu își scoase pălăria și ochelarii și aducîndu-și aminte că la urma urmii el nu era decît ceea ce era, se înclină ușor în fața Bunicului și își băgă un colț al mustății în gură. După ce mirosi cîtva timp lavanda impregnată în firele țepoase de păr, zise :

— Maestre, așa cum ai zis, așa am și făcut. L-am luat pe nea Gicu cu mașina — am pus înainte o cîrpă pe pernă că era îmbrăcat în salopeta de lucru — și am venit amîndoi la locul indicat. Am tras mașina pe o altă stradă, tot un doctor, da nu mai știu cum îi zice și ne-am așezat la pîndă. Pomi prin preajmă, gîrlă. După vreo două

ore dumneaei iese din casă. În curte se oprește, se uită în lungul străzii, că dacă era deșteaptă nu trebuia să se uite decît înainte și dădea de noi, că nea Gicu — ce burtă am eu, dar a lui — de trei ori mai mare și pomii sînt pomi și ei, nu pot ascunde o burtă cît o căruță. Din primul moment nea Gicu a recunoscut-o și mi-a zis că ea e fata cu comanda cheilor. Ne-am dus repede la mașină și, cum presupusa inculpată s-a îndreptat spre stația de autobuze, noi ne-am luat frumușel cu mașina după ea. Oprea autobuzul în stație, opream și noi. Tot așa pînă ce a ajuns la nu știu ce spital. A urcat, a coborît, pesemne n-a găsit pe cine a căutat și iar după ea. De data asta s-a dus la dracu în praznic, în Balta Albă, că la un moment dat mi-a fost teamă c-o s-o pierdem, că și dumneata, maestre, nu mi-ai dat decît douăzeci de litri de benzină și mașina e mașină serioasă, dom'le, înghite, nu glumă.

— Bine, Panaitescule, dar eu ți-am spus s-o urmărești ?

— Adevărat, maestre, dar ce misiune mai e aia, să stai să pîndești și pe urmă să vii acasă ? Spune și mata !

— Te rog continuă, spuse Bunicul și își reluă plimbarea în jurul mesei, cu mîinile împreunate la spate.

— Mă uitam cînd la troleibuz, că de data asta era troleibuz, cînd la indicatorul de la benzinometru... Curgea transpirația de pe mine, rîu. L-am dat pe nea Gicu jos, că era greu, și i-am spus că se poate duce și pe jos acasă și am continuat cursa singur. Acu nu-mi mai era teamă că n-o să-mi ajungă benzina.

— Panaitescule, te rog fii amabil şi concentrează-ţi expunerea, spuse Bunicul galant, ca să nu-l supere cumva pe şofer.

— Ei, ce mai calea-valea, s-a dat jos şi aşa cum mă vezi dumneata aşa n-am mai văzut-o eu.

— Cum adică ? întrebă Bunicul, oprindu-se din plimbat.

— Parcă a înghiţit-o pămîntul.

— Ai văzut-o coborînd din troleibuz ?

— Am văzut-o. Cum să n-o văd ? Dar tocmai în apropierea staţiei se fac nişte reparaţii, că se dă o linie dublă în circulaţie, şi pînă m-am orientat pe unde s-o iau, ca să nu fac vreo greşeală de circulaţie şi să mă vadă vreun stîclete, s-a topit.

— Interesant, interesant ! remarcă Bunicul.

— Că aproape, maestre, ca să fiu cinstit, că e mai interesant aşa decît dacă aş fi aflat unde se duce.

— Nu înţeleg.

— Simplu ca bună ziua. Dacă se ducea aşa, să zicem, să cumpere carne sau altceva ? Ar mai fi fost interesant ? N-ar mai fi fost, dar aşa a rămas un mister.

— Dragă colega, pînă mă pregătesc eu, fă-i te rog, copilului ceva de mîncare. Orezul e în cămară, laptele în frigider şi adaugă-i puţină Vitamina *A* şi *C* din sticlele aflate în scrin. Trebuie neapărat să vorbesc în seara asta cu László Éva.

Bunicul începu să se perie, apoi să se pieptene şi după ce se privi în oglindă se aşeză pe scaun, în timp ce Panaitescu făcea fiertura de orez cu lapte pentru cîine. Bunicul îşi pili unghiile cu o meticulozitate proprie doar unei femei sau unui curtezan de meserie.

László Éva locuia într-un subsol pe strada Spătarului şi îşi plătea locuinţa de cinci metri pătraţi făcînd două zile pe săptămînă menajul la o femeie în vîrstă, care locuia în acelaşi imobil, la etajul doi. În restul zilelor lucra în cîteva gospodării din apropiere. Bunicul o găsi pe Éva stînd şi cîntînd de una singură, în timp ce în faţa ei, de pe perete o privea un tînăr cu mustăţi, căruia fără doar şi poate Éva îi închina cîntecul ei plin de tristeţe. În cameră, în afară de pat, nu mai erau decît un scaun şi o masă, iar pe un perete, acoperite cu un cearşaf curat, erau agăţate cîteva rochii de stambă.

— No ni că am lăsat uşa descuiată, spuse ea, speriată, trăgîndu-şi pătura pînă sub bărbie, ca să nu i se vadă cămaşa de noapte.

— Te rog să mă scuzi, stimată domnişoară, îşi începu Bunicul scuzele, că vă inoportunez la această oră, dar eram aproape convins că nici un bucureştean nu se culcă aşa de devreme.

Éva îşi îndreptă părul strîns într-o coadă mare şi grea şi spuse cu aceeaşi voce egală de la început :

— D-apăi eu nu-s bucureşteancă, io-s din Miercurea Ciuc, da dumneavoastră cine sînteţi, că dacă sînteţi hoţ ţip tare.

— Stimată domnişoară, încercă s-o liniştească Bunicul, nu sînt hoţ, dimpotrivă, lucrez la miliţie, acolo unde sînt prinşi hoţii, şi Bunicul îşi scoase legitimaţia şi i-o întinse fetei ca aceasta să se convingă că spusele lui sînt adevărate.

— Da' io n-am furat, că-s cinstită şi am flotant că mi-o făcut doamna pe-o lună, spuse ea fără să citească hîrtia împăturită pe care Bunicul o ţinea în mînă, gata să i-o dea la nevoie.

— Îmi pare rău că v-am deranjat, dar o chestiune de maximă importanţă, domnişoară, m-a determinat să vin la dumneavoastră şi să vă solicit ajutorul.

— Vai, doamne, că lung mai ziceţi şi io-s dezbrăcată, că azi am spălat rufe şi aşa un dor m-o apucat de Pişta că am plîns. Da' mă poci îmbrăca ?

— Domnişoară, firește, îmi cer încă o dată mii de scuze, dar nu credeam că v-aţi culcat. Eu am să mă duc afară să fumez o ţigară şi dumneavoastră în acest timp vă îmbrăcaţi, dacă ţineţi cu orice preţ, cu toate că datele de care eu am nevoie mi le puteţi spune fără să vă mai deranjaţi.

— Atuncea duceţi-vă că io repede sînt gata, spuse Éva, şi fără să aştepte ieşirea bătrînului, sări din pat.

Oricît se strădui Bunicul să nu vadă, nu putu să treacă cu vederea picioarele robuste ale fetei, care în afară de cămaşă nu mai avea pe ea nimic.

Ieşi afară în stradă şi îşi aprinse o jumătate de mărăşească, meditînd asupra condiţiei modeste în care erau obligate să trăiască aceste fete venite de la sute de kilometri, nu atît ca să cîştige bani, după cum o ştia prea bine — cît trăise nevastă-sa avusese şi el femei de serviciu — ci pentru a învăţa cum trebuie dusă o gospodărie în termenii civilizaţi ai oraşului, ca o dată întoarse acasă să-şi uluiască viitorii bărbaţi cu priceperea lor. Tuşi discret pînă îi veniră din nou în minte picioarele frumoase şi probabil tari ca piatra, ale fetei. Mai

voi să facă cîteva reflecţii referitoare la progeniturile sănătoase pe care trebuiau să le nască asemenea femei — în concepţia lui ele reprezentînd sănătatea de aur a ţării — dar nu mai avu timp deoarece în uşă se ivi Eva împreună cu o altă femeie, probabil bătrîna la care lucra.

— Dumnealui e şi zice că nu-i hoţ, spuse Eva femeii în vîrstă, şi Bunicul fu obligat din nou să-şi ceară scuze şi să spună în ce calitate a venit.

— Dumneaei stă cu mine pînă mă întrebi dumneata, că mie mi-e frică. Am mai auzit eu de oameni ca dumneata care intră aşa peste fete.

Bunicul roşi la aluzia directă făcută de faţă, dar găsi că e inutil să mai comenteze.

Intră din nou în încăperea de la subsol, el aşezîndu-se pe scaun, iar cele două femei pe pat.

— Domnişoară Eva, mi se pare că acesta vă este numele, aţi lucrat acum un an la familia Scurtu, pe doamna doctor o chema Camelia Scurtu.

Eva se încruntă pentru cîteva secunde, apoi zîmbi ca în urma unei descoperiri :

— Da, da, acolo unde au un copil şui, aşa cu capul mare, mai adăugă ea voind să fie mai explicită în privinţa acelui termen pe care Bunicul, după grimasa de pe faţă, cu siguranţă că nu-l înţelesese.

— Exact, domnişoară. Aţi avut un contract pe doi ani şi cu toate astea după o lună şi ceva aţi plecat. Vă pun această întrebare deoarece o fată, pe nume Ioana Rarău, care venea în această casă şi pe care probabil că o cunoaşteţi, a fost călcată de o maşină, iar menirea mea ca om al ordinii publice este de a descoperi pe făptaş. Nu vă impacientaţi, dumneavoastră n-aveţi nici un amestec.

M-ar interesa însă să știu de ce ați plecat așa de iute și dacă vă amintiți de domnișoara căreia adineaori i-am rostit numele.

Atît Éva, cît și femeia în vîrstă urmăreau cu greu vorbirea aleasă a bătrînului, dar acesta era felul lui de a vorbi și nu-și dădea seama că în ochii zîmbitori ai unguroaicei avalanșa lui de cuvinte părea puțin ridicolă...

— Spune, dragă Éva, domnul nu-ți vrea nici un rău, de altfel vezi că are niște maniere *bien choisies*, spuse bătrîna privind la trandafirul roșu de la butoniera Bunicului.

Éva se uită cînd la unul, cînd la altul, apoi se șterse cu dosul mîinii la gură și zise :

— Da'mă închideți ?

— Vai, domnișoară, dar cum vă trece prin minte așa ceva ?

— Că-mi trece, că o zis Pișta să nu viu, că lumea-i stricată și că dacă mă stric și eu mă omoară de vie, așa o zis, spuse Éva și din ochii ei de un cenușiu de *mouton*, cum îi definea bătrîna doamnă de fiecare dată cînd vorbea cu vreo prietenă despre Éva, începură să curgă șiroaie de lacrimi.

Bunicul își scoase grăbit batista și îi șterse fetei ochii cu o grijă părintească.

— Domnișoară, pentru numele lui Dumnezeu, încep să regret enorm această vizită. Vezi doar că sînt un biet bătrîn, lumea îmi zice Bunic, așa că revino-ți în fire și dacă poți ți-aș fi recunoscător să-mi răspunzi la întrebările pe care ți le-am pus.

— Hai, *ma chérie*, nu fi proastă, dragă, vezi că domnul te-a rugat frumos.

— Că am plecat că mi-o fost frică de domnișorul ăla bolnav, că eu dormeam în camera din mijloc și de două ori m-am trezit noaptea că se uita la mine și rîdea așa de nu se auzea nimic.

— Deci din pricina lui Vincențiu ai plecat ?

— Da, că așa îl chema. Da' nu din pricina dumnealui, că era tare bun și cumsecade, că îmi cumpăra bomboane și curăța el cîinele în locul meu.

— Atunci aveai prea mult de lucru și nu-ți plăcea ?

— Nu, că de lucru nu era tare mult, că io-s voinică și dacă mă învîrteam o dată prin cameră o și terminam că trei camere aveau. Și-mi dădeau și bani mulți, patru sute pe lună. Da' domnișorul Vincențiu plîngea mult și-mi era milă de el, că era bun.

— Totuși, ce te-a determinat să pleci, un motiv trebuie să fi existat, nu-i așa ? Fără motiv nu pleacă nimeni, mai ales că dumneata aveai un contract.

Éva își aduse coada grea în față. Își legă funda albastră din nou și dintr-o zvîcnire a mîinii și a capului își trimise coada iar pe spate.

— M-am speriat !

— Cum te-ai speriat ?

— Într-o zi domnișorul Vincențiu a lăsat ușa de la dulap deschisă și io, așa cum îs fetele curioase, cu toate că doamna a zis să nu umblu în dulapuri, Doamne ferește, m-am uitat și înăuntru, era o femeie.

Bunicul se încruntă.

— Cum o femeie, fii atentă, domnișoară Éva !

— Păi că-s atentă că și atunci am fost. În dulap era o femeie goală, stătea așa în picioare. Am țipat și m-am dus iute și mi-am făcut bagajul și-am plecat.

— Cum arăta femeia, nu-ți aduci aminte ? N-ai încercat să stai de vorbă cu ea ?

Éva începu să plîngă.

— Da dumneata dacă ai vedea așa ceva ți-ar mai arde să vorbești ? Că stătea în picioare și avea numai niște chiloți și rîdea, da nu se auzea nimic din rîsul ei și era cu părul galben lung și era tare frumoasă așa cum stătea între haine.

— N-ai observat, nu cumva era domnișoara Ioana sau Doina, sau în general nu-ți aduci aminte s-o mai fi văzut pe domnișoara aceea, înainte, în casă ?

— Semăna cu domnișoara Ioana, că și ea avea părul galben, da' parcă nu era ea. Sau poate o fi fost, Dumnezeu s-o ierte, da' io așa am fugit, că pînă la o prietenă de-a mea, Agi, nu m-am oprit. Că și fata care a fost înaintea mea tot de-aia o plecat, da' o plecat și de altceva, că doamna i-o dat bani ca să trăiască cu domnișorul ăla bolnav, că o zis că numai dacă trăiește cu o femeie se face bine. D-apăi cine dracu poate trăi cu așa om ? Că doamna crede că noi venim aicea să facem tot pentru bani. Da' noi nu venim numa pentru bani, noi venim să învățăm, că toate avem cîte un băiat acasă, că noi sîntem cinstite. Da' doamna o fi zis în capul ei că o țărancă e gata pentru bani să se vîndă și diavolului, Doamne, iartă-mă, că am zis așa o vorbă.

— Domnișoară Éva, după ce-ai plecat de acolo, n-ai spus nimănui ce-ai văzut ?

— N-am spus. Că o vint doamna și eu m-am ascuns, că Agi a vorbit cu ea și i-a spus Agi la doamna că am plecat acasă că mi-a murit mama. Da' așa un păcat mare n-o făcut că mama a murit de mult. Că noi mai mințim cînd vrem să plecăm de unde nu ne place.

Bunicul își notă ceva pe unul din cartoanele pe care le purta mereu asupra lui. Ar fi vrut s-o mai întrebe pe Eva ceva în legătură cu femeia din dulap, dar era sigur că în afară de ceea ce îi spusese, fata nu mai știa nimic. Încercă o altă cale :

— Domnișoara Ioana venea des în casă la familia Scurtu ?

— Dumneaei era o fată tare bună. Venea și cînd era acasă numai domnișorul Vincențiu și stăteau amîndoi de vorbă. Că domnișorul ăla urît nu-i prost, că și eu am vorbit cu el. Numai că-i urît de te sperii cînd te uiți la el. Domnișoara aia de care ziceți îl lua la plimbare și mergeau și cu cîinele. Că domnișorul mai mic, Vasile, nici nu stătea de vorbă cu Vincențiu, iar cînd venea cineva la el îl certa și îi zicea să se închidă în cameră. Că de două ori eu am văzut cum l-a închis Vasile cu cheia. Că io zic că la domnișorul Vasile îi era rușine de frate-su. Domnișoara Ioana mai tîrziu o aflat că domnișorul Vasile are frate. Că eram acolo. Dumneaei o auzit că cineva plînge și o vrut să vadă cine plînge, da' Vasile n-a vrut. Vasile i-o zis că frate-său e bolnav, da' domnișoara a ținut-o pe-a ei și pînă la urmă l-o văzut și pe domnișorul Vincențiu și i-o fost tare milă de el. O dată domnișoara, cu aialaltă, cu Doina, au venit cu niște valize cu haine și mai bine de un ceas s-au tot îmbrăcat și s-au tot dezbrăcat tot cu alte rochii și haine și

domnișoru Vincențiu era tare vesel și arăta cu degetul și zicea : „Manechină, manechină", că Dumnezeu numai poate ști ce-o mai fi și asta.

— Cînd s-a făcut această paradă a modei, asta cu îmbrăcatul și dezbrăcatul, domnul Vasile era acasă ?

— Era acasă și era nervos și el nici n-o vrut să se uite. Că dumnealui tot timpul se certa cu doamna și zicea să-l ducă pe domnișoru bolnav la spital, că din pricina asta el nu poate aduce acasă pe nimeni. Într-o zi o spus că pleacă, că el nu mai poate să stea într-o casă de bolunzi, ori nebuni, cum se zice la dumneavoastră. Doamna i-a tras o palmă și atunci două săptămîni domnișorul Vasile n-o mai vorbit cu mamă-sa.

— Dar pe domnul doctor Pătrașcu l-ai văzut vreodată ?

— Pe domnul ăla frumos cu părul lung ?

— Da, pe acela, spuse Bunicul.

— L-am văzut, că tare frumos mai era. El îi frate cu doamna, ori oarece neam că venea des. Că nu odată, cînd eram acolo, o zis să-i dau cîte ceva de mîncare și eu îi dădeam. Cînd venea dumnealui, domnișorul Vasile se băga în camera lui și dădea drumul la radio ca să facă gălăgie și nu ieșea de acolo pînă ce domnul ăla frumos nu pleca.

Bunicul își notă din nou ceva pe unul din cartoanele lui. Cînd își ridică ochii spre doamna cea bătrînă, o văzu cu ochii închiși, respirînd ușor. Adormise.

— Așa adoarme dumneaei, că e tare bătrînă, are nouăzeci de ani.

Eva îi puse bătrînei o pernă la spate, ca să stea mai comod și își făcu iar de lucru cu funda de la păr.

— Domnul Leonte Scurtu, domnișoară, stătea tot timpul acasă?

— Nu stătea de loc. Cum se scula, mînca și pleca la plimbare ori Dumnezeu știe unde că nu se întorcea decît seara. Cînd se întorcea, mînca din nou și tot se uita la hîrtii, că dumnealui e la pensie, da' lucra așa la cîte un restaurant că îi dădeau să le facă socotelile că era priceput. Dumnealui se purta tare frumos cu mine și mă întreba de sat, de cum cîștigă oamenii la Gospodărie și cînd mă mărit. Că tare bun era, că eu am lucrat un an și la Galați și doi la Bacău, da' nimeni nu m-a întrebat de Pișta, și de tata, și de noi cum o ducem acasă. Că eu am patru surori și eu îs mai mare și de Crăciun mă mărit și atunci vine la lucru sora de după mine, că toate trebe să învețe ce și cum, că gospodăria dacă o faci din dragoste îți scoate bărbatul din crîșmă și ți-l face om de casă și tată de copii. Că eu știu să fac douăzeci de feluri de mîncare, da doamna doctor nu știe să facă nici un ceai, că ea numai cafea știe să facă. Eu dacă aș fi bărbat nu m-aș însura cu o femeie care nu știe să facă gospodărie nici să mă tai cu toporul. Da' dumneaei își grijește mîinile că e tare frumoasă și după mine, așa cum sînt io de proastă, zic că-i o femeie tare bună, că eu n-am văzut încă om să aibă grijă de copilul ei cum avea ea. Se scula și noaptea din somn și se ducea la patul lui să vadă cum răsuflă și-l acoperea și de două ori am auzit-o cum plînge. Stătea așa lîngă el și plîngea și domnișorul Vincențiu dormea și nu știa.

— Dar înainte de a vedea femeia aceea în dulap, n-ai mai zărit-o niciodată ?

— Nu. De vreo două ori am vrut să intru în camera domnișorului Vincențiu să fac curat și camera era încuiată și dumnealui vorbea cu cineva. Tot vorbea frumos și de dragoste și zicea nu știu cui c-o să-i cumpere casă și haine frumoase. Da' cum n-am văzut pe nimeni ieșind de acolo, am zis că domnișorul vorbea singur că citea mult și numa ăia care citesc mult vorbesc așa de te și miri.

— Și știi precis că, în timp ce vorbea, în camera lui nu era nimeni ?

— Acum io să spui sigur nu știu, da' de vorbit vorbea. Că eu nu stăteam numai în casă. Eu mergeam și după cumpărături și spălam jos în spălătorie și întindeam rufele, iar o dată la două săptămîni, de dimineața pînă seara, călcam jos. Apăi spune și dumneata, aveam eu vreme de toate ? Poate că era, poate că nu era, io mîna în foc n-o pot băga.

— Îți mulțumesc, domnișoară, și te rog încă o dată să mă scuzi că te-am deranjat, dacă vrei îți ajut să o ducem pe doamna sus.

— Mulțam frumos, da' nu-i nevoie că dumneaei acuma nu se mai scoală, că doarme ca un butuc. Că de multe ori seara vine și dormim împreună, că dumneaei n-are pe nimeni și îi e urît, că toți au plecat la Franța și-au lăsat-o.

— Bine, dar de ce nu te duci dumneata sus, cred că are spațiu mai mare decît ai dumneata.

— Eu nu mă duc noaptea nicăierea, că așa i-am zis lui Pișta cînd am plecat, că io noaptea stau numa cu el.

Bunicul se ridică şi plecă. În stradă îl aştepta Panaitescu.

Vechiul Buick demară şi Bunicul abia atunci observă că şoferul ţinea în gură o pipă scurtă, fără tutun, din care pufăia fără întrerupere.

— Cum a mers, maestre? Am văzut-o pe puştoaică. Nostimă. Zău. Au fetele astea de la ţară o sănătate de fier.

Bunicul nu răspunse.

— Maestre, ori ce-ai zice mata, eu cred că rezolvarea chestiei stă în cartea aia de ţi-am zis eu. Criminalul, sau ca să nu mă aventurez în sentinţe, e Vasile, ascultă ce-ţi spun. Din cîte mi-ai spus şi după cum l-am văzut că arată, el e. A citit o carte poliţistă şi a făcut exact ca acolo. Uite, eu pun pariu că dacă te uiţi în biblioteca lui, că-i cu şcoală şi trebuie să aibă aşa ceva, dai de carte. Tineret de azi, maestre.

— Panaitescule dragă, degeaba încerci să mă tragi de limbă, că n-ai să reuşeşti. Adevărul este că sînt şi eu într-o mare încurcătură, aşa cum n-am fost de mult. Cazul nu este chiar aşa de simplu. Vreau să-ţi mărturisesc că la început am zis c-o să-l rezolv în trei zile. Nu cred. Am patru piste, dar îmi lipseşte un amănunt, acel amănunt care ar putea să se adauge la o singură pistă, făcînd-o reală. În acest caz, celelalte trei ar cădea. Din păcate acest amănunt îmi lipseşte. Am uitat să te întreb, cîte chei a comandat Doina Ciumedrea la nea Gicu?

— Trei. Şi l-a rugat să le facă aşa ca să nu se deosebească de cea originală.

— A spus asta Gicu, sau inventezi tu, Panaitescule?

— Se poate, maestre, se poate ? Ca să fiu și eu sincer cu dumneata, spuse Panaitescu după o anumită pauză, iar ne complicăm. Dacă terminai în trei zile ne rămîneau și bonuri de benzină și prima ar fi fost mai rotundă, ce mai ! N-am eu noroc. Că, maestre, nu vreau să te supăr, da prea le iei în serios pe toate. Ți-am dat un roman, scrie acolo negru pe alb, ca-n viață. Da' dumneata nu te iei după roman și de-aia nici n-ai acel ceva ca să dai de urma făptașului. Eu știu că în capul dumitale zici că e o crimă. Eu zic că nu e. E cel mai banal accident și atîta tot. Ai să vezi.

— Bine ar fi să te pot crede, Panaitescule. Din păcate nu pot. E vorba de o crimă și avînd în vedere că fata era însărcinată, de o dublă crimă.

Panaitescu claxonă, deschise fereastra portierei și înjură birjărește un tînăr care trecuse strada printr-un loc nemarcat, apoi închise fereastra la loc și zîmbi.

— Maestre, cazul ăsta l-aș scrie în memoriile dumitale așa : „Moartea unui manechin".

— Interesant, interesant, foarte interesant ! spuse Bunicul și îl rugă pe Panaitescu să tragă pe dreapta.

Mașina opri în fața unei bodegi și Bunicul se uită la șofer.

— De unde pînă unde ți-a venit în cap acest titlu ?

— Păi simplu ca bună ziua, spuse șoferul bucuros că titlul lui găsise la Bunic un asemenea interes. Fetele sînt manechine, Ioana era manechin, în vitrina spartă erau manechine, după cum vezi avem de-a face numai cu manechine.

— Iar Vincenţiu avea în dulap tot un manechin.

— Cum în dulap, maestre ?

Bunicul îi povesti pe scurt tot ce aflase de la Eva şi şoferul interesat de cele auzite dădu din cap de cîteva ori.

— Un titlu pe cinste, Panaitescule. Ai de la mine un sutar în plus, iar dacă se adevereşte ceea ce cred eu în momentul de faţă, ai cinci.

— Cinci sutare în plus, maestre ?

— Cinci. Acum du-mă, te rog, pe strada Minodorei, la mama Ioanei Rarău, iar tu dai o fugă la laborator. Vorbeşte cu Prodan în numele meu şi întreabă-l dacă a găsit ceva urme la vitrina cu manechine. După ce termini, vii şi mă iei. Stai, nu porni încă ! Vorbeşte şi cu doctorul Dobrescu de la criminalistică şi spune-i să-mi dea pentru la noapte orice material are în bibliotecă în legătură cu dedublările. Mîine voi primi de la Timişoara teza de doctorat a doamnei Camelia Scurtu.

— Ce teză, maestre ? întrebă curios Panaitescu.

— Altădată, dragul meu, am să-ţi povestesc.

Maşina plecă. Străzile deveneau din ce în ce mai pustii. Pe cer apăruse luna. În aer se simţea un miros de verde crud şi Bunicul îşi simţi părul de la ceafă zbîrlindu-se.

— Panaitescule, n-o să mai trăiesc mult.

Şoferul îşi întoarse pentru o clipă capul spre Bunic.

— Spui, maestre, nişte prostii mai mari ca dumneata.

— Dragul meu, simt primăvara în ceafă mai puternic ca oricînd, parcă aş avea douăzeci de ani. La vîrsta mea aceste transformări sublime pe care

le încearcă corpul omenesc pot fi la fel de destructive pe cît de înălțătoare.

— Fii serios, Bunicule, și vezi-ți, domnule, de treabă. De patruzeci de ani tot așa te aud. Uite că am ajuns.

În fundul unei curți, printr-o fereastră, se vedeau două lumînări arzînd.

13

Casa în care locuia mama Ioanei Rarău era compusă dintr-o cameră și bucătărie. Zidurile din paiantă erau coșcovite, iar într-un colț al bucătăriei igrasia cuprinsese jumătate din înălțimea peretelui. În camera din față mobilele fuseseră scoase afară. Rămăsese numai masa pe care acum se afla sicriul cu corpul neînsuflețit al Ioanei.

Era un sicriu simplu, din lemn de brad. Pe marginea lui atîrnau broderii din hîrtie albă.

Bunicul intră în prima încăpere și văzu lîngă sobă un militar, fratele Ioanei, venit cu cîteva ore înainte de la Predeal, unde își făcea serviciul militar. Soldatul mînca în grabă, parcă temător să nu-i ia cineva farfuria din față. Din cînd în cînd se uita prin ușa deschisă în cealaltă cameră unde se afla mama lui, așezată pe un scaun, și la sicriul, la capătul căruia ardeau două lumînări galbene de ceară. Nimeni nu-l întrebă nimic pe Bunic de unde vine și ce caută. De altfel nu era singurul în acea seară tîrzie care intra în camera de veghe. Moartea neașteptată cutremurase și cei ce o cunoscuseră pe Ioana veniră să-și ia un ultim rămas bun.

Oamenii intrau și ieșeau pe tăcute. În fața morții nu existau uși închise și întrebări. Exista numai liniștea. Soldatul de lîngă sobă se uită o clipă la bătrîn, îi făcu din cap spre camera cealaltă, din față, și își văzu mai departe de mîncat. Bunicul îl surprinse ștergîndu-și cu dosul mîinii ochii înroșiți.

Ioana arăta la fel, cum o văzuse de dimineață la morgă. Gogu Pomișor nu avusese ce înfrumuseța, nu-și putuse demonstra marea lui artă de a face din suferință și urît, cu ajutorul instrumentelor și soluțiilor lui, chipuri liniștite și surîzătoare. Ioana Rarău murise cu chipul senin. Ochii îi avea și acum deschiși și în lumina pală a lumînărilor priveau visători și plini de întrebări undeva în tavan.

Profira Rarău, îmbrăcată în negru, stătea pe o bancă lîngă sicriu. Era o femeie în jur de cincizeci de ani, slabă, mai mult o arătare. Ținea în mîinile împreunate, în poală, o batistă albă. Dar ochii ei limpezi și triști nu aveau nevoie de batistă. Nu putea plînge.

— Condoleanțele mele, doamnă, spuse Bunicul, dar femeia cu gîndul cine știe unde nu-l auzise.

Bunicul tuși încet. Își scoase de la butoniera reverului bobocul lui de trandafir și-l așeză cu discreție pe rochia albă, de mireasă, a moartei. În jurul sicriului se aflau cîteva coroane din partea colegelor de muncă, din partea sindicatului și a U.T.C.-ului. În rest, buchete de flori.

În afară de Profira Rarău în cameră nu mai era nimeni. Prin bucătărie se agita o femeie, probabil o rudă sau o vecină, care pregătea de pe acum mîncarea pentru pomană.

— Dacă aşa ţi-a fost scris, draga mamii, atunci Dumnezeu să te ia în paza lui.

Femeia se ridică şi ieşi în curte. Bunicul o urmă.

Era un cer senin. Primăvara se simţea şi mai tare, de parcă aerul ar fi fost verde şi el, plin de sevă şi muguri.

— Doamnă, vă înţeleg durerea, îşi făcu Bunicul introducerea, după ce spusese cine este şi pentru ce a venit, dar aş vrea, dacă puteţi, să-mi spuneţi numai cîteva cuvinte despre Ioana. Dorim să stabilim adevărul întîmplării şi să pedepsim pe făptaşi.

Bunicul nu voia să-i spună femeii că fata ei fusese însărcinată. Peste durerea ei nu trebuia să mai adauge încă una, deşi pentru ea acest element nou nu mai avea, probabil, o prea mare importanţă.

— Dumnezeu vede şi le pedepseşte pe toate, domnule, spuse femeia într-un tîrziu şi se aşează pe o bancă în faţa unui strat de flori, din curte.

Bunicul se aşează şi el.

— Dumnezeu, stimată doamnă, nu mă îndoiesc că îşi va face datoria, cum din porunca lui sîntem datori să ne-o facem şi noi pe acest pămînt. N-aş putea trăi liniştit mai departe dacă nu l-aş prinde pe cel care a stins această viaţă tînără. N-am avut copii, doamnă, dar pot foarte bine înţelege durerea dumneavoastră şi vreau să vă mărturisesc că o împărtăşesc şi eu. Aş vrea să ştiu cînd a fost ultima dată la dumneavoastră ? Nu vă supăraţi că vă întreb, v-aş ruga din tot sufletul să nu vă supăraţi. Poate nu este momentul să vă readuc în amintire chipul ei, dar sînt convins că

de acolo de unde se află, dacă ar putea vorbi, sînt sigur că ne-ar spune adevărul. Căci adevărul numai ea îl știe.

— A fost o fată bună. N-am ce-i reproșa. Nu trebuia să se mute de aici. Atîta tot. Nu m-a ascultat. Nu mi-a spus, dar știu că-i era rușine de casa în care locuia. Aici nu putea chema pe nimeni, nu se putea întîlni cu nimeni. Am înțeles-o. Și așa și-a sacrificat viitorul pentru noi. A reușit la facultate și a renunțat. N-aveam cu ce s-o țin, pensia mea e neîndestulătoare pentru mine. Virgil era la armată. Era tînără, voia să trăiască, să fie frumoasă. Pe vremea mea eram altfel. Dar acum ce rost mai au toate astea ? Cînd a plecat am bănuit că o să i se întîmple ceva rău. O mamă totdeauna presimte. N-am avut puterea s-o opresc. Ea n-a avut puterea să rămînă. Acum s-a întors tot la mine. Dar eu n-o mai pot ajuta cu nimic.

Se așternu o lungă tăcere pe care Bunicul nu voi s-o curme. În tăcerea aceea de mormînt, întinsă de noapte peste lume, nu se auzea decît vibrația aerului încins de viața primăverii.

— M-ați întrebat cînd a fost ultima dată. Alaltăieri. Venea des pe acasă. De uitat nu m-a uitat. Era supărată. De fapt era supărată de mai mult timp. Eu n-am întrebat-o, crezînd că-mi va spune, dar ea nu mi-a spus. Cînd era mai mică, tot așa tăceam cînd era supărată. După o zi, două îmi spunea ce o chinuie. Am simțit de cîteva luni că o chinuie ceva. Dar ea a crescut și nu-mi mai spunea chinurile ei. Pentru mine ea era tot copil și așteptam să se spovedească. Uitasem că avea douăzeci de ani.

— Doina Ciumedrea venea des pe aici ?

— A venit o singură dată. Ea e de vină, ea a momit-o. De fapt, n-aș vrea să greșesc în fața lui Dumnezeu. Acum nu mai e de vină nimeni.

— Cineva, totuși, e de vină, doamnă! Nu putem ierta în numele lui Dumnezeu, cum nu putem nici osîndi. Dar în numele tinereții ei răpuse trebuie osîndit cel ce o merită.

— Ea n-a avut de-a face cu băieți. Era o fată retrasă. De multe ori eu îi spuneam să meargă și să se mai plimbe, să se ducă și ea la ceaiuri cum mergeau alte colege de-ale ei. Nu-i plăcea. Apoi a luat-o Doina cu ea. De la început nu mi-a plăcut fata asta. Eu sînt o femeie simplă. Dar nu trebuia să fiu nu știu cum ca să pricep ce-i în sufletul unui om. La fata asta nu mi-au plăcut ochii. Și totdeauna s-a adeverit că atunci cînd nu mi-au plăcut ochii la un om, nici sufletul omului ăluia nu a fost bun. Avea parcă niște ochi de mort.

— Dar ceva deosebit n-ați remarcat în comportamentul ei, de cînd v-ați dat seama că o chinuia ceva?

— De cîteva ori am auzit-o prin curte cîntînd niște rugăciuni. Eu sînt o femeie credincioasă, dar n-am auzit în viața mea asemenea rugăciuni.

— Ce fel de rugăciuni?

— N-aș putea să vă spun. Se vorbea în ele de Dumnezeu, dar erau cîntate așa de parcă se putea dansa pe melodia lor. Țin minte că am întrebat-o ce-i cu cîntecele alea în care Domnul era luat parcă în bătaie de joc. S-a încruntat la mine și n-a zis nimic. La o săptămînă iar am întrebat-o. A rîs și a zis că era o toană de-a ei, să cînte așa.

Din cameră apăru soldatul. Se uită într-un fel ciudat la Bunic și o prinse pe Profira de braț.

— Vino, mamă, și te culcă. Veghez eu. Mîine și poimîine o să fie pentru dumneata zilele cele mai grele.

— Viu, mamă, viu, spuse bătrîna și se ridică. De-acum încolo pentru mine n-au rămas decît zile grele.

Bunicul se ridică și el. Ar fi vrut să-i mai spună o vorbă bună bătrînei, dar femeia îi întoarse spatele și intră în casă la brațul fiului ei.

Bunicul ieși. În fața casei îl aștepta Buickul lui Panaitescu.

— Nimic nou, Bunicule ? întrebă șoferul după ce mașina se puse în mișcare.

— Nimic, răspunse Bunicul, cu toate că ceva din cele povestite de bătrînă îi reținuse atenția în mod deosebit.

— Tu ce-ai făcut, Panaitescule ? Cum de te-ai întors așa repede.

— N-am mai trecut pe la miliția centrală. M-am dus la Sector. De-acolo am dat telefon la Prodan și la laborator. Vitrina a fost spartă cu o cărămidă, dar nici în vitrină, nici în afara ei nu s-a găsit bucata cu care geamul a fost spart. Manechinul are pe el cîteva amprente care aparțin mai multor mîini. S-ar putea foarte bine, cum zicea Prodan, să fie ale vînzătoarelor. În orice caz ar trebui confruntate. Doctorul a zis că-ți lasă materialul acasă. Am impresia că se îngroașă gluma, maestre.

— De ce crezi, Panaitescule, că se îngroașă ?

— Păi uite că vremea trece și nu descoperirăm nimic. Eu te știu pe dumneata, dacă în prima zi

n-ai ajuns cu precizie la o chestie, înseamnă că se lasă șmecheria cu săptămîni de tăvăleală.

— Panaitescule, asta e meseria, ce să-i faci ?

— Ce să-i faci, ce să-i faci ! Pe dracu. Ia să mi-l fi adus pe dumnealui, ăla de ziceai că-și roade unghiile, la miliție, și pe domnișoara cu cheile și să le fi tras un toc de bătaie, să vezi cum descopereai adevărul. Așa ? Deducții și chestii. Păi pă cuvînt dacă pe vremea comisarului Isbășescu nu era mai bine. Cu lumea fină te purtai, domnule, fin, că ăia cel puțin plăteau finețea cu paraua, da' cu ăilalți, ce mai tura-vura, adevărul se scoate meștere, nu se spune. Ori dumneata umbli cu finețuri și chestii.

— Legea nu-ți permite să bați, Panaitescule. Eu n-am bătut și n-am permis să se bată nici în trecut. La ce ne mai folosește atunci capul ? Spune și tu.

— Maestre, capul e bun cînd descoperi cu el cîte ceva. Dar cînd nu descoperi, mai pui în mișcare și palma. Că bătaia-i ruptă din rai. Adică ei omoară frumusețe de fată, că mă uitai și eu prin fereastră, și noi cu săru-mîna. Ai să vezi că o să ajungem să plătim benzină și din buzunar, iar de primă ce să mai zic ? Nu mai ajunge omul să pună nimic de o parte. De mîncat mîncăm pe unde apucăm. Uite, e aproape miezul nopții și dumneata, la anii dumitale, în loc să fii în pat și să visezi frumos, umbli pe drumuri. Sau n-am dreptate ?

— N-ai dreptate, Panaitescule. Ia oprește mașina !

Panaitescu opri mașina la marginea drumului. Bunicul deschise portiera și coborî.

Îi făcu semn şi şoferului să coboare.

Bunicul ridică un deget în sus în semn de tăcere şi se uită la Panaitescu.

— Nu auzi nimic ?

Panaitescu se uită în sus, apoi în jur şi ridică din umeri.

— Un greiere, Panaitescule. Primul greier pe care îl aud în acest an.

— Dom'le, da frumos o mai zice.

— Ca un înger, Panaitescule, ca un înger.

Se urcară din nou în maşină. Undeva un ceas bătea miezul nopţii.

14

Inainte de a-şi face duşul obişnuit, Bunicul îşi făcu patul, apoi adună farfuria din care mîncase Alsacianul. Se uită cu atenţie la resturile rămase şi dădu din cap nemulţumit. Limba cîinelui ocolise cu o precizie de milimetru vitaminele puse de Panaitescu în fiertura de orez cu lapte.

Alsacianul era trist. În ultima vreme fusese destul de neglijat din punct de vedere profesional şi, deşi n-o putea spune în vreun fel, acest lucru se vedea după limba care atîrna neputincioasă pe lîngă caninul mare de culoarea fildeşului învechit. Bunicul nu se uită prea multă vreme la cîine. Se simţea vinovat. Încerca un sentiment de jenă pentru tovarăşul lui de viaţă şi de datorie. De data asta însă nu era vorba despre un furt sau de vreo misiune în care mirosul atît de încercat şi sigur al

cîinelui să-i poată fi de folos. Se afla fără îndoială în faţa unui caz deosebit. Zecile de metode pe care le întrebuinţase în cei aproape cincizeci de ani de activitate se supuneau riguros unor reguli pe care le verificase în practică nu o dată. Dar de data aceasta metodele lui nu dădeau rezultate. Cu mulţi ani în urmă, după aceste metode ştia cu ce criminal sau cu ce bandit avea de-a face. Criminalii îşi aveau personalitatea lor. Odată prinşi, delictele sau încercările lor următoare, purtînd amprenta aceleiaşi personalităţi, Bunicul ştia cu cine are de-a face. „Ăsta e Oacă", îşi spunea după ce vedea felul în care e mutilat cadavrul, sau „Ăsta e Partenie", după fineţea cuţitului cu care criminalul îşi omora victima. Dar respectivii şi mulţi alţii, de care numai „Memoriile" Bunicului îşi mai aduceau aminte, erau oameni de meserie. Ioana Rarău nu fusese omorîtă de un criminal de profesie. Ea fusese omorîtă întîmplător, dar asta nu însemna că nu era vorba de crimă.

Bunicul se gîndi la toate acestea, în timp ce apa şiroia pe el. Alsacianul îi aduse prosopul, dar Bunicul, fiind înaintea somnului, nu-şi frecă pielea pînă la roşu, aşa cum avea obiceiul să facă dimineaţa.

Se apucă să citească cartea adusă de doctorul Dobrescu, privind bolile psihice cele mai frecvente, care într-un fel sau altul duceau la crimă. Ştia că fără teza de doctorat a Cameliei n-o să poată face nici o comparaţie, dar cu toate astea — mai ales că nu-i era somn — apucă să studieze capitolul care răspundea în cel mai înalt grad presupunerilor sale. Rămase pe gînduri. Se ridică din pat şi începu să se plimbe prin cameră. Nu

voia de fapt să se gîndească. Știa că după o asemenea lectură este bine să te odihnești, ca a doua zi, cu mintea proaspătă, să poți integra faptele concrete în datele teoretice pentru a vedea dacă din ele se putea naște un întreg. Gîndurile însă nu-i dădeau pace. Știa că orice ar fi făcut n-ar fi putut dormi. Dintr-o veche experiență știa, de asemenea, că nu e bine să forțezi somnul. Somnul e ca dragostea, are nevoie de calm spiritual, ori el un asemenea calm nu avea acum. Se îmbrăcă, legă lesa de zgarda Alsacianului și se îndreptă, pe jos, spre Cimitirul „Izvorul Nou". Nu era prima oară cînd se ducea la cimitir la o asemenea oră.

Îl salută pe portarul care își făcea singur pasiențe cu niște cărți soioase, îi lăsă în palma bătătorită cinci lei pentru o țuică și se îndreptă, prin aleea principală, spre mormîntul fostei lui soții. Cu cîteva zile în urmă curățase mormîntul și cele cîteva răsaduri dădeau semne de vigoare. Dintr-un sentimentalism pe care nu și-l putuse explica, curățase și mormîntul comisarului Isbășescu, înmormîntat alături și tăiase cu foarfeca ramurile uscate ale trandafirului pe care îl sădise tot el cu cincisprezece ani în urmă. Îl sădise atunci din răutate, ca după înflorirea bobocilor să taie zilnic cîte o floare, considerînd că numai în felul acesta delicat se mai putea răzbuna pe fostul lui comisar. Niciodată nu fusese sigur că soția lui îl înșelase, dar cînd Isbășescu își cumpărase locul de veci lîngă mormîntul fostei lui soții bănuielile deveniră pentru el certitudine.

Apoi anii trecură și Bunicul deveni mai înțelegător, avînd uneori în forul lui intim, în afară de un zîmbet discret, și o undă de înțelegere.

— Şmecheri, domnule, mari şmecheri, îşi spuse el şi se făcu că nu observă cum Alsacianul uda discret crucea de marmură a fostului lui şef.

Bunicul se aşează pe o bancă şi se gîndi la trecutele timpuri. Cu siguranţă că dacă Isbăşescu ar fi trăit i-ar fi dat acum cel puţin o soluţie limpede în cazul pe care îl avea de rezolvat. Fusese un om de meserie, neîntrecut chiar în meseria lui, îşi mărturisi Bunicul plin de respect faţă de această latură a activităţii lui Isbăşescu. Lucrase mulţi ani cu el, băuse nu o dată cu el, dar numai după moartea celor doi îşi pusese întrebarea de ce Isbăşescu îl trimitea numai pe el în provincie să rezolve cazurile cele mai grele şi care, de obicei, cereau foarte mult timp. Acum totul aparţinea trecutului. Trăise bine cu nevasta lui, asta era important. Acum, după cincisprezece ani, Bunicul era înclinat să ierte. Şi el avea să aparţină în curînd pămîntului, ca şi cei doi, şi era bine, încă de pe acum, să se pregătească să intre alături de „rival" în termenii amiciţiei de totdeauna.

Bunicul se ridică, se mai uită o dată la cele două cruci alăturate şi chiar zîmbi cînd văzu că trandafirul sădit la capul lui Isbăşescu prinsese în ţepii ramurilor lui şi crucea de alături. Deci era o înlănţuire şi pe dinăuntru şi pe dinafară, îşi zise el concesiv, ieşind din cimitir.

Nu mai voi să se întoarcă pe jos. Luă un taxi şi îi spuse şoferului că vrea să se plimbe.

— Unde, tovarăşe ?

— În valoare de cincizeci de lei, pe unde vrei dumneata, spuse Bunicul şi mîngîie coama de păr a cîinelui, încă deasă.

Şoferul dădu drumul la radio şi se îndreptă spre Şosea. Aproape că ghicise gîndul Bunicului. Îl duse la Băneasa, în locul unde privighetorile cîntă toată noaptea şi cei trei, Bunicul, şoferul şi cîinele ascultară cîtva timp vocea de aur a păsărilor. Bunicul ar fi vrut să spună că aici e raiul pe pămînt, dar ca să nu pară ridicol în faţa omului necunoscut preferă să tacă.

Se întoarseră pe alt drum. Ajunseră pe şoseaua Ştefan cel Mare. Bunicul privea degajat vitrinele slab luminate. Ceva îi atrase atenţia.

— Opreşte, te rog, spuse Bunicul şi maşina se opri aproape de bordură, la vreo cincizeci de metri de locul unde văzuse cu o zi înainte vitrina spartă.

Geamul era înlocuit, iar în faţa lui, Bunicul îl recunoscu, după capul lui mare, pe Vincenţiu. Se uită la ceas. Era aproape două. Îl rugă pe şofer să mai înainteze cîţiva metri şi Bunicul urmări faţa transfigurată a tînărului. Aşa cum stătea cu gura închisă, cu ochii mari şi negri, căscaţi spre manechinele din vitrină, Vincenţiu nu părea atît de respingător. Doar cînd rîdea cu dinţii lui strîmbi chipul său căpăta trăsături stranii, animalice. Vincenţiu îşi ţinea o mînă pe sticla vitrinei şi o clipă Bunicul avu impresia că tînărul mîngîie întinderea netedă a ferestrei. Da, aşa era, acum se vedea chiar bine cum mîna lui alinta pe sticlă formele melodioase ale şoldurilor femeii de carton, insensibilă în goliciunea ei de hîrtie presată.

Vincenţiu observă maşina şi se depărtă de vitrină. Mergea agale, cu mîinile în buzunare. Cînd văzu că maşina rămîne pe loc, paşii îşi pierdură din grabă. După primul colţ tînărul dispăru.

Bunicul dădu cincizeci de lei şoferului, deşi ceasul arăta numai treizeci şi cinci, şi coborî împreună cu Alsacianul. Se postă într-un colţ întunecos ca să nu poată fi văzut, şi în acelaşi timp ca să aibă un cîmp vizual larg. Voia să ştie dacă tînărul se întoarce acasă. Mult timp nu văzu nimic. Crezu la un moment dat că Vincenţiu a venit mai repede. Se înşelase. Din umbra unei case apăru tînărul. Parcă avea un mers de somnambul. Din cînd în cînd rîdea, apoi rîsul tăcut îi murea pe buzele strînse pungă.

Spre mirarea Bunicului, Vincenţiu ocoli casa, apoi, prin spatele ei, începu să urce, cu ajutorul unei frînghii. Fereastra de la camera lui se vedea deschisă. Cu o repeziciune de nebănuit, tînărul ajunse în cîteva secunde la fereastra încăperii lui. Sări înăuntru. La cîteva secunde, sfoara începu să se urce şi ea, pînă ce capătul de jos, înnodat, dispăru. Fereastra se închise. Bunicul rămase perplex. Se întoarse acasă. Aţipi cu greu, spre dimineaţă.

15

Ora şase dimineaţa îl găsise pe Bunic în picioare. Îşi făcu duşul rece, fără să-l alterneze cu cel cald. Era grăbit. Lăsă ceva de mîncare cîinelui, se îmbrăcă şi nu uită să-şi pună dintr-o vază, devenită cu timpul pepinieră, un boboc nou de trandafir de culoarea sîngelui.

Panaitescu, trezit de clopotul de catedrală al soneriei, veni în izmenele lui scurte, care de fapt

erau lungi pînă mai jos de genunchi, deschise și se grăbi să se bage din nou în pat. Bunicul îl scutură zdravăn de cîteva ori și șoferul, pe tăcute, se sculă, căscă de cîteva ori, și după ce execută cîteva mișcări de gimnastică, mai mult din coate, se îmbrăcă. Își trecu o mînă prin barbă, se uită în oglindă și se întoarse spre Bunic.

— M-am bărbierit aseară, ce zici, maestre, merge ? Merge, conchise tot el și luînd o gură de apă amestecată cu un dezinfectant făcu o scurtă gargară. Bîntuia o gripă cu o denumire ciudată și Panaitescu, cum mărturisise nu o dată, nu se temea în privința propriei lui ființe decît de femei și de gripă, ambele avînd, după părerea lui, cam aceeași perioadă de incubație.

Buickul porni fără nazuri și Panaitescu dădu din cap a mirare de atîta supușenie din partea motorului.

O găsi pe Doina Ciumedrea pieptănîndu-se în fața oglinzii mari de pe perete. Nu păru de loc mirată cînd îl văzu pe bătrîn, iar mișcările ei erau cu mult mai sigure decît fuseseră cu o zi înainte. Cafeaua aburea într-o ceașcă și Bunicul se uită cu jind spre ea.

— Vă pregătiți de slujbă, domnișoară ? întrebă el, privindu-și unghiile frumos îngrijite.

— Am o probă la nouă. Peste două săptămîni prezentăm cîteva noi modele de vară. Nu vreți o cafea ? Puteți s-o serviți pe aceasta. Eu o să-mi fac alta după ce o să mă îmbrac.

Bunicul voi să se așeze pe ceva, dar cum în cameră nu erau răspîndite pe jos decît pernele triunghiulare, renunță. Doina nu se duse în baie, ca data trecută, să-i aducă scaunul pliant, și bă-

trînul înțelese că fata nu dorea ca el să zăboveasc prea mult. Așa cum se pieptăna, îmbrăcată în halat, Bunicul zărea la fiecare mișcare mai zvîcnită a mîinii drepte un picior ce se lăsa descoperit pînă sus. Se uită cu atenție și își zise în sinea lui că fata nu în zadar își alesese meseria de manechin.

Cafeaua era amară, așa cum îi plăcea Bunicului.

— Ați venit pentru Ioana, nu-i așa? I-am strîns lucrurile într-o valiză. Am să le duc maică-si.

— Domnișoară Doina, unde ați fost ieri pe la orele patru și jumătate? Ați plecat spre Balta Albă.

Doina se opri din pieptănat. Se uită la Bunic într-un fel ciudat și atunci bătrînul văzu în ochii ei nespus de mari și de migdalați acele luciri neplăcute de care îi vorbise Profira Rarău. Luminițele se stinseră într-o fracțiune de secundă și fata își reluă pieptănatul.

— Nu știam că sînt urmărită.

— Domnișoară, să nu mi-o luați în nume de rău, dar pînă la descoperirea făptașului, vrînd nevrînd sîntem obligați să luăm toate măsurile care ne-ar putea duce la adevăr. În privința dumitale, te rog să fii liniștită, n-am preconizat încă nimic. Cu totul întîmplător, trecînd cu mașina, te-am zărit. Mi-am și zis că ai un mers frumos. De fapt o fată cu o asemenea meserie trebuie să fie ireproșabilă în îmbrăcăminte și în gesturi, ori unde ar fi.

— Am fost la o prietenă.

— Aș putea să aflu și eu cum o cheamă?

— De ce ? întrebă Doina scurt şi pentru o clipă ochii i se măriră.

— Simplu, ca să verific dacă aţi fost într-adevăr la o prietenă.

— Pur şi simplu nu vreau să vă spun, zise ea rîzînd şi se îndreptă spre baie.

Cîtva timp se auzi duşul curgînd.

— Nu vă spun deoarece îmi place să plutească asupra mea un văl de mister. Cred că aşa sînt mai interesantă.

— Domnişoară, pentru mine nu poţi fi interesantă decît într-un singur fel, ca prietenă a Ioanei. Dar dacă nu vrei să-mi răspunzi la această întrebare, am să-ţi mai pun cîteva şi ca să nu-ţi mai ofer posibilitatea să te învălui în misterul care te atrage atît, am să răspund tot eu.

— Vă rog chiar, cu plăcere.

Zgomotul făcut de duş încetă.

— Acum un an, în luna aprilie, ai dat examen de şofer. N-ai reuşit. Nu ştiu dacă ieri te-am întrebat sau nu asupra acestui amănunt, sînt însă sigur că dumneata nu mi-ai spus nimic despre el. Mai mult decît atît, acum exact o lună de zile, în Colentina, la un atelier, ai comandat trei chei pentru o maşină Fiat o mie trei sute. Banal amănunt, din moment ce nici despre el n-ai amintit. Voiam să spun, domnişoară, că exact cu o zi înainte, o maşină a omorît o fată care era prietena dumitale cea mai bună, din cîte ai mărturisit. A fost omorîtă de maşină sau a fost omorîtă înainte, asta voi afla. Dumneata ai locuit în această cameră cu această fată; mai mult, după cum se vede, aţi dormit în acelaşi pat. Ieri păreai distrusă de întîmplare, azi te văd calmă şi liniş-

tită. De unde deduc că între emoţia de ieri şi liniştea de azi a intervenit ceva important pentru mine şi acest ceva important vreau să-l aflu. Poate liniştea ţi-a venit chiar de la acea prietenă la care ai fost ieri şi pentru că am şi eu neliniştile mele în privinţa dumitale, aş vrea să mă duc la ea să capăt doza necesară de linişte. Altfel te voi nelinişti din nou.

Doina apăru după cîtva timp îmbrăcată doar în furou, considerînd, probabil, că vîrsta Bunicului îl scotea pe acesta din rîndul bărbaţilor. Îşi scoase casca de pe cap şi părul, legat între timp cu o fundă mov, se împrăştie în culorile lui de abanos, pe spate.

— Nu vrei să-mi dai nici un răspuns, domnişoară ?

— Tot ce-aţi spus dumneavoastră este adevărat. Ce să vă mai spun ? Am fost la prietena mea, Elisabeta Vîrlan, manechin şi ea. Puteţi să controlaţi. Strada Albă, numărul cinci.

Bunicul observă că ochii Doinei se adumbresc, apoi devin din ce în ce mai strălucitori.

— Vreau să vă spun că nu mă pot duce la lucru cu ochii roşii. N-am să pot spune nimănui c-am plîns pentru că a venit la mine un om care mă bănuieşte.

— Lacrimile au o mare calitate, domnişoară, spală şi fac ochii mai frumoşi, cel puţin aşa îmi spunea mama cînd eram mic. Dar eu te rog să nu plîngi şi nici să nu crezi că te bănui de ceva. Nu te bănui de nimic. Am vrut doar să te pun în gardă că nu e bine să-mi ascunzi nimic. Sînt însă convins că după ce vei ieşi de aici te vei opri la primul telefon şi-i vei da de veste Elisabetei

că s-ar putea să mă duc la ea; mai mult, sînt sigur că o vei ruga chiar să-mi spună că dumneata și nu altcineva a vizitat-o.

Doina trînti pieptănul pe podea și se aruncă așa cum era îmbrăcată pe pat. Spatele îi tremura din pricina plînsului.

— Deci, domnișoară, unde ai fost ieri ?

— La fratele Partenie.

— Nu știam că ai și un frate în București.

— Nu este fratele meu, spuse Doina, fără să-și ridice fața din pernă. Este frate de cruce.

— Cum frate de cruce ? Doar nu vrei să-mi spui că ești credincioasă ?

— Ba sînt. Puținul pe care l-am reușit în viață, l-am reușit cu ajutorul credinței.

— Și ce ai făcut la acest frate al dumitale de cruce ?

— M-am rugat pentru sufletul Ioanei. Și ea a fost acolo de cîteva ori.

— Și unde poate fi găsit acest frate ?

Doina tăcu. Se ridică de pe pat și se șterse la ochi. Pe chipul ei se întipări o asemenea liniște, încît bunicul își dădu seama că nu va afla niciodată adresa fratelui Partenie.

— Nu vă spun.

— Nu-i nimic, domnișoară. Am să-l găsesc eu și fără ajutorul dumitale.

— Nu cred că o să-l găsiți. Sînt mulți credincioși. Fiecare casă este în același timp și casa lui.

— Are vreo legătură acest frate cu ceea ce i s-a întîmplat Ioanei ?

Doina tăcu, mușcîndu-și buza de jos.

— Da sau nu ?

— Nici una.

— Dacă nu mă înşel e vorba de o sectă religioasă şi nu de o biserică obişnuită.

— Nu mă întrebaţi. Nu am ce spune.

Bunicul începu să se plimbe prin cameră. Îşi aprinse o ţigară, fără să mai ceară îngăduinţa Doinei. Se opri în faţa raftului cu cărţi prins de perete şi se uită la puţinele titluri aranjate între două bibelouri. Bunicul se opri asupra unei cărţi şi o trase din raft. Cartea era intitulată „Moartea unui manechin".

— Domnişoară, nu vreau să insist asupra unor lucruri, care văd că sînt legate de sufletul dumitale. Mă interesează însă să ştiu, nu te-a frapat asemănarea dintre ceea ce s-a întîmplat cu Ioana şi acţiunea acestei cărţi ?

Doina se uită cu atenţie şi se încruntă.

— N-am citit-o. Ioana a zis că-i proastă.

— Dar cheile de la maşină, domnişoară, din dispoziţia cui le-ai făcut ?

Doina se aşeză pe pat. Era calmă. Ochii ei mari voiau să se agaţe de ceva, dar nu reuşeau. Se uita în toate părţile, căutînd ceva cu disperare.

— Am învăţat să conduc pe maşina lui Vasile. Primele lecţii el mi le-a dat. A fost şi Ioana cu noi. Aş fi dorit foarte mult să am o maşină. Şi cum ştiam că n-o să am, am vrut măcar să ştiu să conduc. Acum o lună, cînd părinţii lui Vasile au fost plecaţi la mare, l-am rugat să-mi împrumute şi mie maşina. Vasile a zis că nu mi-o împrumută. M-am supărat. Dar am văzut cheile pe bufet şi mi-am dat seama că Vasile mă minte. Am luat cheile şi am coborît. Cu toate astea maşina nu era garată în faţă, ca de obicei. După o zi m-a

căutat și a zis să-i dau cheile. Uitasem de ele. Am căutat în poșetă. Am găsit numai una. Am comandat încă două. Am stat acolo pînă mi le-a făcut. I le-am dat lui Vasile.

— Domnișoară, am impresia că fratele Partenie și credința lui n-au influențat prea mult cugetul dumitale. Dar ceea ce n-a făcut el, să știi că o să facem noi. E ora opt, grăbește-te să nu întîrzii, mai spuse Bunicul și vîrînd cartea de aventuri în buzunar coborî scările. Avea în gură un gust amar.

16

Tot drumul pînă în strada Lăpușneanu, Bunicul nu scoase o vorbă. Îi întinse romanul „Moartea unui manechin" lui Panaitescu și acesta, de bucurie că gîndurile lui se adevereau, era mai-mai să-l bage cu mașină cu tot în Dîmbovița.

— Ar trebui, Panaitescule, să fii mai atent.

— Iartă-mă, maestre. Eu îți spusei de la început că e așa. Cartea e baza. Dacă mă ascultai de la început, acu poate eram cu mult mai departe cu afacerea. Așa, batem pasul pe loc.

Bunicul se uită la Panaitescu cu asprime și șoferul își dădu seama că a întrecut măsura.

Panaitescu începu să fluiere o melodie.

— Fals, Panaitescule.

Buickul opri pe dreapta, în locul indicat de Bunic, și înainte ca acesta să iasă, șoferul spuse:

— Fluier de patruzeci de ani și nu o dată ați spus că fluier ca un înger. Acum dintr-o dată e fals. Păi ce crezi, maestre, că m-ar fi ales în corul Sfintei Treimi acum treizeci de ani dacă cîntam așa cum ai zis mata ? Nu ești în toane bune, maestre. Și p-ormă să știi că nu mai am bonuri de benzină și aș vrea să mă tund și eu.

Bunicul zîmbi. De cîte ori îl pedepsea pe șofer cu cîte ceva, riposta acestuia venea imediat. Scoase din portofel cinci bonuri a douăzeci de litri și două sute de lei. I le dădu lui Panaitescu.

— Pe măsură ce îmbătrînești, dragă colega, devii tot mai pragmatic. Am un capitol întreg asupra acestei laturi a caracterului tău. Am să-ți dau să citești, spuse Bunicul, deschizînd portiera.

Panaitescu auzise nu o dată cuvîntul „pragmatic" pe care îl pronunțase Bunicul și, ca de obicei cînd nu înțelegea ceva, prefera, pînă avea să afle exact ce anume voise să spună Bunicul, să se simtă jignit. Iar semnul suprem al jignirii era colțul drept, cel fără lavandă, al mustății, pe care și-l băga în gură.

Bunicul îl văzu și-i zîmbi.

— Colega, îi spuse Bunicul, te duci pînă la Alexiu și-l rogi două lucruri. Întîi să-ți dea teza de doctorat a Cameliei, dacă a sosit de la Timișoara, și adresele tuturor sectelor religioase din Capitală. Vezi dacă găsești vreo adresă prin cartierul unde ai pierdut-o ieri pe Doina Ciumedrea. Am impresia că sîntem pe drumul cel bun, colega, și o mare contribuție ai de data asta și tu. Știi că nu-mi place să-ți ascund adevărul.

Panaitescu își dădu seama că Bunicul exagerează în aprecieri, dar, ca întotdeauna, fu incapa-

bil să reacționeze altfel la laude. Orice urmă de supărare se topi într-o clipă în el și Bunicul își recăpătă în ochii lui aureola de apostol.

— Am înțeles, maestre. Ai bani de cheltuială? N-aș vrea să te las... Că eu nici n-am nevoie...

— După ce termini ești liber. Spune-i domnului Alexiu că după-masă la patru am să trec pe la el. Eu am să mă descurc. De altfel, de cîtva timp mi-e dor, Panaitescule, de o fasole cu cîrnați afumați. Îmi face al dracului de rău la ficat, dar cînd o mănînc încerc fericiri nebănuite. Eu zic că în viața noastră fericirea este mai presus de un ficat oarecare. Ce zici?

— N-o să prăjesc ceapa prea tare. În loc de untură pun ulei. Pun murăturile în puț.

— Atunci, Panaitescule, diseară vreau să mor de fericire.

— Nici o grijă, maestre, am un chil de bicarbonă.

Bunicul coborî. Ocoli o stradă ca să ajungă în spatele blocului pe unde urcase Vincențiu Scurtu. Prefera scara de serviciu ca să nu-l vadă cineva unde merge. Înainte de a ajunge pe primul palier auzi pe cineva coborînd și grăbit se ascunse în dosul unei nișe. Era o femeie. Avea într-o mînă o farfurie, iar în cealaltă, o lumînare și o cutie de chibrituri. Bunicul așteptă pînă ce femeia coborî în pivniță, apoi, cu pași de pisică — Bunicul umbla cu pantofi cu talpă din crep — urcă la etajul al doilea unde locuia familia Scurtu. Sună de cîteva ori și, ca și prima dată, Leonte Scurtu deschise, fără să întrebe cine e și fără să se mire că în fața lui era omul miliției.

— Singur, domnule Leonte ?

— Singur. Soția e de gardă, Vasile e la bibliotecă, iar Vincențiu, probabil, undeva la plimbare.

— Nu vă e teamă să-l lăsați singur pe Vincențiu ?

Leonte se așează pe scaun, îl pofti și pe Bunic, apoi își strînse hîrtiile cu cifre din fața lui.

— Lucrez pentru bufetul „Bihorul", pun la punct gestiunea chelnerilor. De la contabil-șef, la ce fac acum, ar putea părea rușinos, dar munca pentru mine n-a fost niciodată o rușine. Cît despre Vincențiu, de ce să-mi fie teamă să-l las singur ?

— Domnule Leonte, dumneavoastră nu sînteți tatăl lui, dar după cîte îmi dau seama n-ați făcut niciodată vreo deosebire între un copil și celălalt. Nu-i așa ?

Leonte își masă cu mîna dreaptă degetele palide de la mîna paralizată.

— N-ar fi chiar adevărat dacă v-aș da dreptate. Lui Vincențiu i-am acordat totdeauna mai mare atenție. Mi se părea firesc. Între doi copii ești de obicei mai aproape de cel care e mai nefericit. Dumneavoastră n-ați face la fel ?

— Probabil că da, dar cu grijă maximă ca să nu-l rănesc prea mult pe celălalt. De fapt, nu-i menirea mea să mă amestec în asemenea treburi. Aș vrea doar să vă întreb dacă Vincențiu n-are unele apucături ciudate care v-ar fi putut da de gîndit ?

Leonte încetă să-și mai maseze mîna.

— Să știți că orice bănuială în privința lui, domnule, este falsă. Cel mai liniștit copil din cîte mi-a fost dat să văd. Este conștient însă de starea

lui și are momente de cumplită melancolie. Soția spune că va trece în curînd și peste starea asta. Vrem să-i găsim un post, ceva de lucru. Cu toate că a făcut școala acasă, să știți că este foarte pregătit. Am încercat să-i găsesc o slujbă. N-am putut. Acum îl inițiez în contabilitate. La un bufet de cartier, într-o cameră separată, ca să nu-l vadă lumea, ar putea lucra. De fapt acesta este singurul lucru anormal, fața lui.

— Iertați-mă că insist, spuse Bunicul, totuși, n-ați remarcat nimic deosebit la el ?

— Nu, domnule. Aș putea spune că Vasile este din acest punct de vedere mai ciudat. Faptul că n-a reușit la facultate l-a durut îngrozitor. Eu aș fi preferat să se înscrie la o școală tehnică. După mine este mai de viitor. Camelia n-a vrut și cred că n-a fost prea greu să-l convingă și pe el. Există la tinerii de azi o spaimă de orice nu înseamnă universitate. Din această pricină s-ar înscrie la orice facultate, chiar fără vocație, numai facultate să se cheme. Fundamental greșit. O meserie practică, concretă, a fost și va rămîne pentru totdeauna o brățară de aur.

— Domnule Leonte, spuse Bunicul privind undeva în podea, vă înțeleg raționamentul pentru care mi-ați ascuns că Vasile o cunoștea pe Ioana. Mai mult, în preziua accidentului Ioana a fost aici. E adevărat ?

Leonte se încruntă.

— Cine v-a spus ?

— Ce importanță are ? Știu, cuvîntul dumneavoastră de ordine a fost să tacă toată lumea și nu pentru că ați fi avut de ascuns ceva, ci din comoditate și din dorința de a nu fi sîcîiți.

Oricum, prezența unui om ca mine, mereu punînd întrebări și, de ce să vă ascund, și suspicios, nu vă face plăcere. S-ar putea totuși ca în casa dumneavoastră să nu existe acea înțelegere deplină pe care oamenii sînt tentați să o afișeze în fața străinilor. Ori eu sînt un străin și pe deasupra bătrîn și cicălitor.

Leonte se ridică. Intră în baie și Bunicul îl văzu prin ușa deschisă cum înghite una după alta două pastile.

— În fiecare zi am migrene, spuse el cînd se întoarse. Cred că Vasile v-a spus.

— Să spunem că el, sau altcineva, ce importanță are ?

— Într-adevăr, poate nu mai e în casa noastră armonia de la început. Dar n-aș putea spune că nu există armonie.

— Cum poate să existe armonie, domnule Leonte, cînd dumneavoastră o bănuiți pe soția dumneavoastră ? Dumneavoastră vă complaceți în această situație, deși n-o doriți nici o clipă.

— Copiii exagerează, domnule comisar, copiii exagerează. Cred că am exagerat și eu văzînd altceva în această prietenie a Cameliei cu doctorul Pătrașcu. Și pentru că se pare că știți incomparabil mai multe decît îmi închipuiam, vreau să vă spun cu toată sinceritatea, că dintr-o prostie am făcut o dramă. Am primit la birou o anonimă. N-am avut niciodată vreun dubiu asupra mariajului nostru. Poate de aceea la citirea acelei scrisori am fost atît de puternic atins. Toate lucrurile pe lumea asta mi le puteam închipui, numai ceva jignitor din partea soției mele nu. În această stare am venit acasă. Să nu credeți totuși că accidentul

cu congestia a fost rezultatul acelei discuții. Nu. Discuția l-a determinat. Aveam tensiune și nu știam. Am fost pripit în privința soției mele. Vreau să vă spun că am bănuit-o. Am bănuit-o la început. Ea l-a cunoscut pe Pătrașcu din facultate. S-au reîntîlnit la București. Știți poate că mulți ani noi am locuit la Timișoara. Știu și faptul că în facultate Camelia l-a iubit foarte mult. Cine nu iubește cînd e student? După mulți ani el a început să vină în casă la noi. Cred că Vasile greșește profund, așa cum am greșit și eu. Camelia, în afară de Vincențiu, nu mai are altă viață. Și o înțeleg. E copilul ei.

— Dar grija aceasta exagerată pentru un singur membru al familiei nu v-a dat niciodată de gîndit ?

— Mi s-a părut și mie exagerată, chiar împinsă dincolo de limitele normalului. Pe urmă am înțeles. Pe de o parte, dragostea de mamă, pe de altă parte, ambițiile ei profesionale. Nu uitați că are zeci de studii publicate în țară și în străinătate. Acum, după atîția ani de căsnicie, îmi dau seama că ea de fapt s-a căsătorit ca să aibă liniștea necesară studiului.

— Soția dumneavoastră se ocupă singură de Vincențiu ?

— Cu Pătrașcu, așa cum de altfel se ocupă și de mine.

— Pătrașcu nu e căsătorit, nu-i așa ?

— Nu.

— Domnule Leonte, sînteți amabil să mă lăsați să văd camera lui Vincențiu ?

Leonte zîmbi.

— Văd că nu aveți încredere în ce vă spun eu.

— Și încrederea are nevoie uneori de control, domnule Leonte.

Leonte deschise ușa care dădea din dormitorul lor în al copilului. Bunicul îl urmă. Era o cameră de cîțiva metri pătrați, cu ceva mai mare decît încăperea în care locuia László Éva. În afară de un pat și un dulap, un lighean, o noptieră și niște greutăți pentru gimnastică nu mai era nimic.

— Asta-i tot, domnule. Camelia a vrut să-l aibă lîngă ea.

Bunicul se uită la fereastră și remarcă pervazul ros la muchii. Sub fereastră era caloriferul și Bunicului nu-i fu greu să înțeleagă de unde lega Vincențiu frînghia.

— Nu vreți să deschideți dulapul, domnule Leonte, și vă rog insistent să nu vă supărați.

Leonte zîmbi în continuare și deschise cele două uși. Înăuntru nu erau decît haine și lenjerie de corp.

— Ce anume vă interesează? întrebă Leonte. Vreau să vă fiu de folos cu tot ce pot.

Bunicul observă bunăvoința exagerată a lui Leonte și acest lucru îi dădu de gîndit.

Bunicul trase unul din cele două sertare ale dulapului și văzu o frînghie. Era desigur aceeași pe care o văzuse în noaptea trecută, cu singura deosebire că, acum, frînghia nu i se mai păru atît de groasă, dimpotrivă, avu chiar bănuiala că cu greu ar fi putut suporta greutatea lui Vincențiu.

— O ține ca amintire. Probabil v-a spus Camelia. Înainte cu zece ani, Vincențiu nu se putea ridica din pat singur. Ca să-l ajute, Camelia a

cumpărat această frînghie. Am legat-o de calorifer. Vincenţiu se ţinea de ea cu mîinile şi aşa se ridica.

Bunicul închise sertarul. Pe noptieră văzu o tavă cu medicamente şi o trusă cu o seringă. Citi etichetele de pe cutii, dar nu înţelese nimic. Nu avusese în viaţa lui de-a face cu medicamente, iar cu doctorii numai în situaţii cînd erau implicaţi în diferite cazuri sau cînd avea nevoie de sfatul lor în prinderea infractorilor.

— Sper că n-aţi găsit nimic compromiţător, spuse cu ironie Leonte.

— N-am intrat aici ca să găsesc lucruri compromiţătoare, domnule Leonte.

Cu discreţie, Bunicul făcu să-i cadă din mînă cutia cu chibrituri. Se aplecă să o ridice. Se uită sub pat. Nu observă nimic. Îi trecură prin minte cele declarate de László Éva cu privire la fata văzută în dulap. Într-adevăr, dulapul era destul de mare şi de înalt ca cineva să poată sta în el în picioare. Femeia de serviciu nu avusese halucinaţii, de asta era sigur. Cine putuse însă să se ascundă în dulap şi mai ales de ce ?

Bunicul observă pe chipul lui Leonte o urmă de teamă. Buza de jos îi tremura uşor. Mai mult ca sigur că Leonte îşi dădea seama ce anume căuta Bunicul. Îşi dădea seama şi era îngrijorat...

Bunicul intră din nou în sufragerie.

— Vă rog să-i spuneţi lui Vincenţiu că azi la ora douăsprezece vin să stau de vorbă cu el.

Leonte se încruntă.

— Domnule, nu cred că e bine să vorbiţi cu el. Sau, dacă fără el nu se poate, aş prefera ca de faţă

să fie şi Camelia. La sensibilitatea lui i se poate întîmpla orice.

— Ce anume credeţi că s-ar putea întîmpla ? Doar dumneavoastră mi-aţi spus că în afară de o figură nu prea arătoasă, n-are altceva nimic. De altfel şi în privinţa figurii aş vrea să vă contrazic. Cred că exageraţi.

Bunicul ieşi. Coborî scările şi părăsi clădirea prin intrarea principală. Chiar în faţă se afla o staţie de tramvai. Îşi aprinse o ţigară şi se uită cu coada ochiului spre geamul de la sufrageria familiei Scurtu. Perdeaua era dată uşor la o parte. Leonte îl urmărea. Sosi tramvaiul şi Bunicul se urcă.

La prima staţie coborî şi se întoarse. Ocoli din nou clădirea şi intră prin intrarea de serviciu. Coborî scările spre pivniţă. Înainte de a intra pe culoarul boxelor, ascultă din nou. Nu se auzea nici un zgomot. Aprinse mica lanternă de buzunar şi înainte de a se uita prin laturile boxelor, căută un loc unde la nevoie să se poată ascunde... Nu găsi nici unul. Învîrti comutatorul electric. Lumina nu se aprinse.

Erau şapte boxe şi o clipă Bunicul se temu că în afară de această pivniţă mai putea exista şi alta, deoarece blocul avea mai mult de şapte familii. Începu să cerceteze cu lanterna fiecare despărţitură. Murături, lucruri vechi, cărucioare de copii, sănii şi peste toate astea un miros de varză. Descoperi într-o boxă şi putina. Nu ştia dacă familia Scurtu avea sau nu repartizată vreo boxă, dar Bunicul îşi zise că cel de-al şaptelea simţ nu-l putea înşela. Într-adevăr, nu se înşelase. Spre mijlocul coridorului zări printre scînduri o masă medicală veche şi Bunicul îşi zise că în cazul în care în bloc nu locuia şi alt medic, masa mai mult ca sigur că aparţinea Ca-

meliei. Lumina lanternei nu era însă atît de puternică încît să poată distinge, în amestecătura de vechituri, ceea ce căuta. Deodată rămase trăsnit... Într-un sac se vedea un picior. Lanterna aproape că îi căzu din mînă. Își reținu cu greu un strigăt de uimire. Cu toată experiența, de mult nu mai încercase un asemenea sentiment de teamă... Auzi o ușă deschizîndu-se, apoi pași grăbiți se făcură auziți coborînd spre locul unde se afla el. Alergă spre capătul coridorului și stinse lanterna. Inima îi bătea în piept gata să se spargă. Aproape că avea convingerea că făcuse o imprudență. Alexiu îi dăduse un pistol. Îl refuzase. Nu mai avea vigoarea de altădată, ca la nevoie să se poată apăra singur.

În lumina de afară care răzbătea prin ușa deschisă a pivniței Bunicul îl zări pe Leonte. În mînă avea o lumînare. Chipul lui părea de ceară. Bunicul mai observă că, deși eșarfa de la gît îi susținea mîna paralizată, degetele aceleiași mîini erau în stare să țină o lumînare. Leonte se opri în fața boxei. Deschise lacătul cu o cheie și intră. Mai bine de un sfert de oră, în pivniță se auziră lovituri de ciocan, sau în orice caz lovituri pricinuite de un obiect tare și apoi un zgomot pe care nu-l putuse suporta niciodată, acela făcut de un carton rupt. După cîtva timp Leonte ieși cu un sac sub braț și, cu lumînarea stinsă, se îndreptă spre ieșire. Nu, nu spre ieșire. În capătul opus al coridorului se aprinse o lumină și Bunicul văzu că Leonte intră într-o altă încăpere. Încet, pe vîrful picioarelor, se apropie. Se opri în spatele ușii și urmări cu atenție mișcările lui Leonte. Acesta învîrti robinetul și aprinse gazul la soba mare în care era zidit cazanul de rufe, apoi vărsă în cazan conținutul sacului. Dădu apoi drumul la apă și acoperi

cazanul cu capacul, după ce înainte se uită cu atenție înăuntru. Se scutură apoi cu mîna sănătoasă, stinse lampa și ieși. De sus, Bunicul îl auzi discutînd cu o femeie.

— Ce mai faceți, dom' Leonte, cum vă mai simțiți ?

— Mai bine. Să știți că eu am dat drumul la foc la cazan. Azi e ziua noastră de spălat.

O ușă se deschise sus, apoi alta și liniștea se așternu din nou.

Bunicul intră în spălătorie. Ridică capacul cazanului și apropie lanterna. În apă pluteau resturile unui manechin.Din pricina apei începeau să i se descompună trăsăturile, să se înmoaie, dar cu toate acestea, Bunicul putu să observe că ceafa manechinului e zdrobită. Poate în acel loc lovise Leonte cu ciocanul. Puse capacul la loc și cu aceeași precauție cu care intrase, ieși. Afară era un soare cald. Bunicul respiră adînc de cîteva ori.

17

Spre surprinderea lui, îl văzu pe Panaitescu ieșindu-i în întîmpinare.

— Maestre, am fost la Alexiu, el a zis să te caut. Chestia aia de la Timișoara nu sosește decît cu avionul de după-masă. Da mi-a spus ceva, maestre, de, pă cuvînt, cazi în fund. Te-a căutat Gogu și cum nu te-a găsit, l-a sunat pe Prodan. După analize și alte chestii, zice că n-a curs sînge suficient din locul lovit. Gogu zice că Ioana a fost moartă cu mult îna-

inte, da ce să-ți spun eu, nea Gogu a lăsat vorbă să treci pe la el.

Bunicul își duse o mînă la stomac. Oboseala și foamea începeau să-și spună cuvîntul. Intrară într-un birt. La început, Panaitescu se codi spunînd că lui nu-i e foame, că ține cură de slăbire, dar cînd Bunicul îi spuse că e invitatul lui, Panaitescu, mai făcînd un moft, primi invitația cu plăcere. Bunicul mîncă un iaurt cu pîine prăjită, iar Panaitescu două cotlete.

— Se îngroașă gluma, maestre, spuse Panaitescu, ștergînd cu un miez de pîine grăsimea rămasă în farfurie.

— Am impresia că am prins o pistă, Panaitescule.

Bunicul îi povesti cu de-amănuntul tot ce se întîmplase, tot ce vorbise cu Leonte.

— Și crezi că urîtul ăla cu cap de broască a omorît-o ?

— Deocamdată n-am dreptul să cred nimic. În orice caz, azi sînt mult mai deștept ca ieri.

— Era să uit, maestre, spuse Panaitescu și grăbit se căută în buzunarul hainei. Uite, asta mi-a dat-o Alexiu. Sectele astea, în afară de două, băieții le filează de mult. „Ce să le faci oamenilor dacă se adună în case și se roagă ?", a zis Alexiu. Să se roage în pace, numai să nu strice ordinea publică. Da uite, astea două, și Panaitescu îi arătă ceva scris pe hîrtie, își schimbă sediul după fiecare întîlnire. Sînt greu de urmărit, mai ales că, sub prestare de jurămînt, nici un credincios n-are voie să mărturisească nimic, altfel e jale.

— „Secta divină", citi Bunicul, apoi strîmbă din buze.

— Ultima întîlnire a avut loc în Balta Albă, în Blocul F 2, strada Cactusului.

— Ce nume dau și ăștia la străzi !

— O fi vreun mexican pe acolo pe unde se dau nume străzilor, spuse Panaitescu și începu să se scobească în dinți cu un capăt de chibrit, ascuțit de el cu cuțitul.

— Hai la Gogu, spuse Bunicul după ce plăti. Cred că te-ai săturat, Panaitescule !

— Eu totdeauna mă scol de la masă flămînd. Asta e deviza mea. Am citit într-o carte că așa, unul a trăit o sută de ani. Dacă era după poftă, ar mai fi trebuit să mănînc încă trei fripturi. Da' să știi că mă revanșez, maestre. Amînăm fasolea pe mîine. Azi o să fie o zi grea. Cum gătesc eu nu gătește nimeni pe lume... Ce crezi dumneata că de florile mărului la cele mai mari restaurante șefii bucătari sînt bărbați ?

Urcară în mașină. Buickul făcu nazuri, dar pînă la urmă, scoțînd prin țeava de eșapament un nor de fum, porni.

Îl găsiră pe Gogu stînd trist în biroul de lîngă sala de autopsii. Nici nu-i privi pe cei doi cînd intrară și după ce-i văzu nu voi să-i bage în seamă.

— Ce ai, Gogule ?

— Meștere, sufăr cumplit. Eu care am tăiat la viața mea atîtea cadavre, că aș putea pietrui șoseaua cu ele de aici pînă la Giurgiu, nu pot, domnule, să bag bisturiul într-un trup tînăr și frumos. Fata aia de ieri m-a înnebunit. N-am putut să mă ating de ea. Dacă nu era miliția și rudele aș fi congelat-o, zău, ca să arăt lumii cît de nedreaptă e viața cu unii oameni.

— Vino-ți în fire, Gogule, ce Dumnezeu ! spuse Bunicul, cînd văzu în ochii lui Gogu lacrimi pregătite să se rostogolească la vale pe obraz.

— Ce să-mi viu în fire ? Eu n-am copii, meștere, și cît aș fi vrut să am. Iar dacă aș fi avut mi-aș fi dorit o fată ca aia de ieri. Ei bine, crede-mă, m-am uitat tot timpul la ea ca un tată, ori, ce simte un tată, meștere, cînd se uită la copilul lui ? Mata ai să zici acum că exagerez, că-s nebun. Nu exagerez de loc. Simt că am îmbătrînit. Am să mă las de meserie. Nu-mi mai place. Știi, meștere, eu sînt un artist. Eu pot face din orice cadavru o statuie antică. Asta e specialitatea mea. Doi ani am făcut la Paris estetică plastică la morți. Dar uite, de fata aia nu m-am atins, eu care nu suport să nu adaug un detaliu, un semn negru pe obraz, ori să nu fac o nară mai fină și mai delicată. Din pricina asta nici n-am observat la autopsie cauzele morții. Eu tăiam, dar eram cu ochii în ochii ei deschiși. Domnule, ce ochi ! În viața mea n-am văzut așa ceva.

— Și ce-ai constatat, Gogule ? întrebă Bunicul, destul de grăbit ca să afle noile vești.

— Întîi a fost omorîtă, apoi fata a primit lovitura la ceafă. Cred că la o jumătate de oră după survenirea morții a fost lovită. Fractura bazei craniene duce de obicei la hemoragii puternice, dar nu atît hemoragia zgîrcită m-a deranjat. Ochii, meștere. Ochii aceia larg deschiși. La lovituri fața capătă rictusuri din cele mai ciudate, iar durerea strîmbă chipul. Ori fata avea o față de înger. Înseamnă că moartea la care nu se aștepta i-a lăsat pe față o urmă de mirare...

— Bine, dar atunci de ce a murit ? întrebă Bunicul curios.

— Aici e aici. La început, cum am zis, nu mi-am dat seama. Pe urmă mi-am adus aminte de ochi. Exact cu o oră înainte de a o transporta acasă mi-a venit această idee de ţi-o spun. Am controlat din nou. Fata era înţepată în inimă cu un ac subţire. Nu se vedea aproape nici o urmă. Stopul cardiac a intervenit imediat, fără nici o pierdere de sînge. Asta ar fi derutat pe oricine. Nimeni n-ar fi descoperit cauza reală a decesului. Dar ochii, meştere, ochii ei mi-au dat de gîndit.

Bunicul se cutremură.

Gogu se îndreptă spre un dulap şi luă de acolo o sticlă. Îi scoase dopul, dar Bunicul îl opri cu delicateţe :

— Nu beau, Gogule, şi te sfătuiesc să nu bei nici tu. De fapt ce director mai e ăsta care vă lasă să aveţi alcool aici ?

— Da ce, directorul taie pînă la zece cadavre pe zi ? Om sînt şi eu. Dacă n-ar fi fost...

— Mai bine fă o cafea, Gogule, spuse Bunicul.

Băură cafeaua în linişte. Nimeni nu mai scoase un cuvînt. Cînd Bunicul se ridică să plece, Gogu căzu din nou în starea în care îl găsiseră. Nici nu se uită la ei şi nici nu le răspunse la „bună ziua".

— Ce ţi-am spus, maestre, spuse Panaitescu la ieşire, de parcă descoperirea lui Gogu ar fi fost a lui.

— Interesant, foarte interesant.

— Asta zic şi eu. Dar cine dracu a putut face aşa ceva ?

— Numai un specialist, spuse Bunicul.

— Încep să mă îndoiesc, maestre, că romanul ăla poliţist, de ţi-l dădui, are vreun amestec în toată afacerea asta.

— Eu m-am îndoit de la început.

— Da' putea să se întîmple și așa cum scrie acolo, nu se lăsă de tot convins șoferul.

Bunicul nu răspunse. Acum, după ce Gogu îi amintise de atîtea ori de ochii fetei, era și el cu gîndul la ei. Ochii aceia verzi începeau să nu-i dea nici lui liniște.

— Unde mergem, maestre ? întrebă șoferul cînd ajunseră cu mașina pe un bulevard principal.

— În Balta Albă.

— Atunci, maestre, nu mai crezi în ceea ce mi-ai spus la bufet...

— Nici eu nu mai știu ce să cred, spuse Bunicul. Într-adevăr, fata asta avea niște ochi nemaipomeniți.

Panaitescu se uită mirat la bătrîn. În grabă își șterse transpirația de pe față.

18

Bunicul își dădea seama că se duceau să caute acul în carul cu fîn. Garară mașina la cîteva sute de metri de blocul indicat de Alexiu și, după ce Panaitescu încercă ușile să vadă dacă sînt închise, îl urmă pe bătrîn. Bunicul se afla cu cîțiva metri înaintea lui.

Blocul F era o construcție cu zece etaje și avea o singură intrare. În spate o scară de incendiu se înălța pînă la ultima platformă. Bunicul ridică din umeri neînțelegînd necesitatea unei asemenea scări, care, în meseria lui, de cele mai multe ori se dovedise o greutate în plus.

— Panaitescule, tu stai aici, dragul meu, cu toate că am impresia că nimeni nu va încerca să coboare pe această scară. Prevederea este însă mama înțelepciunii.

Panaitescu dădu din cap nu prea mulțumit de însărcinarea de „doi lei" pe care i-o dădea Bunicul, dar își păstră nemulțumirea pentru sine.

Bunicul intră și pierdu destul de mult timp pînă ce dădu de ușa administratorului. Un bărbat cam de vîrsta lui stătea la o masă și calcula cota ce revenea fiecărui chiriaș pentru plata întreținerii.

— Cu ce vă pot fi de folos, tovarășe ? spuse administratorul, fără să-și ridice privirile din hîrtii.

Înainte de a-l întreba pentru ce venise, Bunicul observă că administratorul avea un picior de lemn, cu o proteză destul de proastă, din moment ce la fiecare mișcare, cît de mică ar fi fost ea, pornea din cracul pantalonului o gamă întreagă de scîrțîituri de loc plăcute auzului.

Văzînd că musafirul tace, administratorul se simți obligat să-și ridice privirile și cînd văzu că are de-a face cu un străin, deveni mai serviabil.

— Stimate domn, m-ar interesa să știu unde locuiește doamna Bozdog. Sper să nu-i fi greșit numele.

Administratorul își retrase de pe chip zîmbetul de bunăvoință arborat la început și fața îi rămase imobilă. Numai ochii mici, de o culoare spălăcită, continuară să cerceteze pe bătrîn neîncrezători.

Neavînd timp de pierdut, Bunicul își scoase din buzunar legitimația și la vederea ei administratorul se roși în obraji. Deveni guraliv :

— A, madam Bozdog, cu frații și cu surorile întru Hristos, stă la șapte, apartamentul șaptezeci și doi, dar cred că n-a făcut nimic rău, nu-i așa ?

— Ce rău poate să facă o femeie ca ea, cu credința în cel de sus ? spuse Bunicul cucernic și administratorul, după ce făcu rost de un scaun, îl pofti să se așeze. Bunicul nu refuză.

— Sîntem bătrîni, mult nu mai avem nici noi, tot în paza lui Dumnezeu vom ajunge, spuse administratorul, după ce văzu că Bunicul nici gînd n-avea să ia în derîdere credința doamnei Bozdog.

— Stimate domnule administrator, m-ar interesa să știu care a fost ultima reuniune la doamna Bozdog. Firește, ceea ce discutăm rămîne strict între noi și nici într-un caz, vreau să vă asigur, această discuție nu va avea consecințe negative asupra doamnei Bozdog sau a altei persoane.

Administratorul își micșoră ochii într-un fel care îi dădu de înțeles Bunicului că multe lucruri noi nu va afla.

— Dragă tovarășe, eu nu știu de nici o întrunire. Doamna Bozdog e o femeie cu credința în Dumnezeu, își plătește obligațiile față de stat la timp și nu ne-a dat nici o bătaie de cap. Lucrează la o fabrică de pîine, n-are bărbat, doar un tînăr vine din cînd în cînd la ea și își fac rugăciunile împreună. Altceva și să vreau n-am ce vă spune.

Bunicul îl părăsi pe administrator cu convingerea că acesta știa cu mult mai multe, dar că nu voia să vorbească.

Doamna Bozdog era acasă și numai după ce Bunicul spuse că vine din partea Doinei Ciumedrea se hotărî să deschidă.

— Nu cunosc nici o Doină Ciumedrea ! spuse imediat ce-l văzu pe bătrîn și încercă să-i închidă ușa în nas. Bunicul se propti în ușă și nu se lăsă dat afară. Acum îi părea rău că nu-l luase și pe Panaitescu cu el.

— Ce doriți să știți, că Dumnezeu e sus, le vede pe toate și pedepsește, spuse femeia grăbită, împreunîndu-și mîinile.

În capătul culoarului se văzu chipul unui tînăr brunet, destul de frumos, care, la vederea Bunicului, își luă grăbit haina pe el.

Bunicul nu se așteptă invitat și intră în unica încăpere a doamnei Bozdog, destul de încăpătoare. Fu surprins imediat de nenumăratele fotografii de proastă calitate, reprezentînd scene bisericești, și de cele vreo cincisprezece candele, așezate toate într-o perfectă curățenie și ordine pe unul din pereții ce voia, după aranjament, să reprezinte un altar. În rest, camera avea un singur pat, o masă și patru scaune, toate așezate pe un covor de iută destul de vechi. Deasupra patului se afla o icoană mare de lemn.

— Doamnă, îl cunoașteți cumva pe fratele Partenie ? întrebă Bunicul și nu se simți în apele lui cînd văzu toate acele candele arzînd, aruncînd în camera cu ferestrele întunecate lumini destul de stranii.

— Numai în puterea Domnului stă totul, noi ne supunem lui.

Bunicul simți că se înfurie.

— Stai, tinere, unde pleci și fii te rog amabil și spune-mi cine ești ?

— Este un pictor, nepot de-al meu, am grijă de el. N-are pe nimeni pe lume.

— Şi din pricina aceasta vine la dumneata să se roage, nu-i aşa, doamnă ?

— Oricine are dreptul să se roage, intră în vorbă tînărul ai cărui ochi străluceau în chip neobişnuit.

— Fireşte, fireşte, răspunse Bunicul, numai că mi se pare ciudat că un om de vîrsta dumitale, în loc să se bucure de viaţă, se ocupă de aşa ceva.

— Viaţa este o deşertăciune, mai spuse tînărul, pregătindu-se de plecare.

Bunicul ar fi vrut să-l reţină, dar îşi zise că n-are nici un rost. În această primă etapă nu-l interesa decît doamna Bozdog, iar prezenţa tînărului mai mult l-ar fi încurcat.

Auzi în hol şuşoteli şi Bunicul îşi băgă grăbit în ureche un aparat, încercînd să prindă ceva din discuţia celor doi. Nu auzi decît „Domnul e cu noi". Cu aceeaşi grabă cu care îşi introdusese aparatul în ureche îl scoase cînd apăru „sora Amalia", aşa cum îi spusese tînărul la plecare.

— Deci, soră Amalia, nu ştii nimic de fratele Partenie ?

Femeia rămase mirată că bătrînul îi cunoştea acest nume pe care nu-l ştiau decît cei legaţi printr-un legămînt de credinţă, dar îşi reveni repede din nedumerirea ei.

— Numai Dumnezeu ştie, spuse ea, stînd cu faţa spre altar şi cu mîinile împreunate a rugăciune.

Bunicul tăcu cîtva timp. Se uită cu atenţie la femeie. În ciuda halatului care îi trecea cu mult peste genunchi, în ciuda părului albit pe la tîmple, doamna Bozdog era încă o „femeie în formă", cum îi plăcea Bunicului să se pronunţe. Se uită la patul aranjat cam în grabă şi văzu că de sub cuvertură atîrnă o

mînecă de pijama de culoare albastră, după toate aparențele o pijama de bărbat.

— Doamnă Bozdog, vreau să vă spun că și eu sînt un om credincios, dar în același timp slujesc cu credință o altă instituție. N-am timp de pierdut și cînd te întreb ceva te rog să-mi răspunzi. Dumnezeu nu este în nici un caz amestecat în afacerea care mă interesează pe mine.

Doamna Bozdog își făcu o cruce largă, plină de cucernicie și se întoarse spre Bunic. Avea ochii încețoșați. Se așeză pe un scaun, în așa fel ca să nu stea cu spatele spre altar și se uită țintă la bătrîn, fără măcar să clipească.

— Doamnă, deși veți tăgădui, sînt la curent că în casa dumneavoastră se adună oameni de o anumită credință. Șeful acestei credințe este fratele Partenie, iar în casa dumitale a fost și Doina Ciumedrea. Vreau să știu dacă această Doina Ciumedrea a fost ieri la dumneata.

În loc de răspuns, Bunicul văzu ochii femeii mărindu-se, apoi întregul trup începu să-i tremure. Doamna Bozdog căzu ca un sac pe podea, cu ochii mari deschiși, zvîrcolindu-se.

Halatul se descheie și femeia rămase aproape goală, neavînd nimic pe dedesubt. Bunicul se duse la baie voind să aducă apă rece. Rămase surprins văzînd în dosul unei perdele mai mult de două duzini de halate identice, atîrnate cu grijă pe umerașe. Observă și cîteva instrumente de bărbierit. Luă apă într-un pahar și se întoarse în cameră. Femeia continua să se zvîrcolească cu mai puțină pasiune însă ca la început. Ochii îi ținea închiși. Gura mare, deschisă, lăsa să se vadă o dantură puternică. Bunicul aruncă apa peste fața femeii, dar ea nu reacționă în

nici un fel. Se uită după un telefon. În casă nu se găsea așa ceva. Ieși pe hol și sună la primul apartament. Îi deschise un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu o față rotundă, îmbrăcat numai în izmene și maiou, ținînd într-o mînă o pulpă de pui.

— Dacă sînteți amabil, sînt de la miliție și am venit la doamna Bozdog. Poate mă puteți ajuta, cred că suferă de epilepsie. E pe podea, se zvîrcolește. N-aveți cumva un telefon ?

— Nu-ți fă griji, tovarășe. Dacă ar aranja-o unul să vezi cum i-ar trece.

— Nu înțeleg ! Cum s-o aranjeze ?

— Așa bine, să-i facă cu șarpele și cu necuratul, și-i trece. Asta-i din secta tremuricilor. De n-aș fi însurat, m-aș înscrie și eu în ea, spuse omul și îi trînti Bunicului ușa în nas.

Bătrînul detectiv se întoarse. O găsi pe doamna Bozdog așezată pe un scaun, ca și cum cu cîteva clipe înainte n-ar fi lăsat-o aproape în nesimțire pe podea. Mîinile îi erau împreunate în poală, iar ochii ei, albastru-verzui, priveau prin Bunic ca prin sticlă.

— Puteai să-mi spui, doamnă, că te pregătești să mă înspăimînți. Trebuie să mărturisesc că de mult n-am mai trecut prin așa ceva. Deci Domnul nu-ți permite să-mi spui cine e fratele Partenie și dacă Doina Ciumedrea a fost ieri după-masă la dumneata.

— Numai Domnul știe.

— Uite ce-i, femeie, își ieși Bunicul din obișnuita lui bunăvoință. N-am timp de pierdut. Dacă nu-mi spui acum, mîine la ora zece te prezinți la miliția Capitalei. Ai înțeles ?

— Numai ce stă în puterea Domnului stă și în puterea noastră.

— Atunci străduiește-te ca să stea și în puterea lui și a dumitale.

Bunicul se ridică, prefăcîndu-se că vrea să plece. Doamna Bozdog căzu atunci în genunchi și îl prinse pe Bunic de picioare.

— Nu intra în haita care l-a ucis pe Dumnezeu. Nu intra în sutana diavolului, că milă și îndurare nu vei avea.

— Îmi răspunzi la întrebare sau nu-mi răspunzi ?

— Nu cunosc pe nici o Doină, am mai zis, iar de părintele Partenie n-am auzit.

— Doamnă, nu-mi vine să cred că Dumnezeul în numele căruia vorbești te îndeamnă să minți.

— Domnul le vede și le știe pe toate.

— Și iartă prea mult, chiar pe cei ce-i iau numele în deșert, mai spuse Bunicul și se îndreptă spre ieșire.

Chemă liftul. Pînă să ajungă cabina la etajul unde se afla, Bunicul auzi din camera pe care de-abia o părăsise un cîntec bisericesc straniu, cum nu auzise niciodată în viața lui.

Ajuns jos, Bunicul intră din nou în camera administratorului. Îl găsi la aceeași masă, ocupat cu aceleași hîrtii.

— Domnule administrator, cum te împaci în blocul dumitale cu asemenea oameni ?

— Bine, aș putea spune. Nu fac gălăgie, nu deranjează pe nimeni. Am vrut să facem reclamație, adică un chiriaș, da' cînd am stat să punem pe hîrtie, n-am avut ce scrie. Să reclamăm că se roagă ? Și eu mă rog. Mă rog altfel, da' nu scrie nicăieri că trebuie să ne rugăm toți la fel.

— Bine, dar am impresia că în camera aceea se țin întruniri.

— Şi la mine vin oameni la un ceai, la o cafea.
— Şi cred că şi dumneata te duci din cînd în cînd la doamna Bozdog, spuse Bunicul.
— Domnul e sus şi vede, numai el poate judeca.
— Halal ! spuse Bunicul şi ieşi.
Îl găsi pe Panaitescu la locul unde îl lăsase, cu singura deosebire că-l lăsase treaz, iar acum şoferul, rezemînd scara de incendii, dormea sforăind uşor.
— Gata, Panaitescule, spuse Bunicul.
Şoferul se trezi şi alergă spre maşină.
Porniră spre centrul oraşului.
— Ce crezi, maestre ? îl întrebă Panaitescu.
— Cred că ar fi bine ca atunci cînd ţi se dă ceva în grijă, să nu dormi.
— Primăvara, maestre. Primăvara. Pe dumneata te întoarce la viaţă, pe mine mă adoarme. Primăvara asta are fel de fel de muşterii. Că nici nu ştii, maestre, ce-am visat. Ochii fetei ăleia. Doamne, ce mai ochi ! Erau ca două funduri de lacuri.

19

Camelia îl întîmpină pe Bunic în uşă.
— De fapt aş fi vrut să stau de vorbă numai cu băiatul dumneavoastră, doamnă, spuse Bunicul nemulţumit de apariţia femeii.
— Poftiţi ! Ca mamă sînt datoare să-mi apăr copilul. Nu pot permite să stricaţi ceea ce eu mă străduiesc să repar de douăzeci de ani.
Bunicul intră în sufragerie. În afară de Camelia nu mai era nimeni.

Femeia se așează pe un fotoliu și fără să-l poftească pe Bunic să se așeze zise :

— Domnule, văd că din pricina acelui nefericit accident am ajuns să fim suspectați cu toții. Vreau să vă spun că este împotriva legii. Îmi dau perfect seama că după întrebările pe care le-ați pus soțului meu și lui Vasile îl suspectați pe Vincențiu de crimă. Nu credeți că este mai cinstit să mi-o spuneți deschis ?

— Doamnă, înainte de a învinui pe cineva, am datoria să suspectez pe toți cei ce au venit în contact direct cu accidentata. Nu eu am folosit cuvîntul crimă. L-ați folosit dumneavoastră. Nu-mi amintesc să fi spus vreodată că este vorba de o crimă. Pentru asta trebuie să am datele care să-mi permită să trag o asemenea concluzie. Eu nu le am.

— Luați loc.

— Vă mulțumesc, doamnă.

— Cu toate astea n-am de gînd să vă las să vorbiți cu Vincențiu. Mi-am închinat toată viața salvării lui. N-aveți dreptul nici moral și nici legal ca să supuneți un om bolnav unui interogatoriu pentru lucruri de care nu se face cu nimic vinovat. El nu știe că Ioana Rarău a murit. Cred că dacă ar afla, șocul i-ar fi fatal.

— De ce i-ar fi fatal, doamnă ?

— Ca medic trebuie să-mi acordați atîta încredere, fără să divulg prea multe amănunte.

Bunicul își scoase tabachera din tablă de oțel, de pe vremea cînd își începuse meseria, și luă din ea o jumătate de mărășească.

— Doamnă, că nu-mi dați voie să vorbesc cu băiatul dumneavoastră asta aș putea înțelege. Nu vă

înțeleg însă pe dumneavoastră. De ce considerați că trebuie să cred ceva fără nici un argument ?

Camelia își trecu o mînă peste fruntea încruntată.

— Vincențiu ținea foarte mult la Ioana. Dintre toți numai ea l-a înțeles și m-a înțeles. În fiecare zi mă întreabă de ea și eu nu pot să-i spun că n-o s-o mai vadă niciodată. Mai mult, Ioana, la rugămintea mea, a contribuit foarte mult la o etapă a vindecării lui.

Bunicul trase cu nesaț în piept fumul de țigară.

— Nu înțeleg, doamnă.

— Vincențiu a suferit nu numai un traumatism fizic. Cînd a mai crescut mi-am dat seama că are și traumatisme psihice. Era convins că el niciodată nu va avea un cămin al lui, o familie. Acesta era cel mai greu lucru pe care, cu toate încercările mele, nu i l-am putut scoate din cap. Ioana m-a ajutat și l-a ajutat să înțeleagă că orice femeie se comportă cu el așa cum s-ar comporta cu orice bărbat. Adevărul este că Ioana n-a avut niciodată vreo repulsie față de el.

— Doamnă, dar în acest caz nimic mai simplu. N-am să amintesc de moartea Ioanei.

— Bine, dar atunci ce vreți să aflați de la el ?

— Vreau să aflu, doamnă, de ce îi plac atît de mult manechinele.

— Exact de ceea ce mă temeam, spuse Camelia.

— De ce vă temeați ? Ce vedeți straniu într-o asemenea întrebare ?

— Nu văd nimic straniu, ci doar pur și simplu cinism și lipsă de înțelegere.

— Doamnă, Ioana era un manechin. Nu-i așa ?

— Unde vreți să ajungeți ?

— Exact în punctul care să vă oblige pe dumneavoastră să nu-mi ascundeți nimic.

Camelia se șterse la ochi.

— Doamne, de ce au trebuit să se întîmple toate astea ?

— Credeți-mă, doamnă, regret și eu tot ce s-a întîmplat.

Camelia se ridică de pe fotoliu și începu să se plimbe nervoasă prin încăpere.

Bunicul se uită la mersul ei. Între lucrurile aflate de la Leonte despre ea și cele povestite de Vasile, înclină să-i dea dreptate lui Vasile. Pe lîngă o asemenea femeie, Leonte nu putea să fie decît un bărbat șters, chiar dacă ar fi fost vorba de Leonte cel de acum douăzeci de ani.

Camelia se apropie de fereastră și uitîndu-se în stradă începu să povestească :

— Pe Vincențiu nu-l putea salva de complexele lui decît un nou simțămînt ce trebuia să se nască în el. Acela de bărbat. Pentru asta nu era suficient să aibă o femeie, pentru asta trebuiau create, trebuiau născute anumite comportamente ale sistemului nervos, deoarece Vincențiu, înainte de a fi lipsit de virilitate, era lipsit înseși de funcțiile nervoase care trebuiau să ducă mai apoi la virilitate. Toate aceste lucruri numai eu le știam, numai eu mă ocupam de ele. Eu, mama lui. Pentru el mi-am schimbat specialitatea, pentru el m-am lipsit de viața mea și de afecțiunea familiei mele. Săptămînă de săptămînă, pe parcursul a șapte ani, de cînd își încheiase perioada de pubertate, m-am străduit să nasc în el acele funcții care îi lipseau. I-am adus hărți de anatomie ca să-i explic, să nasc în el curiozitatea. Trebuia să fie curios, trebuia să-l fac cu orice preț curios, spuse

Camelia și se întoarse spre Bunic, uitîndu-se cu disperare la el. Dacă ați fi în locul meu ați înțelege. Am făcut tot ce am putut, ca mamă, poate lucruri de disprețuit în ochii unui om ca dumneavoastră, dar pentru mine și mai ales pentru el vitale. Trebuia să vadă, să se mire, să fie curios, să dorească și el o femeie. Nu vă puteți da seama ce influență, uneori hotărîtoare, poate avea pentru un om acest act socotit de bărbații sănătoși doar funcțional. Cu toate stimulentele medicale, cu toată strădania mea, rămînea rece și insensibil la așa ceva. Într-o zi l-am văzut că se oprește în fața unei vitrine în care erau cîteva manechine numai în chiloți și sutien. S-a uitat cu atenție și m-a întrebat lucruri pe care cu greu le-aș putea explica. I-am procurat cu destule greutăți un manechin. L-am îmbrăcat, apoi l-am rugat să-l dezbrace. Munca mea de ani de zile dădea un prim rezultat. Cerceta fiecare parte a manechinului, iar eu îi explicam importanța fiecărui organ, deoarece, am uitat să vă spun, în același timp voiam să-l inițiez și în ceea ce copiii învățau în mod firesc la școală. I-am arătat cum se face o injecție. Pînă la urmă și le făcea singur, eu neavînd totdeauna timp pentru așa ceva. Voiam să-i dau încredere să se convingă că este util, că viața îi poate oferi și lui ceva din bucuriile ei. Mi-am dat seama că explicațiile mele cu privire la actul sexual îl interesau tot mai mult. Acesta era semnul pe care îl așteptam de mult. O dată l-am găsit cu manechinul în pat. Dormise cu el. Nu trebuie să vă gîndiți la nimic urît. Absolut la nimic. Mi-am dat seama că depășise vremea formelor de carton și că trebuia să merg mai departe. Întîmplarea a făcut ca Vasile să o cunoască pe Ioana. I-am spus lui Vasile s-o invite la noi. A

cunoscut-o și Vincențiu. Am avut mai multe discuții cu Ioana. Am rugat-o plîngînd să mă ajute. Am vrut să-i ofer și bani. N-a primit. Eu regret cel mai mult dispariția ei. Fata asta a avut un suflet de aur.

Camelia tăcu... Începu să-și maseze profesional, cu degetele ambelor mîini, fruntea ovală, apoi mîinile se opriră din mișcarea lor sub bărbie și femeia rămase dusă pe gînduri...

— Un singur lucru nu înțeleg, de ce credeți că Vincențiu are vreo vină, el, bietul de el, care n-ar fi în stare să omoare o muscă.

Bunicul nu răspunse imediat. O ascultase pe doctoriță cu maximă atenție. Nu atît pentru marile adevăruri pe care le-ar fi spus, ci mai ales pentru felul cum le spunea. Încercase să descopere în dosul frazelor acele amănunte de care ar fi avut nevoie. Dar Camelia fusese destul de zgîrcită și dacă patetismul cu care își apăra odrasla era rezultatul unei devoțiuni ce nu mai trebuia demonstrată, în schimb devoțiunea, prin ea însăși, nu era suficientă pentru a elimina din capul lui anumite presupuneri. Dimpotrivă, poate tocmai această dragoste împinsă pînă aproape dincolo de limitele firești putuse să înăbușe în sufletul ei alte simțăminte cu care era datoare față de cei ce o înconjurau. Și un asemenea om fusese Ioana. Bunicul n-ar fi vrut să-i spună femeii cîteva adevăruri brutale, dar își dădu seama că nu avea încotro, că în funcție de felul cum va reacționa ea, pista lui, abia înfiripată, mai putea să fie valabilă sau trebuia eliminată, așa cum mai eliminase pînă atunci cîteva.

— Stimată doamnă, vă înțeleg sentimentele, știu că nu v-a fost ușor să-mi povestiți ce mi-ați povestit. Am deschis răni pe care doreați să le știți nu-

mai ale dumneavoastră. În același timp sînt dator să cer și eu înțelegere. La ce concluzie poate ajunge un om ca mine cînd află că dumneavoastră l-ați învățat pe Vincențiu să facă injecții și cînd în același timp, acest om, care sînt tot eu, știe că Ioana Rarău a fost ucisă nu de automobil, ci de un ac înfipt cu măiestrie de specialist direct în inimă. Ce concluzie trebuie să trag ?

Bunicul se opri și se uită la Camelia. Ochii ei rămaseră pentru o clipă nemișcați, apoi irisul se mări, buzele începură să-i tremure și ea dădu drumul unui scîncet, ca de copil, rostind la început încet, imperceptibil aproape, apoi tot mai tare :

— Nu se poate... Nu se poate... Vincențiu n-a putut face una ca asta.

Bunicul așteptă să vadă ce urmează, dar spre surprinderea lui nu mai urmă nimic.

Camelia bolborosea în gol cuvinte neînțelese.

Bunicul se sperie. Se ridică de pe scaun, își aruncă țigara în scrumiera de pe masă și veni lîngă femeia rămasă mută și cu privirile fixe. Nu exista decît un singur remediu și nu putea să nu apeleze la el. Îi trase Cameliei o palmă, apoi încă una, cu forță îndoită, pînă ce femeia se uită la el și abia cînd văzu privirile ei recăpătîndu-și expresia normală, abia cînd văzu lacrimile curgîndu-i din ochi, răsuflă ușurat. Se auzi soneria și Bunicul se duse să deschidă.

Era Leonte. Avea sub braț un teanc de dosare.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el, uitîndu-se la femeia răvășită.

— Nimic, spuse Bunicul. Mi-a povestit lucruri nu prea plăcute. Atîta tot. Doamnă, vă rog să păstrați pentru dumneavoastră ceea ce v-am spus, în-

sistă Bunicul și luîndu-și pălăria se pregăti să plece.

— Unde e Vincențiu ? întrebă Leonte.

— L-am văzut de sus, a plecat cu Doina la plimbare.

Bunicul tresări.

— Cînd a plecat ? întrebă și Camelia înțelese imediat la ce anume se gîndea bătrînul.

— Înainte de a veni dumneavoastră, spuse ea uitîndu-se la chipul care căpătase dintr-o dată o culoare cadaverică.

— Să nu fie prea tîrziu, doamnă, spuse Bunicul și se ridică grăbit.

20

Bunicul îi făcu de departe semn lui Panaitescu, să pornească motorul. Se urcă în grabă.

— În Cotroceni, la Doina Ciumedrea, spuse Bunicul și își șterse transpirația de pe frunte.

— Ce s-a întîmplat, maestre ? întrebă șoferul, văzînd chipul schimbat al Bunicului.

— Mi se pare că am făcut o greșeală.

— Ce greșeală ?

— Fă tot posibilul să ajungem cît mai repede, spuse Bunicul în loc de răspuns.

Panaitescu apăsă pe accelerator, dar mașina, cu tot surplusul de benzină primit, în loc să-și sporească viteza, începu să dea rateuri.

— S-a obișnuit cu un anumit pas, maestre, n-o pot scoate din ale ei.

Bunicul nu comentă. Era cuprins de presimțiri negre. Se mustra în sinea lui pentru că nu luase la timp unele măsuri de securitate. Datele pe care le avusese erau suficiente pentru a avea dreptul să le ia. Avusese unele incertitudini, cum le mai avea și acum, dar ele n-ar fi trebuit să-l oprească de a face totul pentru a-l izola pe Vincențiu, măcar cîteva zile, pînă la elucidarea cazului. În numele unui umanitarism, de care dăduse dovadă totdeauna, încercase și de data asta să nu exagereze, să nu fie pripit în decizii, dar iată că faptele începeau să hotărască singure, dezordonate, în afara lui, ca o urmare firească a lipsei lui de fermitate.

Panaitescu trecu peste un stop și milițianul îl fluieră. Bunicul se uită în oglinda retrovizoare și văzu cum de pe marginea trotuarului o mașină a miliției pornește în urma lor.

— Am băgat-o pe mînecă, maestre.

— Dă-i bătaie și nu opri, spuse Bunicul.

Se aflau pe Bulevardul șase Martie. Pînă pe strada Doctor Lister nu mai era mult.

Teama lui începea să se adeverească. Pe partea dreaptă a străzii Doctor Lister se vedea o mașină a salvării, iar la poarta pe care o cunoștea destul de bine, un grup de femei.

— Numai să n-o fi omorît, spuse Bunicul ca pentru el, dar Panaitescu nu auzise prea bine replica bătrînului.

— Cine să fi murit, maestre ? întrebă el.

Bunicul nu răspunse. Mașina miliției stopă în fața lor și un ofițer le făcea semn să oprească.

Panaitescu trase pe dreapta. Bunicul coborî primul și dădu ofițerului primele explicații, arătîndu-i legitimația.

— O mașină particulară, fără însemnele oficiale ale miliției, indiferent de urgență, n-are dreptul să încalce regulile de circulație.

— Vă rog, discutați cu șoferul. Lămurim noi treaba la miliție, spuse Bunicul ca să nu mai piardă timpul și alergă spre scara imobilului. Oamenii se dădură la o parte. Urcă cîte două scări deodată, pînă ajunse la mansardă. Ușa era larg deschisă și în fața ei stătea un om îmbrăcat în halat alb. Bunicul intră în cameră. Se uită roată. Nu-l văzu pe Vincențiu. Se uită spre pat. Doctorul Pătrașcu era aplecat asupra Doinei. Lîngă el se afla un balon portativ cu oxigen.

— Starea e gravă ?

— Și-a revenit. Încercare de strangulare, spuse medicul și arătă urmele vinete de la gîtul fetei. Sub cortul de oxigen, se vedea chipul congestionat al Doinei.

— În afara oricărui pericol, mai spuse Pătrașcu, desfăcînd fișia de pînză de la aparatul de luat tensiunea. Afară, vă rog, afară ! strigă el autoritar celor cîteva femei care apăruseră în ușă.

Felcerul dădu femeile afară. În rama ușii își făcu apariția ofițerul de miliție de la circulație. Bunicul nici nu se uită la el. Coborî la primul palier unde ușa era deschisă.

— Doamnă, permiteți-mi să dau un telefon, spuse el și înainte ca femeia să-i dea vreun răspuns se îndreptă spre dulapul de pe culoar unde se vedea telefonul.

Îl sună pe Alexiu.

— Domnule căpitan, sînt la Doina Ciumedrea. Încercare de strangulare.

— Bănuiești pe cineva ?

— Deocamdată Vincențiu Scurtu să fie ținut sub observație.

— Crezi că el a făcut-o ?

— Mai mult ca sigur.

— Am să fac un ordin de reținere. Vezi că a sosit și teza de care ai avut nevoie.

Bunicul puse receptorul în furcă. Se șterse cu batista la frunte. Abia atunci văzu că femeia care-i dăduse voie să vorbească la telefon fusese tot timpul lîngă el.

— Cum ați aflat, doamnă, de cele întîmplate sus ? întrebă Bunicul sec, dorind cîteva prime informații.

— Mă duceam să duc gunoiul, cînd l-am văzut pe domnul ăla de zice că e doctor coborînd în fugă. Mi-a zis că fata de sus e bolnavă grav și că trebuie să cheme salvarea. I-am zis să vină să sune de aici. A venit, a sunat la salvare, dar înainte de salvare a anunțat miliția. Salvarea a venit înaintea miliției, că miliția a venit cu dumneavoastră.

— Mulțumesc, doamnă. N-ați văzut astăzi pe altcineva urcînd la domnișoara Doina ?

— Ba da, mai acu vreo două ceasuri, că eram la bucătărie, că eu sînt femeie de serviciu. Am văzut pe fereastră, pe domnișoara cu un domn urît cu capul mare. Au urcat sus.

— N-ați mai văzut pe nimeni coborînd ?

— Am auzit niște pași, da' nu știu cine era, că întîrziasem cu mîncarea. Că m-am tot luat cu vorba de dimineață, în piață, cu o prietenă și timpul fuge. Cînd m-am întors era aproape zece.

— În afară de domnul doctor și tînărul acela cu capul mare, după ora zece n-a urcat nimeni ?

Femeia se gîndi o clipă, apoi își șterse mîinile de șorț.

— Nu, nimeni, că de-aici de la bucătărie se vede tot. Cînd aud pași mă uit, că pe-aici urcă și domnul și doamna unde lucrez, cînd se întorc de la serviciu.

— De cît timp lucrați aici ? mai întrebă Bunicul, notîndu-și pe un carton lucrurile aflate de la femeie.

— De doi ani. După ce-am venit eu s-au mutat aici domnișoarele.

— De obicei venea în vizită multă lume la ele ?

— Un domn militar a venit o dată. După aia eu n-am mai văzut să intre alt bărbat. Că domnișoara Doina nu voia să vină bărbați la ea acasă.

— Pe domnișoara Ioana ați cunoscut-o ?

— Vai, da se poate ? Cum să nu. Ieri, toată ziua am plîns cînd am auzit ce s-a întîmplat.

— Nu vă aduceți cumva aminte, alaltăieri noaptea, la ce oră s-a întors ?

— Nu, domnule, că eu pe la nouă seara, în afară de joi și duminică, mă culc. În zilele de care v-am spus sînt liberă și mai merg și eu la prietene ori la cinema. În ultima vreme, domnișoara Ioana era tare supărată. Că într-o zi după ce-a venit de la serviciu a venit la mine în bucătărie și i-am făcut o cafea și am stat de vorbă.

— Despre ce-ați discutat ?

— Ca femeile. Am zis că în toamnă mă duc acasă să mă mărit și dacă m-oi mărita să vină să stea o săptămînă, două la mine, că nu-i foc, că noi la țară avem de toate. Eu tot ziceam și ea odată s-a pus pe plîns.

— N-ați întrebat-o de ce plînge ?

— Am întrebat-o, cum să n-o întreb ? N-a vrut să spună. S-a ridicat și a plecat sus. M-am dus după ea. Cum să las așa o fată să plîngă ? Era trîntită pe pat și plîngea cu hohote. M-am dus și-am mîngîiat-o pe obraz. A zis doar atît, că ea nu va avea parte de familie. S-a liniștit și s-a culcat. Seara trebuia să meargă nu știu la ce magazin să prezinte rochii.

Bunicul mai notă ceva și își băgă cartonul cu notițe în buzunar.

— Stimată domnișoară, dar poate vă amintiți, acum două seri, Ioana era singură acasă ?

— Era singură, că domnișoara Doina a fost plecată din București. Știu asta că a trecut pe aici și mi-a spus, iar dimineața am auzit pași sus. Ascultați, și acum se aude fiecare pas.

— Cînd ați auzit pași ?

— Dimineața eu mă scol la cinci, că domnul și doamna pleacă la șase fără douăzeci de acasă. Cînd am venit în bucătărie am auzit pași. Deci să fi fost cinci și ceva.

— Interesant, interesant, foarte interesant. După ce s-a întors domnișoara Doina, cînd ați văzut-o prima dată ?

— Ieri, la un ceas, două înainte de a veni dumneavoastră, că și pe dumneavoastră v-am văzut. Că m-am și mirat, că cum v-am spus, la ele nu veneau băieți ca la alte fete pe unde am mai lucrat.

Din camera unde se afla, Bunicul îl văzu în curte pe Alexiu. Ieși.

— Ce-i, Bunicule, se lasă lată după cîte văd, spuse Alexiu, strîngînd, în capul scării, mîna bătrînului.

— E în afară de orice pericol.

Urcară amîndoi la mansardă. Doctorul Pătrașcu se pregătea de plecare. Avea fața transpirată, iar ochii lui de culoare verde erau injectați ca după o noapte de nesomn.

Doina se afla în pat. Buzele îi erau uscate, iar pleoapele îi tremurau din cînd în cînd.

— Să trăiți, tovarășe căpitan, salută sublocotenentul de la circulație, tovarășul nu respectă legile circulației, spuse el, arătînd spre Bunic. A trebuit să închei un proces-verbal. Va trebui probabil să trec infracțiunea și în carnetul de conducere al șoferului. Știți, a văzut infracțiunea și tovarășul căpitan Predescu.

— Fă-ți datoria, tovarășe, spuse Alexiu plictisit. Se întoarse spre Bunic.

— Bunicule, să știi că doamna Camelia n-a anunțat atunci seara găsirea mașinii. La sector nimeni nu-și amintește. Sau poate a anunțat și nu s-a înregistrat găsirea mașinii. Atunci s-a dat curs primei reclamații care se află înregistrată. Mai poate exista o ipoteză. Să fi format numărul de telefon greșit și vreun șmecher s-o fi ascultat și în bătaie de joc să fi zis că totul e în ordine.

— Nu mai e nevoie de prezența mea, spuse doctorul, adresîndu-se Bunicului.

— Ai fost foarte prompt, doctore. Îți mulțumesc. Dar apropo, cum de-ai venit tocmai dumneata ?

Pătrașcu își șterse cu batista ochii, apoi colțurile buzelor.

— Am dat un telefon la fabrică, cu totul întîmplător, ca s-o mai întreb ce face. Mi s-a spus că e acasă, bolnavă. Cînd am venit am găsit-o aproape sufocată.

— Nu bănuiți ce anume s-ar fi putut întîmpla ?

Pătrașcu ridică din umeri.

Alexiu ieși din baie și se uită roată prin cameră.

— Bunicule, n-ai o țigară ?

Bunicul se miră de cererea lui Alexiu și își scoase tabachera cu țigări.

— Numai otravă de asta ai, Bunicule ? Cu asta omori și un cal.

Pătrașcu se grăbi să-și scoată țigările lui. Alexiu luă un Murati și-l aprinse de la propria lui brichetă.

Își făcu apariția și medicul secției de criminalistică.

— Salut, domnule doctor, se adresă noul venit lui Pătrașcu.

— Salut, salut...

— Poate nu mă mai cunoști... Erai cu un an mai mic ca mine, la Cluj.

— Tot ce se poate, eu nu-mi amintesc, răspunse Pătrașcu. Se adresă apoi Bunicului : Sînt convins că o să mă mai căutați. Știți unde mă puteți găsi, mai spuse Pătrașcu și coborî scările.

Alexiu se uită în urma lui, pînă ce doctorul ajunse în curte, apoi luă scrumul de la țigara pe care o fuma și-l puse într-un plic scos din buzunar. Plicul avea două buzunare. În celălalt buzunar al plicului erau cîteva fărîme de scrum culese de Alexiu din baie.

— Aleargă cu ele la laborator. Am nevoie de rezultat după-masă, spuse Alexiu unui sergent care urcase sus odată cu el.

— Totul e în ordine, spuse medicul miliției. Puls normal, tensiune normală. Mă întreb însă de unde starea asta de letargie ? Doarme, doarme cinstit și

profund, mai spuse medicul. Semnele de la gît sînt mai mult pe părţile laterale, nu în regiunea carotidei. N-a fost sugrumător de profesie. Poate nici n-a vrut s-o sugrume...

— Adică cum, Dobrescule ?

— S-ar fi putut să fie şi tentativă de viol, sau...

— De ce te opreşti ? întrebă Alexiu.

— N-am argumente suficiente ca să emit ipoteza unei înscenări.

— Asta-i bună, spuse Alexiu.

— Dumneavoastră mi-aţi spus să continui. Altfel eu aş fi tăcut.

— N-a crăpat cerul c-ai spus o prostie, doctore, zău, spuse Alexiu zîmbind.

Se adresă apoi Bunicului :

— Am trimis patru oameni în căutarea ăluia. Acolo e cheia. Mă şi mir de ce n-am acţionat mai repede. Ne lipseam de o bătaie de cap în plus, mai spuse Alexiu arătînd spre patul unde dormea Doina. Doctore, mai rămîi aici, noi coborîm puţin. E un soare de aur. Dacă tot am ieşit pe teren să mă bucur puţin şi de ambianţa terenului, zise Alexiu în glumă şi-l pofti pe Bunic să coboare primul.

Sergentul de la postul de radio-recepţie şi emisie al maşinii îi făcu semn lui Alexiu.

— Du-te dumneata, Bunicule. Dumneata ai început-o, dumneata du-o pînă la capăt.

De la celălalt capăt al firului, un miliţian raporta că Vincenţiu se întorsese acasă de douăzeci de minute. Casa era sub supraveghere. Bunicul mulţumi şi dădu receptorul sergentului. Coborî din maşină.

Alexiu se aşezase pe gardul scund de beton cu care era împrejmuită clădirea şi se uita la un stol

de porumbei care zbura în cercuri deasupra bisericii din apropiere.

— Ei, ce zici, Bunicule ? Să te mai plîngi că-ţi dau să rezolvi cazuri uşoare. Mie ăsta mi se pare atît de simplu încît, după cum vezi, nici nu vreau să mă amestec. Mai ales că eşti sigur că Vincenţiu e autorul.

— N-am zis că el e, domnule căpitan. Presupun.

— Uite de aia nu mi-a plăcut niciodată să am de-a face cu detectivi care au slujit două regimuri. Ei mereu presupun. Splendid mai zboară porumbeii ăştia. Au, domnule, o eleganţă nemaipomenită. De copil mi-am dorit să am şi eu cîţiva porumbei. Dar de cîte ori m-am gîndit să cumpăr, nevastă-mea îmi aducea pe lume unul cu doi ochi şi cu două picioare şi-mi zicea : „Lasă, Nicule, porumbeii, nu-i de ajuns că ai atîţia copii ?“ Şi femeile astea n-au în suflet simţul spaţiului, al zborului. Faci ce faci ca s-o mai iei razna şi ele te aduc cît ai zice peşte pe pămînt. Ei... încîlcită treabă, Bunicule. După mine e ceva aici ce nu miroase a bine. Te-ai uitat la ochii doctorului ? Formidabili ochi. Cînd trăiam la ţară, în fiecare an venea la noi în sat o trupă de circari, printre care era şi un iluzionist. Se uita la lume şi pe mine cădea măgăoaia să mă ia ca mediu. Zicea că aşa simţea el, că eu sînt în stare să execut ce-mi comandă el. Şi făcea, domnule, cu mine ce voia. Pînă ce o dată m-a văzut tata adormit şi pe ăla pregătindu-se să-mi pună pe piept o jumătate de piatră de moară. M-a bătut tata de m-a făcut zob. Nu ştia că numai cu o zi înainte ţinusem piatra în somn, pe piept, de patru ori şi că din banii luaţi de la ăla i-am luat ţigări. Ei, Bunicule, doctorul ăsta

avea niște ochi ca ăla de mă adormea. Nici n-am putut să mă uit în ochii lui. Domnule, ce frumos zboară porumbeii ! Uite la ăla alb...

21

Panaitescu veni spre gardul unde se afla Bunicul și Alexiu. Era roșu la obraji și, cu toate că n-avea curaj să înjure cu voce tare, după felul cum își rotunjea buzele, Bunicului nu-i fu greu să-și dea seama că șoferul înjura în gînd ca la ușa cortului.

— Mi-a luat o sută douăzeci și cinci de lei, spuse Panaitescu arătînd chitanța.

— În carnet te-a scris ? întrebă Alexiu.

— Nu. A zis locotenentul, juma-juma, adică mă iartă de carnet că am fost în misiune oficială.

— Unde-i lege nu-i tocmeală, Panaitescule, spuse Alexiu. Puteai să oprești și tu, doar tot circuli cu viteza maximă de douăzeci pe oră.

— Rîdeți de pomană, tovarășe căpitan. Buickul meu mai îngroapă, pînă o muri, cincizeci de mașini de-ale dumneavoastră.

— Pînă una alta constat că-i înmormîntezi buzunarul Bunicului, spuse Alexiu văzînd că bătrînul scoate banii ca să plătească amenda.

— Păi asta-i treabă ? Noi lucrăm pentru miliție și miliția ne amendează. Ce dreptate mai e și asta ?

— Panaitescule, nu mă amestec în treburile circulației. Aia e parohia lor. Da' să știi de la mine că dacă lui Ionescu, ăsta care te-a amendat, o să i se fure vreodată ceva din casă sau îi va fi asasinat în

miez de noapte porcul, bag mîna în foc că noi n-o să găsim hoții.

De la fereastra mansardei unde locuia Doina Ciumedrea, doctorul Dobrescu le făcu semn cu mîna să urce.

— Ei, Bunicule, să vedem acum ce mai scornește fata.

— De ce credeți că va scorni ?

— Asta-i felul meu de a vorbi cînd nu știu ce să cred, spuse Alexiu vorbind în dodii.

Doina Ciumedrea, cu două perne sub cap, cu mîinile așezate cuminți pe lîngă trup, cerceta încăperea cu ochi rătăciți. Părea că nu recunoaște pe nimeni din cei prezenți, cu toate sforțările vizibile pe care le făcea.

— Cum te simți, domnișoară ? întrebă Bunicul, așezîndu-se pe marginea patului, ca fata să nu facă un efort prea mare. Poți să ne spui ce s-a întîmplat ?

Fata tăcu cîtva timp. Își închise pleoapele strivind două lacrimi mari, apoi ochii priviră din nou, de data asta oprindu-se asupra Bunicului.

— Fă un efort, domnișoară. Te rog fă un efort și adu-ți aminte, ce s-a întîmplat ? Ca să-ți fie mai ușor, vreau să-ți aduc aminte că de dimineață ai fost la familia Scurtu și ai venit cu Vincențiu aici, la locuința dumitale. Ce s-a întîmplat ?

Doina închise ochii din nou. Cînd îi deschise, văzu un pahar cu apă în fața ei. Luă paharul din mîna doctorului și bău cîteva înghițituri, apoi, liniștită, se întoarse pe o parte fără să spună nimic.

Alexiu îi făcu semn lui Dobrescu și acesta își pregăti seringa. Fata nu reacționă la împunsătură, dar la cîteva secunde după injecție, fața i se îmbu-

joră, se ridică în așternut și singură își așeză pernele la spate.

— Domnișoară Doina, cineva a fost în cameră și a atentat la viața dumitale. Încearcă să-ți amintești ! Fiecare minut este pentru noi prețios.

— Nu-mi amintesc nimic.

— Bine, dar așa cum ți-am spus, dumneata ai venit, contrar obiceiului de care mi-ai vorbit ieri, cu un bărbat în această cameră. Acest bărbat era Vincențiu Scurtu. Îți amintești de acest lucru ?

Doina dădu din cap afirmativ.

— Vincențiu te-a maltratat ? întrebă Bunicul, cu calmul lui de totdeauna.

— Nu-mi amintesc. Am venit cu Vincențiu. După aceea Vincențiu a plecat. Am tras jaluzelele și m-am culcat. În seara asta trebuie să prezentăm la magazinul Victoria. După aceea nu-mi mai amintesc nimic. Am simțit că mă înăbuș. Altceva nu mai știu.

Bunicul se uită la Alexiu. Acesta era calm, mult prea calm. Bătrînul citi în privirile căpitanului o certitudine pe care el n-o avea, nu putea s-o aibă încă.

— De ce te-ai dus să-l iei pe Vincențiu ? De ce te-ai dus tocmai la el, există un raționament.

— Am ieșit în oraș de dimineață. Mi-am cumpărat o pereche de ciorapi. Am trecut pe la familia Scurtu, așa, că n-aveam ce face. Domnul Leonte m-a rugat, dacă vreau, să mă plimb cu Vincențiu. Am consimțit.

— De ce-ai venit cu el acasă ? întrebă Bunicul.

Doina își închise din nou pleoapele. Injecția nu-și făcuse pe deplin efectul. Obrajii i se decolo-

rară. Respirația începu să devină din nou șuierătoare.

Alexiu se uită întrebător la doctor, dar acesta le dădu de înțeles că lucrurile decurg, din punctul lui de vedere, normal. Spusele lui se adeveriră. Fata se șterse cu o mînă la frunte, respiră adînc și ochii i se luminară din nou.

— Domnișoară Doina, poate îți amintești, care a fost motivul pentru care l-ai adus pe Vincențiu în această încăpere ? Doar de la locuința familiei Scurtu pînă aici aveai zeci de alte străzi pentru plimbare.

— M-a întrebat tot timpul de Ioana. I-am spus că nu e acasă. El a spus că-l mint. Ca să se convingă, l-am adus.

— I-ai spus că Ioana e moartă ?

— Nu i-am spus.

— Te-a rugat cineva să nu-i spui ?

— Da, doamna Camelia.

— Ce motiv crezi că avea doamna Camelia să-i ascundă moartea Ioanei ?

— Mi-a spus că el ținea foarte mult la ea și aflarea veștii i-ar fi putut produce un șoc.

Bunicul voi să-și aprindă o țigară, dar pînă la urmă renunță. Și așa, în cameră aerul era destul de încălzit, în plus mirosea puternic a spirt medicinal și a medicamente.

— Îți aduci precis aminte de momentul plecării lui Vincențiu ?

— Da. I-am spus că deseară trebuie să fiu odihnită, că aveam o prezentare de modele, și l-am rugat să plece.

— Nu s-a opus ?

— Nu.

— După ce a plecat el, dumneata n-ai închis ușa cu cheia ?

Doina se gîndi.

— Nu-mi amintesc. De obicei o închid de fiecare dată cînd mă culc. Acum nu-mi amintesc dacă am închis-o sau nu.

— Te rog totuși să-ți amintești. Cînd te-ai culcat erai într-o stare sufletească normală, nu-i așa ?

Doina tăcu, apoi din ochi începură să-i curgă lacrimi.

— De ce plîngi, domnișoară ? În felul cum încerci să ne ajuți să știi că n-o să ajungem prea departe. Nu uita că prietena dumitale a murit și că nu lipsea foarte mult ca s-o urmezi și dumneata. Răspunde-mi, te rog, cînd te-ai culcat erai într-o stare normală ?

— Da. Eram nefericită și tristă pentru Ioana și...

— Și pentru mai ce, domnișoară ?

— Pentru Ioana.

— Oricum, imposibil să nu-ți amintești dacă ușa era închisă.

— Cred că nu am închis-o. Altfel nu putea intra doctorul Pătrașcu.

— Îți amintești de sosirea doctorului ?

— Da. Știu precis că am adormit, apoi am început să visez că cineva se apropie de mine și vrea să mă strîngă de gît. Am vrut să țip, cred că am țipat, dar cînd am încercat să-mi eliberez gîtul n-am putut. Am înțeles că nu este vis. M-am zbătut. Am impresia că apoi am leșinat. La puțin timp m-am trezit și am vrut să cobor la Saveta, femeia de serviciu de la etajul unu. Am ajuns pînă lîngă ușă. Apoi nu mai știu nimic. M-am trezit în pat. Lîngă mine era doctorul Pătrașcu. Am leșinat din nou.

— Deci înseamnă că ușa nu era închisă.

Doina se încruntă.

— Nu-mi aduc aminte.

— N-ai avut nici un schimb de cuvinte mai aspru cu Vincențiu, nu v-ați certat, ca el să fi avut motiv să se întoarcă ?

— Cred că Vincențiu a simțit că s-a întîmplat ceva cu Ioana. M-a întrebat cu foarte multă insistență. Pe urmă a zis că-l mint, că Ioanei i s-a întîmplat ceva. Da, îmi amintesc, a zis că intenționat am dus-o pe Ioana undeva ca să nu se întîlnească cu ea.

— Dumneata, din cîte am înțeles, nu i-ai spus adevărul.

— Nu, n-am vrut. Tot timpul a fost cu lacrimile în ochi. La un moment dat a început să tremure și m-am speriat să nu i se întîmple ceva. Atunci l-am rugat să plece.

— Ești sigură că a plecat, domnișoară ? L-ai văzut dumneata ieșind ?

— Da. L-am condus pînă la ușă. M-am uitat pînă a trecut de prima cotitură a scărilor.

Bunicul îl trase pe Alexiu de mînă într-un colț. Îi spuse ceva pe șoptite. Alexiu încuviință din cap. Bunicul reveni la patul Doinei.

— Un singur lucru nu înțeleg, domnișoară. De ce te-ai dus în această dimineață la familia Scurtu ?

Doina se făcu palidă la față. Respirația i se îngreună din nou.

— V-am spus. Cu totul întîmplător.

— Domnișoară Doina, de ce nu vrei să spui adevărul ?

— Am spus numai adevărul.

— Numai în parte, domnișoară. Din datele mele reiese că dumneata de fapt nici n-ai fost la familia

Scurtu. Vincențiu a venit la dumneata. Este adevărat sau nu este adevărat ?

Doina se întoarse cu spatele la Bunic și tăcu.

Bunicul îi făcu semn medicului și felcerului să iasă din cameră. Nu îndrăzni să-i spună același lucru lui Alexiu, dar Alexiu își dădu seama că și prezența lui îl inoportuna pe bătrîn. Bunicul rămase singur. Doctorul Dobrescu îi arătă balonul cu oxigen și îi dădu de înțeles că la nevoie îl poate folosi.

— Domnișoară, acum am rămas numai noi. Tot ce-mi spui rămîne, sau dacă îți place mai mult expresia „moare", atunci consideră că discuția aceasta „moare" aici. Ai fost la familia Scurtu sau Vincențiu a venit la dumneata ?

Doina murmură încet, fără să aibă curajul să se uite în ochii Bunicului :

— Ne-am întîlnit pe stradă.

— Atunci de ce n-ai spus adevărul de la început ? Nu-i totuna să te întîlnești pe stradă sau să te duci în casă la el. Căci dacă nu te-ai dus în casă la el, Leonte Scurtu n-avea cum și de ce să-ți spună să-l iei pe Vincențiu la plimbare. Nu-i așa ? Or aș dori să știu de ce ai vrut neapărat să mă faci să cred că ai fost acolo ? Un simplu control din partea mea te-ar fi dat de gol.

— În starea în care sînt nu pot să-mi dau prea bine seama. Sincer am avut impresia că am fost, că domnul Leonte mi-a spus ce mi-a spus. N-am nici un interes să mint.

Se auzi ușa de la baie scîrțiind și Doina scoase un țipăt de spaimă.

Bunicul se uită spre ușă. Ușa se deschisese singură.

— De ce te-ai înspăimîntat ?

Doina se puse pe plîns.

— Nu-ţi fie teamă, nu-i nimeni. Uşa s-a deschis singură.

Bunicul aşteptă cîtva timp, pînă ce fata se mai linişti. Era convins că Doina îi ascunde ceva, nu amănunte, un lucru deosebit de important pentru soluţionarea întregului caz. Dar fata, din motive inexplicabile, nu-i spunea acel ceva, mai mult, căuta să-l încurce.

— Domnişoară, fii sinceră cu mine. Ţi-e teamă că o să ţi se întîmple ceva ?

— V-am spus tot ce-am ştiut.

— Nu mi-ai spus decît o parte din ce ştii, domnişoară. Se vede cît de colo că nu eşti obişnuită cu minciuna. De fiecare dată cînd îmi spui ceva mă uit la faţa dumitale şi faţa dumitale de multe ori mi-a spus că nu eşti credincioasă adevărului. Acest lucru ar putea să te coste foarte mult, domnişoară. Ai scăpat ca prin urechile acului. A doua oară s-ar putea să nu mai scapi.

— Vreau să plec la mama, la ţară.

— De ce să pleci, domnişoară ? Crezi că la ţară eşti în mai mare siguranţă ?

— Vreau să stau cu mama, am fraţi.

Bunicul zîmbi :

— Domnişoară Doina, de ce eşti naivă ? Crezi că într-un oarecare sat sau orăşel poţi să-ţi capeţi liniştea şi siguranţa pe care nu le ai aici ? De fapt, adevărul este că ţi-e frică de ceva, ori noi, care te putem apăra, trebuie să ştim de ce şi de cine ţi-e frică. Mai ales cînd aceste duhuri nu au nume. Ori duhul care te sperie pe dumneata are nume, domnişoară, şi numele acesta dumneata îl ştii. Ce este trist e că ni-l ascunzi cu bună ştiinţă, în dauna pro-

priului dumitale interes. Gîndeşte-te la Ioana. Şi ea ar fi avut dreptul să trăiască, să-şi întemeieze un cămin, aşa cum doreşti şi dumneata acest lucru. La fabrică, unde ne-am interesat de situaţia dumitale, ni s-au spus numai cuvinte de laudă. Cam uscată în privinţa relaţiilor cu bărbaţii, dar din relatările dumitale am înţeles şi motivele. Doreşti să-ţi faci întîi un rost în viaţă, să te pregăteşti pentru ea. Te aprob. Dar s-ar putea să nu ajungi, domnişoară, la nimic din ce îţi doreşti şi pentru asta nu va fi nimeni de vină. Numai şi numai dumneata.

Doina se întoarse cu spatele la bătrîn şi începu din nou să plîngă. Bunicul se ridică. Ştia că n-o să poată afla de la ea, în starea în care se afla, mai mult. Îl chemă pe Dobrescu.

Alexiu dădu dispoziţii ca fata să fie dusă la spital, să fie în siguranţă şi în acelaşi timp să poată avea şi ajutorul medical necesar la nevoie. Bunicul fu de altă părere. Îi explică lui Alexiu motivele şi acesta, neîncrezător la început, căzu totuşi de acord cu argumentele Bunicului. Lăsară un om să supravegheze casa şi Bunicul şi Alexiu plecară pe jos, urmaţi îndeaproape de Panaitescu cu Buickul lui.

22

— Bunicule, ce-ai zice de-o bere ! Dumneata ai plătit amenda la maşină, eu plătesc berea. Un cal şi un pui. Ce zici ?

Bătrînul încuviinţă şi cei doi se aşezară la o masă liberă în grădina unui bufet din apropiere.

— Două beri cu guler, spuse Alexiu chelnerului şi îşi descheie vestonul la gît.

Bunicul începu să bată cu un deget în masă, gîndindu-se la discuţia avută cu Doina.

— Domnule Alexiu, fetei îi e teamă să spună adevărul. Înseamnă că cineva o ameninţă. Am stat şi m-am gîndit cine anume o poate ameninţa.

— N-ai nici o părere ? întrebă Alexiu, punînd pe marginea halbei puţină sare. O ceri cu guler şi ei parcă îţi aduc apă de la cişmea, reflectă el nemulţumit de felul cum arăta berea.

— I-am luat la rînd. Nu poate fi nimeni din familia Scurtu.

— De ce eşti chiar atît de sigur, Bunicule ?

— N-am spus că sînt sigur. I-am luat prin eliminare. Camelia nu poate fi, nici Leonte. Rămîn Vincenţiu şi Vasile. Este puţin probabil.

— Eu nu i-aş elimina aşa de uşor din competiţie pe Vincenţiu şi pe Vasile. Cred că Vincenţiu s-a întors la ea şi a încercat s-o sugrume. Sau poate nici măcar n-a vrut s-o sugrume, ci pur şi simplu să o tragă la răspundere. Ai stat de vorbă cu el ?

— Nu, răspunse Bunicul. Camelia nu m-a lăsat să vorbesc cu el. Îi era teamă să nu sufere vreun şoc.

— Tocmai asta e, spuse Alexiu după ce bău fără poftă din berea răsuflată. Parcă-i altceva în halba asta, nu bere. S-ar fi putut, Bunicule, ca şocul de care îţi vorbea Camelia să se fi produs totuşi. Oamenii de categoria lui Vincenţiu au un alt sistem de gîndire şi de obicei un altfel de comportament. El

ținea, după cîte mi-ai spus, la Ioana. Ținea foarte mult și Dumnezeu știe dacă în mintea lui nu o și iubea. Lipsa Ioanei și atmosfera din casa lui, aparițiile dumitale, despre care este imposibil să nu fi știut, discuțiile din casă, starea părinților și în special a mamei lui nu se poate să nu-i fi dat de gîndit. S-a putut întoarce foarte bine, dîndu-și seama pe drum că Ioanei i s-a întîmplat ceva iremediabil și atunci dintr-o pornire pe care nu și-a mai putut-o înfrîna a făcut gestul pe care l-a făcut.

Bunicul sorbi de cîteva ori din bere de parcă ar fi sorbit un ceai prea fierbinte, se strîmbă și dădu halba la o parte.

— De aflat vom afla. După ce voi citi teza de doctorat a Cameliei, am de gînd să stau de vorbă cu el. Nu acum, nu imediat, mai ales că sînt sigur că maică-sa, dacă a aflat de cele întîmplate, e convinsă că primul meu drum va fi la ei. Vreau să aștepte. În afară de asta, vreau să văd ce scrie acolo în teza ei. Am o vagă impresie că de fapt studiul acela este direct legat de ceva.

Alexiu zîmbi, apoi își arătă dinții solizi, dar îngălbeniți de nicotină :

— Bunicule, am citit-o. Nu sînt un specialist, dar l-am consultat și pe Dobrescu. Știi că ăsta are o minte ca ardeiul iute. Cred că te înșeli. Teza ei n-are nimic comun cu băiatul. Este mai mult vorba de un caz de megalomanie, decît de dedublare. Această incertitudine a autoarei nu poate fi decît rezultatul inconsecvenței bolnavului pe care l-a avut în vedere. Dacă într-adevăr a existat un asemenea bolnav. Dar dacă a existat ar fi de dorit să aflăm

cine e. În orice caz, lucrurile sînt al dracului de încîlcite.

— Am cerut să mi se facă rost de dosarul profesional al lui Pătrașcu, spuse Bunicul.

— Cred că ăsta n-are nici un amestec, spuse egal Alexiu, uitîndu-se într-un anumit fel la Bunic.

— Domnule căpitan, dacă ai fi fost convins de acest lucru n-ai fi cerut să se facă o analiză a scrumului de țigară. Pot să-ți spun de la început că este același scrum. Mai mult, în cazul cînd l-ai întreba ți-ar răspunde senin că așa și este, deoarece cînd am intrat în casă avea o țigară aprinsă în scrumieră. Avînd nevoie de ceva din baie, fără să-și dea seama, i-a căzut scrum și acolo.

— Deci te-ai gîndit și dumneata la el, constată Alexiu.

— Ușa casei era închisă. Cînd Vincențiu era în cameră, acel cineva mai mult ca sigur că se afla ascuns în baie.

— Bine, dar după plecarea lui Vincențiu ea s-a dezbrăcat, mai mult ca sigur că a intrat și în baie.

— N-a mai apucat să intre. Imediat ce ea a închis ușa, acel cineva a ieșit și a strîns-o de gît, nu înainte însă de a discuta cu ea.

— Cum ai ajuns la această concluzie ?

— Dacă ar fi fost un străin, ar fi fost firesc să țipe. Servitoarea de la etajul unu era acasă. Ar fi auzit. Dar ea n-a auzit nimic. Mai mult, servitoarea susține că l-a văzut pe Vincențiu plecînd. În schimb n-a mai auzit pe nimeni venind, pînă în momentul cînd Pătrașcu a coborît ca să-i ceară permisiunea să dea telefon. Fata spune că Pătrașcu a dat telefon la miliție, dar de la miliție n-a venit nimeni.

Alexiu bău iar cîteva înghiţituri, apoi rupse o chiflă din coşul de pe masă şi o înmuie în sare.

— Am perioade cînd organismul cere sare, explică el.

— Să admitem că a dat totuşi telefon şi la miliţie. Şi că de acolo n-a venit nimeni. Dar atunci rămîne în suspensie altă chestiune. De ce n-a ţipat Doina ?

— Ea a spus că totul s-a petrecut în somn, spuse Alexiu.

— Minte, domnule căpitan. Ştia că dacă ar fi surprins-o în somn ar fi ţipat. Dar trează fiind şi cunoscîndu-l pe agresor n-a ţipat. Cel mult a rămas consternată. Apoi teama ei, teama ei de moarte. Mi-a spus că vrea să meargă la ţară. Crede în sinea ei că acolo va fi mai apărată.

— Bine, dar cine crezi că o ameninţă ? întrebă căpitanul.

Bunicul se gîndi cîtva timp.

— Fratele Partenie.

— Dar cine e fratele Partenie ?

— Asta aş vrea să ştiu şi eu. Cînd am stat prima dată de vorbă cu ea n-a vrut să-mi spună. Nici n-am insistat. Ştiu că au consemne religioase, cu ajutorul cărora se apără întreaga sectă. Ea mi-a spus totuşi că e vorba de fratele Partenie. Fratele Partenie a venit şi i-a dat o dovadă grăitoare de ceea ce înseamnă să nu-şi ţină gura. Putea foarte bine s-o omoare. N-a omorît-o. I-a dat doar un avertisment. Orice-am face, de la Doina nu vom putea scoate mai mult.

— Bine, Bunicule, dar ce legătură au toate astea cu Ioana ? Doar ne interesează în primul rînd cine a ucis-o pe ea.

Bunicul își scoase cartoanele lui din buzunar. Scrisul mărunt era înșirat în dezordine peste tot.

— Am fost la doamna Bozdog. Secta asta își are rude mai vechi în America Latină. Au un preot sau un mare frate. Toți se dezbracă și se îmbracă în hainele sectei. Fratele începe să predice despre deșertăciunile vieții de pe pământ. Am citit o carte, eu care n-am mai citit de nu mai țin minte nimic, a unui oarecare Papiola, brazilian de origine. Secta crede că se poate ajunge la spiritul lui Dumnezeu numai în clipa uitării de sine și a deposedării de diavol. Și atunci cad cu toții în transă și se deposedează de diavol în colectiv, culcîndu-se de-a valma. De fapt este o formă de destrăbălare colectivă, făcută sub acoperire bisericească. Dîndu-i un suport superior, această destrăbălare devine dintr-o dată purificare sufletească. Am văzut în casa doamnei Bozdog cîteva duzine de halate. Pun pariu că acum nu mai sînt acolo. Sînt la locul unde se va ține procesiunea următoare. Procesiunile nu se țin niciodată în același loc. Ioana și Doina, cine știe prin ce împrejurări, au ajuns în această sectă. Nu-i întîmplător faptul că Doina nu primește în casa ei bărbați. Secta interzice așa ceva. Dacă intră vreun bărbat, acesta trebuie să fie neapărat frate. Așa a rămas Ioana însărcinată.

Alexiu asculta cu atenție. Făcu semn chelnerului să-i mai aducă o „poșircă" și bău jumătate de halbă dintr-o dată.

— Bine, Bunicule, dar cine le-ar fi putut duce acolo ?

— Același frate Partenie.

— Din ce motive ?

— Încă nu știu, domnule căpitan, dar le voi afla.

— Dar atunci cum rămîne cu manechinul din pivnița lui Scurtu, cu Vincențiu ?

— Există o legătură. Nu-mi dau seama care. Dar de existat există. Un singur lucru nu înțeleg, și poate cel mai important. De ce au omorît-o pe Ioana ? Aș avea o rugăminte, domnule căpitan. Îl cunoști pe Gogu de la morgă. Ar fi bine să mai stai și dumneata de vorbă cu el. A fost foarte șocat de moartea acestei fete. În felul lui e un artist, dar și un tată nerealizat. Cred că a făcut o autopsie de mîntuială, nu cum are el obiceiul. Fiind prieteni, nu pot scoate mai mult de la el. Este un mare tehnician, dar în situații ca aceasta nu-și prea spune propriile păreri. Se mulțumește cu ce spune incizia. Mi-a spus că vrea să se lase de meserie. Am dubii. Nu cred că fata a fost omorîtă cu un ac. Nu văd raționamentul. Mai mult ca sigur că prin acel ac s-a introdus în inimă o substanță pentru a înlătura stopul cardiac. Faptul că Gogu a descoperit numai după o zi acest traseu al acului mă pune serios pe gînduri.

— A asistat cineva la autopsie ?

— Nu, nimeni în afară de el.

— Ai certitudinea că a făcut într-adevăr autopsia ?

Bunicul rămase cu gura deschisă.

— Nu cred să fi mers Gogu atît de departe.

— Acum exact opt ani a mers. Era vorba tot de o fată, dar care a murit de moarte bună. Tot așa a căzut Gogu într-o stare de deprimare totală. S-a constatat pînă la urmă că nu făcuse nici o autopsie.

A trecut în registru constatările făcute de internişti în timpul tratamentului. Nimic mai normal de altfel. Autopsia o dată efectuată a demonstrat acelaşi lucru. Am aflat acest caz de la un medic, care l-a povestit făcînd mare haz. L-am scăpat cu greu, altfel îl dădeau afară. După patruzeci de ani de serviciu era, totuşi, prea mult. De atunci a rămas însă numai autopsier. Nu ţi-a povestit dandanaua asta niciodată ?

— Nu, răspunse Bunicul, foarte surprins de cele auzite. În orice caz, a constatat că fata era gravidă şi încă în luna a treia.

— Bunicule, asta se poate constata cu un singur deget, spuse Alexiu. Dar lasă, am să cercetez. Cine dracu poate fi însă acest frate Partenie ? Nu bănuieşti pe nimeni ?

— S-ar putea, domnule căpitan, să nu-l fi văzut în viaţa mea, cum s-ar fi putut tot atît de bine să mă fi întîlnit pînă acum de cîteva ori, fără să ştiu însă că e el. Trebuie neapărat să citesc teza Cameliei.

— Înseamnă că te gîndeşti totuşi la cineva în cazul ăsta.

— Nu vreau să vă mint, mă gîndesc.

23

Bunicul se aşează pe sofa îmbrăcat. Citi pe nerăsuflate cele şaizeci de pagini ale tezei de doctorat, urmări cu atenţie planşele desenate, soluţiile Cameliei în cazul cercetat şi se simţi mai încurcat ca înainte de a le citi. Refuză pentru o clipă să se mai

gîndească la ceva. Se dezbrăcă, făcu un duș rece, apoi dădu de mîncare cîinelui. Alsacianul trăia într-o somnolență aproape continuă și în sinea lui, Bunicul era trist că în rezolvarea atît de încîlcitului caz de care se ocupa, cîinele nu-și avea și partea lui de contribuție. Scoase din buzunarul pardesiului — uitase cu desăvîrșire de el — cotletul cumpărat de la bufet și după ce-l mirosi îl puse pe o farfurie în fața lui. Alsacianul mîncă fără poftă, fără să plescăie de plăcere ca altădată.

Bunicul se întinse din nou pe sofa. Începu să-și cerceteze hîrtiile, apoi să recitească anumite pasaje din studiul Cameliei Scurtu. Rămase trăsnit. Era pentru prima dată poate în meseria lui că era atît de consternat de un mic amănunt, peste care, din nebăgare de seamă, trecuse de cîteva ori. Se îmbrăcă în grabă. Regretă din toată inima că-l lăsase pe Panaitescu să plece acasă, acum cînd avea cea mai mare nevoie de el. Șoferul plecase supărat. Nu se sfiise de loc să i-o spună. În primul rînd deoarece Bunicul nu-l invitase și pe el la bere.

Bunicul zîmbi în sinea lui. Își puse un bujor proaspăt la reverul hainei. Ieși. Nu găsi nici un taxi. Luă un tramvai și în douăzeci de minute, după ceas, se afla în fața intrării apartamentului familiei Scurtu.

Îl întîmpină Camelia, albă la față ca varul.

— Vincențiu a făcut-o, spuse ea și Bunicul rămase surprins, chiar mirat. Uitase de Vincențiu cu desăvîrșire. În ultimele ore el nu intrase în preocupările lui.

Bunicul nu comentă. Intră în sufragerie. Siguranța cu care venise se duse pe apa sîmbetei. O nouă încurcătură îi întorcea planul pe dos. Nu știa cît de

mult, dar noua veste aflată îi zdruncina eșafodajul proaspătului plan, care cu o jumătate de oră în urmă păruse singurul posibil.

— Unde e Vincențiu ? întrebă el, și Camelia arătă spre camera lui, de unde se auzea un scîncet ca de copil mofturos.

Bunicul auzi de asemenea în camera alăturată pași și înțelese că era acasă și Vasile. Nu greșise. Vasile intră în sufragerie, palid la față, dar spre deosebire de mama lui, abia putînd să-și înfrîneze furia.

Vincențiu își făcu apariția absent. Din doi pași Vasile fu lîngă el și îl lovi cu brutalitate. Fu nevoie de intervenția Bunicului și a Cameliei ca cei doi tineri să poată fi despărțiți.

— El a omorît-o, el, bestia, șuieră Vasile cuvintele printre dinți.

— Te rog să stai liniștit ! spuse Bunicul autoritar. Altfel voi fi obligat să iau măsurile de rigoare. Jos se află doi milițieni, domnule Vasile, nu mă pune în situația de a întrebuința forța. De unde ai ajuns la concluzia că el a săvîrșit fapta de care vorbeai ?

Vasile se trase lîngă ușă. Cuvintele de amenințare ale Bunicului nu avură darul să-l sperie prea mult.

— Dacă a fost în stare să se poarte cu Doina așa cum s-a purtat, nu știu de ce n-ar fi fost capabil să facă același lucru cu Ioana. Asta-i educația dată de mama. Toată viața ne-a neglijat din pricina lui. A făcut totul pentru el. Poftim, mamă, unde l-ai adus, că doar dumneata l-ai adus aici și nu altcineva.

— Vasile, nu-ți permit să vorbești așa.

— Nu ți-am cerut voie să-mi permiți. Am fost un prost că te-am ascultat. Am vrut să mă căsăto-

resc și dumneata n-ai vrut. N-am știut că dumneata faci din dragostea mea experiențe pentru cretinul ăsta, pentru imbecilul ăsta căruia nu i-ai refuzat niciodată nimic. I-ai cumpărat un manechin din carton, pe urmă ai dorit pentru el unul viu. Mi-ai desconsiderat sentimentele, le-ai desconsiderat și pe ale Ioanei, importante fiind pentru dumneata numai sentimentele lui și satisfacția dumitale de mamă vinovată. Crezi că nu știu că dumneata ești de vină că a ajuns în halul în care a ajuns ? Crezi că nu știu că tot ce-ai făcut pentru el ai făcut din remușcare ? Poate ai acum curajul, dacă nu l-ai avut niciodată, să spui de ce l-ai lăsat atunci singur ? De ce l-ai lăsat dacă nu ca să te duci la întîlnire cu Pătrașcu al dumitale ? Te urăsc, mamă ! Eu, copilul dumitale, îți spun că te urăsc. Ai nenorocit toată familia și pe mine în primul rînd, mai spuse Vasile, și ieși trîntind ușa.

Camelia ascultase calmă, fără măcar să clipească. Nu se vedea pe fața ei nici o schimbare cît de mică și Bunicul ajunse la convingerea că avalanșa de cuvinte a băiatului său o lăsaseră rece sau o loviseră în așa măsură încît rămăsese împietrită.

— Doamnă, lăsați-mă cu Vincențiu, spuse Bunicul și Camelia dădu din cap, cu o încăpățînare fără drept de apel.

Bunicul își aprinse o jumătate de țigară și fumă liniștit, uitîndu-se la Vincențiu care de cînd scăpase din mîinile lui Vasile rămăsese într-un colț, impasibil și cu privirile goale.

— Domnule Vincențiu, spune-mi te rog ce s-a întîmplat ? Să știi că nu împărtășesc punctul de ve-

dere al fratelui dumitale, dar te rog să-l înțelegi și pe el. El și-a pierdut omul iubit.

— Iar eu prietenia, domnule, și o dată cu ea rostul. Toți vorbiți blînd cu mine, toți vă purtați frumos, ca să-mi dovediți că nu sînt chiar atît de respingător. Dar eu știu mai bine ca oricine că nu sînt iubit. Nu sînt iubit de nimeni. Dacă dragostea înseamnă milă, atunci eu de o asemenea dragoste am avut parte. Unui singur om nu i-a fost milă de mine, Ioanei. Ea mi-a spus deschis că sînt urît, că dacă vreau să mai am liniște în viață trebuie să fiu conștient de urîțenia mea și de faptul că viața unui om nu stă în frumusețe. Numai ea a fost cinstită cu mine. Te rog, mamă, să nu fi supărată pe Vasile. Cred că are dreptate. Din pricina mea poate ți-ai nenorocit întreaga familie, iar eu aș spune că în primul rînd pe dumneata.

Bunicul îl asculta pe tînăr și era uimit de calmul lui, de vocea lui plăcută, care părea a nu avea nimic comun cu capul acela diform și de proporții neobișnuite.

Bunicul se uită la fruntea exagerat de înaltă a lui Vincențiu, la ochii lui limpezi și își zise că tînărul, după ce începuse să vorbească, își pierduse aproape cu desăvîrșire trăsăturile respingătoare de la început.

— Tinere, ceea ce povestești dumneata, spuse Bunicul calm și delicat, poate fi folositor pentru explicarea unor stări de lucruri în familia dumneavoastră, dar nu este foarte important pentru mine. Mă interesează, în primul rînd, ce s-a întîmplat de dimineață, ce s-a petrecut între dumneata și Doina Ciumedrea ?

Vincențiu se uită la maică-sa, dar cum figura ei împietrită nu-i spunea nimic, își mută privirile de la ea. Tăcu.

— Te-am întrebat ceva, domnule Vincențiu. Dumneata știi că, după gestul pe care l-ai făcut, ești suspectat nu numai de încercare de omor, dar și de crimă. Din moment ce ai calmul și luciditatea să categorisești sentimente și vini în propria dumitale familie, cred că trebuie să ai și luciditatea și răspunderea asupra propriilor dumitale acte. Te rog să răspunzi precis la întrebările mele.

Tînărul caută din nou privirile Cameliei.

— Uită-te te rog la mine ! Doamnă, fiți vă rog amabilă și lăsați-ne singuri. Țin cont de ceea ce mi-ați spus de dimineață, dar vă rog să mă înțelegeți. În mod normal ar trebui să-l arestez.

Vincențiu se sperie. Capul lui mare și diform păru și mai mare în urma palorii și transpirației care-l năpădise, ciudat, numai de la perciuni în jos. Sudoarea i se aduna sub bărbia aproape inexistentă.

Camelia se ridică anevoie și părăsi camera, fără să se uite la Vincențiu. Fața îi era parcă sculptată în piatră și, pentru o clipă, Bunicul avu un sentiment de totală compasiune pentru femeia care, numai într-o jumătate de oră, auzise din gura propriilor ei copii lucruri la care nu se așteptase vreodată.

— Spune, tinere, cum te-ai întîlnit de dimineață cu Doina Ciumedrea ?

Vincențiu își frămîntă degetele bondoace, apoi caută cu privirile ușa prin care ieșise maică-sa. Cu greu, începu să vorbească :

— Am ieşit de dimineaţă. Am vrut să mă duc la un magazin...

— La magazinul unde sînt manechine în vitrină, nu-i aşa ?

Vincenţiu începu să tremure. Bunicul îi arătă un scaun.

— Aşează-te ! Spune, te rog.

— Am ieşit afară şi am vrut să merg la magazinul de care aţi vorbit. Mie îmi plac manechinele, cu toate că mama în ultima vreme nu mi-a mai dat voie să mă joc cu ele.

— Cu ce fel de manechine te-ai jucat ?

— Am avut unul. Dar într-o zi Vasile l-a spart şi mama l-a dus în pivniţă.

— Şi-atunci te-ai dus la magazinul de confecţii din colţ ca să furi altul, nu-i aşa ?

— Nu, eu n-am furat niciodată.

— Dar atunci noaptea, mai precis alaltăieri noapte, ce căutai la magazin ?

Vincenţiu era gata să plîngă din nou, dar tonul autoritar al Bunicului îl readuse la realitate :

— Ar putea să-ţi fie ruşine, om în toată firea te smiorcăi ca un copil. Te-am întrebat ce-ai făcut noaptea la magazin ?

— M-am uitat la manechine.

— Cu o zi înainte cine a spart vitrina magazinului ?

Vincenţiu se uită înspăimîntat la bătrîn.

— Eu n-am spart. Manechinul meu a fost spart de Vasile şi mama n-a mai vrut să-mi cumpere altul.

— Dar noaptea de ce ai intrat în casă prin fereastră, cu ajutorul unei sfori ?

— De unde știți ?

— Eu întreb aici, stimate domn ! Dumneata îmi răspunzi.

— Mama nu mă lăsa să ies seara afară. Ioana nu mai venea și atunci m-a apucat un dor fără margini de ea. Am vrut s-o văd.

— Cum s-o vezi, doar Ioana nu era făcută din carton.

— Și ea era manechin.

— Și pentru dumneata era totuna cu ce fel de manechin ai de-a face ?

— Vă rog să vorbiți politicos cu mine și să nu strigați. Eu nu v-am făcut nimic.

— Uite ce-i, tinere, probabil ești incapabil să-ți dai seama în ce situație gravă te afli. Îți dai seama sau nu-ți dai ?

Vincențiu dădu din cap în semn că nu.

Bunicul observă că privirile tînărului încep să-i devină fixe. Nu știa care sînt limitele lui de gîndire, dar după primele schimburi de cuvinte înțelese că undeva în judecata tînărului există o graniță peste care el nu putea trece. Se hotărî să fie mai atent.

— Te-am întrebat de ce n-ai ieșit și intrat normal, ca toți oamenii. De ce a trebuit să ieși pe fereastră ?

— Mama nu-mi dădea voie să ies seara afară. Ori mie îmi era dor de ea. Voiam s-o văd. Am ieșit pe fereastră și m-am dus la magazin. Am vorbit cu ea și i-am spus să nu mă uite, că eu nu i-am făcut nimic rău.

— Ți-a spus cineva că Ioana se află la magazin ?

— Da, Vasile. L-am rugat să-i spună Ioanei să vină. Numai ea mă iubește. Vasile a zis că Ioana se află acum într-un magazin, stă dezbrăcată și se uită la lume pentru că s-a supărat că n-am fost politicos cu ea. Dar eu totdeauna am fost politicos.

— Și ea ce ți-a răspuns ?

Vincențiu se uită atent la Bunic.

— Nu mi-a spus nimic. M-am întors acasă. M-am dus a doua zi. Am văzut că Vasile și-a bătut joc de mine. Nu era Ioana. Era alta. Ioana era blondă, blondă și n-avea nici un motiv să stea așa nemișcată.

Bunicul se șterse pe față de transpirație.

— Povestește-mi acum de Doina. Cum te-ai văzut cu ea ?

— M-am întîlnit jos. A spus că a venit din partea Ioanei, care a rugat-o înainte de a pleca în alt oraș să mă ia la plimbare.

— Dumneata ai cerut să mergi la ea acasă sau te-a invitat ea ?

— Ea m-a invitat. Am întrebat-o de Ioana. I-am spus și ei ce mi-a spus Vasile. Am crezut că-și bate joc de mine și că Ioana e ascunsă.

— Și ai crezut pînă la urmă că Ioana nu-i acasă ?

— Am crezut.

— Atunci de ce te-ai mai dus pînă la Doina ?

— Ea m-a rugat, ca să mă conving.

— Ajuns la Doina ce-ai făcut ? întrebă Bunicul aprinzîndu-și o țigară.

— Am stat puțin, apoi am văzut pe cuier pardesiul Ioanei.

— Ce-ai făcut apoi ?

— M-am mirat că Ioana a plecat fără pardesiu. Am rugat-o pe Doina să-mi spună dacă Ioana nu mai vrea să se întîlnească cu mine. Dacă nu mai voia să se vadă cu mine însemna că și ea m-a mințit, așa cum m-au mințit toți.

— Ce-ai făcut pe urmă ?

— Am avut niște presimțiri. Nu credeam nimic din spusele Doinei. Vedeam după fața ei că minte. Apoi am început să plîng. De altfel mi-am dat seama că s-a petrecut ceva. Mama mi-a luat manechinul așa rupt și l-a ascuns în pivniță. Ați apărut dumneavoastră la noi. V-am văzut într-o zi prin gaura cheii, că mama a închis ușa de la mine. În casă toți șușoteau și încetau să vorbească atunci cînd apăream eu. Am știut că s-a petrecut ceva cu Ioana. Cînd am văzut-o pe Doina că plînge, am fost aproape sigur că s-a întîmplat ceva. M-am ridicat și am plecat. I-am spus Doinei că ea e de vină dacă Ioana nu se mai întoarce.

— Dar dumneata unde crezi că a plecat ?

— Vasile a zis că s-a dus într-o lume mai bună.

— Și dumneata ce înțelegi printr-o lume mai bună ?

Vincențiu ridică din umeri.

— O lume mai bună, spuse el apăsînd pe cuvinte ca Bunicul să le poată înțelege.

— Cînd ai plecat dumneata, Doina ce-a făcut ?

— A spus că vrea să se culce.

— Atunci de ce te-ai mai întors ?

— Unde să mă întorc ?

— La Doina. Ai plecat, apoi te-ai întors.

— Nu m-am întors.

— Și-atunci cine a încercat s-o sugrume pe Doina ?

— Mama a zis că eu. Așa i-a spus doctorul Pătrașcu.

— Tinere, te întreb încă o dată, după ce-ai plecat de la Doina nu te-ai mai întors ?

— Nu m-am întors.

— Iartă-mă că insist, dar închipuie-ți că din lumea ei cea bună Ioana nu se va întoarce dacă nu-mi spui adevărul. Te-ai întors sau nu te-ai întors?

— Nu m-am întors, domnule.

Bunicul se ridică și își stinse cu brutalitate țigara în scrumieră.

— Du-te, te rog, în camera dumitale.

Vincențiu ieși în hol, apoi prin dormitorul părinților intră în camera lui. Bunicul o chemă pe Camelia.

42

— Doamnă, cînd v-a spus doctorul Pătrașcu că Vincențiu a încercat s-o omoare pe Doina ?

— Nu mi-a spus că a vrut s-o omoare. Cu douăzeci de minute înainte de a veni Vincențiu, Pătrașcu mi-a dat telefon. De altfel după felul precipitat în care ați plecat dumneavoastră mi-am dat seama că vă gîndiți la Vincențiu și la Doina. Eram aproape sigură că s-a întîmplat ceva, Vincențiu n-a avut niciodată reacții de furie. O singură dată, cînd Pă-

trașcu a spus despre Ioana cuvinte nu tocmai alese. Voise să glumească, dar lui Vincențiu îi lipsesc două lucruri. Nu știe ce e teama și n-are de loc simțul umorului. Nu vă supărați, dar fără să vreau am ascultat ce-ați vorbit cu el. N-am știut că ieșea noaptea din casă. Acum cînd îmi aduc aminte cum a sărit la gîtul lui Pătrașcu, îmi dau seama că în urma unor cuvinte necugetate din partea Doinei el era capabil să facă ce-a făcut.

— Sînteți convinsă că el a făcut-o, doamnă ?

— Doctorul Pătrașcu mi-a dat telefon. Mi-a spus că tocmai trecea strada cînd l-a văzut ieșind pe Vincențiu. După felul cum arăta fața lui, și-a dat seama că s-a întîmplat ceva. A alergat sus și a găsit-o pe Doina în starea în care ați găsit-o și dumneavoastră. Sînt foarte tulburată. Încep să am dubii asupra faptului că mi-aș cunoaște propriii mei copii. Ce ați auzit astăzi este o dovadă. O dovadă la care nu m-aș fi așteptat pentru nimic în lume. Nu credeam că propriii mei copii mă judecă așa.

— Doamnă, atunci cînd a venit Vincențiu, dumneavoastră știați de la doctorul Pătrașcu ce s-a întîmplat ?

— Știam.

— Nu l-ați întrebat pe Vincențiu ce-a făcut și unde a fost ?

— L-am întrebat. Mi-a spus că a fost la Doina. Apoi a intrat Vasile și a început să-l bată. L-am întrebat pe Vincențiu ce l-a îndemnat să se poarte așa cu Doina. N-a vrut să-mi spună. N-a mai vrut să scoată un cuvînt. Acum am aflat și eu, că de fapt el neagă că i-ar fi făcut ceva Doinei.

— Dumneavoastră, ca mamă și ca medic, credeți că a fost sau nu în stare să facă așa ceva ?

— Ca mamă nu cred. Ca medic întrebați pe altcineva.

— Vincențiu vă mințea des ?

Camelia își șterse ochii.

— Vedeam totdeauna în minciunile lui un semn bun. Un semn de normalizare.

— Cînd doctorul Pătrașcu a vorbit-o pe Ioana de rău, cum a procedat Vincențiu ?

—De obicei, cînd se încăpățînează sau nu-i place ceva, își schimbă imediat expresia ochilor. Pînă atunci stările lui de nervi se manifestau prin neputință. Plîngea și săptămîni în șir rămînea melancolic. În ziua aceea, deoarece Pătrașcu după părerea mea a întins coarda prea mult, Vincențiu s-a repezit la el cu mîinile ridicate. L-a prins de păr, apoi de gît.

Bunicul își netezi părul cu mîna.

— Doamnă, pot avea siguranța că nu ne aude nimeni de aici, așa cum m-ați auzit dumneavoastră pe mine discutînd cu Vincențiu ?

— Vincențiu e în camera lui. Nu se aude nimic. Nici de la Vasile.

— Doamnă, vă rog să-mi răspundeți cu toată sinceritatea. Vă promit că sînt lucruri care vor rămîne strict între noi. Din toate datele de pînă acum reiese că Vincențiu e vinovat. După felul cum m-ați întîmpinat și cum ați vorbit dumneavoastră și Vasile sînt convins că și dumneavoastră gîndiți la fel. Vreau însă să vă spun, cu totală siguranță, doamnă, mai bine-zis cu siguranța omului care lucrează în această

meserie de aproape cincizeci de ani, că omul care a încercat astăzi s-o omoare pe Doina a omorît-o şi pe Ioana. Am această siguranţă. Dar eu n-am însă siguranţa că Vincenţiu a strîns-o astăzi de gît pe Doina. Despre asta, vă rog să nu discutaţi cu nimeni. E în interesul dumneavoastră şi al lui Vincenţiu. Altfel Vincenţiu va fi singurul inculpat.

— Vă promit că o să tac şi că o să răspund la toate întrebările cu maximă sinceritate.

Bunicul îşi aplecă fruntea şi se uită în pămînt.

— Aţi trăit cu Pătraşcu ?

Pauză.

— Da. Eram studentă la Cluj. M-am îndrăgostit de el în anul întîi.

— Cît timp aţi fost împreună ?

— Cîteva luni. El a părăsit facultatea, s-a mutat la Bucureşti.

— De ce a plecat ?

— Nu ştiu. Pentru mine a fost o enigmă. La mulţi ani, după ce ne-am reîntîlnit la Bucureşti, mi-a spus că din pricina mea. Pe urmă a rîs şi a zis că nu numai din pricina mea. A avut impresia că nu-l mai iubesc. Judecînd prin prisma anilor mi s-a părut că Pătraşcu, cel puţin pe-atunci, era destul de complexat, mai mult, avea reale manifestări de grandomanie.

— Ce v-a atras la el atunci ?

— În orice caz nu fizicul. Vorbea admirabil. Făcea parte din nu ştiu ce organizaţie. Din cîte spuneau mai apoi colegii, pare-se că activitatea lui l-a îndemnat să plece.

— După plecarea lui de la Cluj cînd l-aţi mai văzut ?

— Cînd ne-am mutat la București, acum zece ani. Eu am venit prin concurs.

— Ați mai continuat legăturile din facultate ?

Camelia făcu din nou o pauză.

— Nu. Le doream însă. Cu acest sentiment m-am dus la el, după ce a aflat de venirea mea. Mi-am dat imediat seama că între noi nu mai poate fi nimic. Se schimbaseră între timp și sentimentele, ne schimbaserăm și noi. Există tentația aceasta de a încerca să faci abstracție de timp și să încerci să reînnozi ceva existent altădată. Mi-am dat seama că nu se mai putea.

— Ați rămas totuși prieteni.

— El a dorit-o mai mult, nu eu. A venit de cîteva ori la clinică, apoi mi-a făcut o vizită acasă, fără să-l fi invitat.

— Între timp dumneavoastră ați ajuns profesor, nu-i așa ?

— Da.

— Ați publicat multe lucrări științifice în țară și străinătate, ați participat la congrese internaționale. Într-un cuvînt vreau să spun că ați ajuns cunoscută, spre deosebire de el, care n-a evoluat prea mult.

— Da, este adevărat. Eu mi-am închinat întreaga viață medicinei, poate și timpul pe care trebuia să-l afectez familiei. Va trebui să mă gîndesc dacă Vasile are sau nu dreptate. În orice caz, atunci cînd a căzut Vincențiu de pe balcon eu mergeam să-l întîlnesc pe Pătrașcu. Asta se întîmpla la Timișoara. Mi-a dat telefon din gară. Părea hăituit. Avea o voce de om disperat. Am plecat. În gară nu l-am mai găsit. După ce ne-am întîlnit la București, mi-a spus că era în trecere. Era urmărit. Îl bănuiau de

unele opțiuni politice nu în favoarea socialismului. Ulterior s-au lămurit toate lucrurile. Eu n-am ascuns nimănui ce s-a întîmplat atunci. Nu m-am așteptat ca în Vasile să zacă atîta răutate.

Bunicul se uită cîteva secunde la degetele lui de la mîna dreaptă, aproape descărnate.

— Doamnă, atunci cînd v-ați scris teza de doctorat, nu l-ați avut în vedere, în anumite exemple pe care le-ați dat, și pe Pătrașcu ?

Camelia se uită atentă la Bunic. Nu bănuise că se știau atîtea lucruri despre ea.

— Cred că da. Nu îmi aduc prea bine aminte. Trebuie să vă mărturisesc, că mulți ani după ce l-am văzut, figura lui, felul lui de a fi m-au obsedat. Acum a îmbătrînit mult, s-a schimbat. Avea în el atunci arderi aproape vizibile. Nu știu dacă era chiar așa sau imaginația mea mi-l descoperea astfel. Vreau însă să vă spun că între noi, de-atunci, n-a mai fost nimic, indiferent de insinuările lui Vasile. Nu știu cu ce am putut greși față de acest copil de a adunat împotriva mea atîta venin.

Bunicul se uită în ochii Cameliei. Erau triști și îmbătrîniți dintr-o dată. Zecile de nervuri adunate la rădăcinile ochilor nu le observase pînă atunci.

— Doamnă, sînt convins că veți descoperi singură aceste motive. Să nu uitați că cineva i-a omorît prima lui dragoste. Dragostea aceea, doamnă, pe care n-ați uitat-o nici dumneavoastră, de care v-ați adus aminte după atîția ani, în întîmpinarea căreia ați alergat, de care v-ați amintit pînă și în teza de doctorat. M-ar interesa să știu ce ați înțeles dumneavoastră cînd ați afirmat că — Bunicul își scoase un carton din buzunar — „asemenea caractere vor

să se transporte în superiorul divin". Sînt propriile dumneavoastră cuvinte, şi am convingerea că se referă la un subiect existent. Acest subiect n-a fost atunci Pătraşcu ?

Camelia stătu cîteva clipe pe gînduri. Fruntea i se încreţi uşor, şi Bunicul văzu o cută nouă, neobservată pînă atunci, ce se întindea spre tîmpla dreaptă.

— Nu-l aveam în vedere direct pe el. Ci suma unui asemenea caracter. Convingerea superiorităţii faţă de cei din jur. O convingere nestrămutată, aş spune, într-o raţiune superioară care poate la asemenea indivizi să se transforme într-un alt *eu*. De aceea am şi amintit de dedublare, în sensul major al cuvîntului. De altfel asta m-a şi atras la Pătraşcu. L-am auzit vorbind la o întrunire, nici nu mai ştiu ce anume se discuta atunci. A vorbit tot timpul uitîndu-se la mine, ca şi cum eu aş fi fost mediul lui. Acest lucru se întîmplă adeseori, de ce să mint, şi eu în faţa studenţilor îmi aleg mediul meu. Ca să fiu mai explicită ; îţi fixezi privirile asupra unui singur om, ca şi cum ai vorbi unei singure persoane. Asta îţi dă posibilitatea să nu te abaţi, să-ţi poţi concentra atenţia într-un singur loc, ca mecanismul logicii să nu fie deranjat.

— Încă o întrebare, doamnă. În seara cînd Vasile a anunţat dispariţia maşinii, la o oră mai tîrziu aţi anunţat miliţia că maşina a fost găsită. Într-adevăr aţi anunţat miliţia ?

— Da, am anunţat-o.

— Precis, doamnă ?

— Foarte precis.

— La miliție nu se păstrează nici un înscris în acest sens. Firește, puteau să facă și ei o greșeală. Din moment ce ați anunțat că s-a greșit, cineva de acolo trebuia să șteargă imediat reclamația de furt. Dar reclamația de furt n-a fost ștearsă.

— Pot să jur că am anunțat-o la numărul existent în cartea de telefon.

— Acum altceva, doamnă. În acești ani de cînd sînteți prieteni cu Pătrașcu, nu v-ați pus întrebarea de ce el nu s-a însurat ?

— Nu, nu m-a preocupat acest lucru.

— Nici de ce n-a avansat în disciplina lui ?

— N-ar fi fost frumos din partea mea. Eu am avut pe această cale destule succese. Ar fi fost nu știu cum.

— Nici n-ați observat în comportamentul lui ceva deosebit ?

— N-aș putea spune. M-am bucurat că se ocupa de soțul meu. Atîta tot. Mă scutea de una din grijile pe care le aveam.

— La Cluj ce specializare voia să urmeze ?

— Specializările se alegeau după absolvire. El voia să se facă chirurg, eu medicină generală. După cîțiva ani de la absolvire mi-am schimbat specialitatea. Voiam să mă dedic psihiatriei. Doream să-l însănătoșesc pe Vincențiu.

— Vă mulțumesc, doamnă, pentru sinceritatea dumneavoastră. Îmi pare rău că a trebuit să intru în detalii poate neplăcute pentru dumneavoastră, dar credeți-mă că fără ele mi-ar fi fost foarte greu să mă descurc.

— Nu știu cu ce anume v-au putut fi de folos în disculparea lui Vincențiu.

— Doamnă, nu mi-ați putut fi de folos cu nimic în disculparea lui, spuse Bunicul și se ridică. Vă rog să-l pregătiți pe Vincențiu. Peste cîteva minute se va urca cineva să vă aducă mandatul de arestare și să-l ridice.

Camelia rămase cu gura deschisă. Voi să spună ceva, dar nu avu putere. Se sprijini de marginea fotoliului să nu cadă.

25

Bunicul îl găsi pe doctorul Pătrașcu acasă. Locuia pe Calea Moșilor, într-un bloc vechi. Cele două camere pe care le ocupa erau destul de mari și aranjate cu destul bun gust.

Pătrașcu nu păru de loc surprins de sosirea Bunicului. După cele întîmplate de dimineață i se părea mai mult decît normal.

— Neobosit, tovarășe, neobosit, spuse Pătrașcu zîmbind, arătîndu-i Bunicului un fotoliu îmbrăcat în piele. Sînt sigur că eu la vîrsta dumitale voi fi oale și ulcele. N-ai putea să-mi spui și mie secretul acestei sănătăți pe care o bănuiesc de fier ? Pentru mine, ca medic, ar fi mai mult decît interesant.

— Fumez în fiecare zi, mîncare anapoda, alcool destul de mult pînă la vîrsta de cincizeci de ani. Celelalte, în funcție de dispoziție și de timp, răspunse Bunicul rîzînd, flatat de cuvintele de laudă ale medicului.

— În orice caz, îmi permit să vă dau un sfat. Nu exagerați.

— Voi avea grijă, domnule doctor. Dacă o să răspundeți foarte prompt și precis la întrebările mele, înseamnă că în această seară am să mă culc cu o oră mai devreme, ceea ce, trebuie să recunoașteți, s-ar înscrie în sfatul dumneavoastră.

— Cu plăcere, tovarășe, cu plăcere.

— De pildă...

— Un coniac nu doriți, sau o cafea ? îl întrerupse Pătrașcu, voind să fie ospitalier pînă la capăt.

— Decît să-mi facă rău una singură, le prefer pe amîndouă. Într-un fel se anulează una pe alta, spuse Bunicul bine dispus de acest început degajat de conversație.

— Mamă, strigă Pătrașcu, fă te rog două cafele, eu mă ocup de coniac.

Dintr-o încăpere alăturată ieși o femeie cam de șaizeci de ani, mult prea tînără ca să-i poată fi mamă doctorului. De fapt acesta înțelese nedumerirea Bunicului și se simți dator să explice :

— Așa îi spun eu. Lucrează la mine de cincisprezece ani. Eu n-am părinți. La început îi spuneam Nană Mărie, pe urmă, deoarece toată lumea care venea aici o credea mama mea, i-am zis așa.

Bunicul gustă din coniac. Nu băuse dinainte de război Metaxa.

— Știți, nu vreau să vă ascund, de altfel e secretul lui Polichinel, noi mai primim din cînd în cînd și cadouri. Altfel, din salariul meu nu mi-aș permite asemenea lux. Dar, vă rog, v-am promis mi se pare respectarea orei dumneavoastră de somn.

— Domnule doctor, în ce an v-ați cunoscut cu Camelia Scurtu ? De altfel aș vrea de la bun început să-mi cer scuze pentru anumite întrebări cu un caracter mai intim, dar fiind între bărbați și avînd

neapărată nevoie de unele date, sper să nu vă supăr cu aceste amănunte.

— Ne-am cunoscut la Cluj, în primul an de facultate. Eram tînăr şi ferice şi credeam că tot ce zboară se mănîncă, spuse Pătraşcu zîmbind, dorind să întreţină atmosfera de bună dispoziţie de la început.

— Aţi avut relaţii mai intime cu ea ?

— Aş prefera să nu vă răspund. Şi vă rog să nu vă supăraţi. Camelia Scurtu este profesoară şi relaţiile mele, mai bine-zis ale unei tinereţi apuse, nu ştiu, zău, cu ce anume v-ar putea fi de folos.

— Sînteţi liber să nu răspundeţi, dar în cazul ăsta înseamnă că nu ţineţi de loc la somnul meu. Deoarece, domnule doctor, pe alte căi eu tot voi ajunge acolo unde trebuie. Dar, aşa cum v-am spus, sînteţi liber să nu răspundeţi. Atunci am să vă spun eu. Aţi trăit cu ea şi apoi aţi plecat după cîteva luni la Bucureşti. V-aţi continuat aici facultatea. Este adevărat ?

— Da, este adevărat.

— În ce an aţi absolvit-o ?

— În patruzeci şi şase.

— Mi se pare că aţi avut unele neplăceri politice. Puteţi să-mi spuneţi de ce ordin ?

— Cu plăcere, mai ales că nu este pentru prima dată. Am participat la cîteva întruniri împotriva legionarilor. Dar deoarece aceste întruniri erau loc de dezbateri chiar şi pentru legionari, mai tîrziu am fost considerat legionar, tot aşa cum de la Cluj a trebuit să plec deoarece legionarii voiau să mă lichideze din cauză că eram comunist. Adevărul a ieşit la lumină şi, astăzi, dacă vă interesează, sînt membru de partid.

— Eu nu fac politică, domnule Pătrașcu, n-am făcut niciodată. Toată viața m-am ocupat cu prinderea criminalilor.

— Cred că nu vă refereați la mine cînd ați pronunțat acel cuvînt, spuse Pătrașcu glumind.

— Doamne ferește ! Dar nu s-ar putea spune că nu aveți o colecție splendidă de icoane. Cred că ați investit o avere.

— Am rămas cu această unică pasiune.

Bunicul se ridică de pe fotoliu și cîtva timp cercetă icoanele vechi de o deosebită valoare.

— Văd că aveți și lucruri mai noi, doar cu patină mai veche, spuse Bunicul arătînd cu mîna spre o icoană, în care numai un cunoscător ar fi bănuit paleta recentă a pictorului.

— Lemnul este de la Hanul lui Manuc, deci vechi, culoarea, într-adevăr, mai nouă. Mă mir că ați ghicit.

— Acum toți se ocupă de icoane. Cu patruzeci de ani în urmă, în București, eram doar cîțiva. După ce a murit soția, m-am mutat într-o garsonieră și le-am donat la muzeu. Eu le socotesc vechimea după adîncitura găurilor de carii.

— După adîncitura găurilor de carii, icoana la care vă referiți are și ea aproape două sute de ani.

— N-aș fi ghicit că e nouă dacă pictorul sau dumneata n-ați fi utilizat fixativ.

— Aveți dreptate, eu am dat cu fixativ. Există o mare diferență de temperatură în această cameră. La cîteva vopseaua a și început să se scorojească.

— Ciudați ochi mai are icoana asta a dumitale, domnule doctor, spuse Bunicul și după o fracțiune de secundă își mușcă vîrful limbii. Făcuse o gafă echivalentă cu o descoperire.

— A vrut să-l imite pe Rubleov.

— Mi-a stat pe buze. N-am vrut însă să mă grăbesc. La anii mei ochiul se mai poate înşela.

— Prietenul care a pictat-o mi-a spus că mai bine trăieşte din icoane decît din naturile lui moarte. Atunci a început să reînvie pe preacinstiţii apostoli.

Bunicul se întoarse şi se aşează în fotoliu. Sosi şi „Mama" Maria cu cafeaua.

— Ar merita s-o ţii numai pentru cafea, spuse Bunicul, care ştia să aprecieze ca nimeni altul gustul cafelei.

— Ca să fiu sincer, la început, pînă s-a obişnuit cu casa, mi-a făcut destule boacăne ca să am motive s-o dau afară. Din pricina cafelei n-am dat-o.

— Deci, doctore, ca să ne întoarcem la oile noastre. Azi-dimineaţă n-am avut timp şi nici nu era momentul să vă întreb, cine credeţi că a încercat s-o stranguleze pe Doina ? Dumneavoastră o cunoaşteţi pe Doina şi nu mă îndoiesc că ştiţi ceva şi de prietenii ei.

— Îmi pare rău, dar prietenii ei nu-mi sînt cunoscuţi. Nici eu n-aş putea spune că o cunosc prea bine. Dacă aş fi avut numai cu zece ani mai puţin cred că nu m-aş fi gîndit prea mult ce trebuie să fac. Aşa, o simplă melancolie în faţa frumosului.

Sună telefonul. Pătraşcu se îndreptă spre biblioteca unde se afla aparatul, dar după ce ascultă cîtva timp, mirat, îi făcu semn Bunicului.

— Pentru dumneavoastră.

Era Alexiu, îl căutase prin mai multe părţi şi pînă la urmă îşi spusese că nu putea fi decît aici. Îi comunică ce avea de comunicat, apoi Bunicul aşează receptorul în furcă.

— Se pare că dumneavoastră nu vă puteți ascunde, spuse Pătrașcu, sorbind cu delicatețe din cafea.

— Domnule Pătrașcu, tocmai mi-a confirmat colegul meu că scrumul găsit în baie este același cu scrumul țigării pe care i-ai oferit-o dumneata. N-am vrut să-i spun, dar sînt sigur că dumneavoastră, intrînd în baie, ați avut țigara în gură, așa că după mine nu-i nici o descoperire.

— Curios. Nu bănuiam că pentru asta mi-a cerut o țigară.

— În meseria noastră avem un milion de curiozități, domnule Pătrașcu. Am auzit undeva că organismul uman are atîția nervi încît, puși cap la cap, ar putea înconjura ecuatorul. Este adevărat ?

— Aproape adevărat.

— Dumneavoastră cred că ați consumat ceva energie pînă i-ați învățat pe toți.

— Nu toți au denumiri.

— Dar nu mi-ați răspuns la întrebarea cu scrumul, domnule doctor.

— Mă bănuiți deci.

— Dacă v-aș bănui ați fi arestat, domnule doctor, așa cum l-am arestat pe Vincențiu.

Pătrașcu se încruntă.

— Bine, dar tînărul acela e incapabil de așa ceva...

— Sînteți atît de sigur ?

— N-aș putea spune că sînt sigur din moment ce l-ați arestat. Înseamnă că sînteți siguri dumneavoastră și pentru mine asta e destul.

— Aș vrea să vă cer părerea ca unui specialist. Credeți că Vincențiu Scurtu ar fi fost în stare să o sugrume pe Doina ?

— Nu cred, tovarășe. Sincer vă spun. Cu toate astea nu o dată am sfătuit-o pe Camelia să-l interneze. N-a vrut.

— Credeți că exista vreun motiv real să-l interneze ?

— Băiatul a avut nu o dată crize de furie. Țin minte cînd a vrut să mă strîngă de gît. Am făcut o glumă pe seama Ioanei. Am impresia că o iubea, în tăcere, fără să știe nimeni. O dată, la o serată, Ioana mi-a mărturisit că o cam agasează insistențele Cameliei de a face pe infirmiera. Nu-i făcea plăcere să iasă la plimbare cu el, mai ales că în Vincențiu începuseră să se nască și să se dezvolte și alte dorințe. În fiecare zi cînd Ioana nu apărea, Vincențiu avea stări de neliniște.

— Știți sigur că a avut stări de furie și înainte de a încerca să vă gîtuie ?

— Bănuiesc. Asemenea stări nu se nasc dintr-o dată. Ele sînt rezultatul unui proces. Camelia a făcut greșeala să ascundă acest lucru, dar mie, ca medic, nu-mi era greu să-mi dau seama.

— Domnule doctor, de dimineață n-ați observat nimic neobișnuit în ceea ce o privește pe Doina ?

— N-aș putea spune. Am dat un telefon la fabrică, așa cum am spus. Am vorbit mi se pare chiar cu șefa lor, cu tovarășa Mioara Ionescu. După cum vedeți am reținut și numele.

— Interesant, interesant, vă rog să continuați.

— Mi-a spus că e acasă, restul îl știți. Și pentru că tot văd că sînt pus pe destăinuiri, vreau să vă spun că la colț, la Elefterie, cînd eu veneam spre Doina, l-am văzut pe Vincențiu trecînd grăbit.

— Poate i-ați văzut fața. Semăna expresia lui cu aceea din ziua cînd a sărit la dumneavoastră ?

— Da, aceeași expresie aș putea spune.

— Văd că ați ajuns și dumneavoastră la o concluzie similară cu a mea.

— Nu vreau să afirm. V-am spus doar ce-am văzut.

— Din păcate, domnule doctor, mi-e greu să ascund că bănuiala mea înclină spre Vincențiu.

— Nu vreau să mă amestec, tovarășe, și așa toată treaba asta mi-a lăsat un gust amar. Cred că biata Camelia este distrusă. De altfel acest copil i-a nenorocit viața. Nu încape îndoială însă că, în locul ei, aș fi procedat la fel.

Bunicul se ridică. Pătrașcu îl conduse pînă la ușă.

— Vă mulțumesc, domnule doctor. După cum vedeți, v-am făcut o vizită mai mult de curtoazie. A, era să uit, pe viitor să nu mai ocoliți spitalul cu mașina. Nu vă urmărește nimeni, mai spuse Bunicul zîmbind. Data trecută v-am urmărit.

Pătrașcu se încruntă, apoi se lumină dintr-o dată la față :

— Da, îmi aduc aminte. Să știți că m-am întors nu din teama că sînt urmărit. Strada Dudescu era în reparație.

— Ce v-am spus, bătrînii sînt tentați să facă probleme din toate fleacurile.

26

Bunicul se uită la ceas. Erau orele șaptesprezece fără cinci minute. Voi să treacă pe la Panaitescu, dar pînă la urmă își zise că e mai bine să-l lase pe

șofer în pace. La nervi prietenul lui era atît de plictisitor, încît de cele mai multe ori reușea să-l scoată din sărite. Și-apoi era mai mult ca sigur că la ora aceea Panaitescu se afla în pat, cu un roman polițist pe burtă și că sforăia visîndu-se în Scherlock Holmes. Se hotărî să ia un autobuz, dar își aminti de sfatul lui Alexiu de a umbla cît mai mult pe jos. Sprijinit în bastonul lui cu vîrful de metal tocit, coborî bulevardul și se îndreptă spre magazinele Consignația. După ce plecase de la Pătrașcu, trecuse pe la cele două unități de desfacere ale Fondului plastic, dar nu găsise ceea ce căuta. Dacă n-avea să găsească nici la Consignația, îi mai rămînea Oborul, dar pentru asta avea nevoie de o zi de duminică, iar pînă duminică mai erau încă două zile.

Bunicul se minună de cîtă lume se afla la ora aceea pe stradă și nu se sfii să întoarcă privirile după cîteva tinere. Mini-jupurile, indiferent de criticile auzite la tot pasul, mai ales din partea femeilor ajunse la vîrsta înțelepciunii și a ridurilor, erau după părerea lui superbe și nimic nu s-ar fi potrivit mai bine în această primăvară plină de sevele proaspete ale pămîntului decît această îmbrăcăminte care lăsa să se vadă tot ceea ce natura a creat mai frumos. Se uită la cîteva din noile construcții și rămase plăcut surprins de repeziciunea cu care se înălțau. Nu mai fusese pe Bulevard de mai bine de o lună de zile.

Intră într-un magazin de tablouri din pasajul Victoriei și zăbovi îndelung la pînzele înșirate fără nici un criteriu pe pereți. După plimbarea plăcută pe stradă, încercă să-și bucure ochiul cu cîteva culori suav amestecate, dar oricît se strădui, nu găsi

nimic pe placul lui. Nici icoanele, așezate în dezordine, multe autentice, nu reușiră să-i desfete ochiul aflat încă sub impresia lăsată de bulevard. Cu toate acestea, la icoane zăbovi mai mult, cercetarea lor fiind în primul rînd o obligație profesională. Nu găsi nimic din ceea ce căuta. Descoperi cîteva încercări, pe lemn, care se străduiau să imite icoanele adevărate, dar erau în așa măsură lipsite de farmecul primitiv al autenticității, încît aproape suferi.

Trecu la celălalt magazin. Din prima ochire văzu atîrnate pe perete cîteva icoane, la care se simțea mîna unui om de talent. Nu atît lucrătura îl frapa pe bătrîn. Ochii și figurile sfinților. Toți aveau o trăsătură comună, ochii și fruntea, iar acești ochi și aceste frunți îl puseră serios pe gînduri. Că semănau cu cineva destul de cunoscut nu se îndoia nici o clipă, dar cu cine anume, acest lucru îi era cu mult mai greu să-l spună. Trăsăturile fețelor, cu mici deosebiri, erau și ele asemănătoare și, după ce Bunicul închise pentru o clipă ochii, imaginația retușă contururile aspre și fabrică în minte un singur chip robot. După cîteva secunde, avu un moment de revelație. Sfinții suprapuși în închipuirea lui duceau la unul și același model, chiar dacă deosebirile păreau la prima vedere mai mari decît ar fi trebuit ca să fie pe deplin sigur de descoperirea lui.

— Fiți amabil, se adresă el unui vînzător cu ochelari, care mirosea parcă a lemn mîncat de carii, m-ar interesa în mod deosebit această icoană.

Vînzătorul se uită cu atenție la bătrîn, se apropie de el și-i șopti la ureche, după ce se convinse că nimeni nu se uita la ei :

— Să știți că nu sînt autentice ; am pentru dumneavoastră ceva clasa întîi.

— Vă rămîn îndatorat pentru amabilitate. Mi-am dat seama că nu este autentică, sînt un cunoscător, spuse Bunicul zîmbind, pentru ca vînzătorul să nu se simtă jignit și să-și piardă subit din bunăvoința de la început.

— O mie cinci sute, dar nu face după mine, spuse tot el, dintr-o dată plictisit că trebuia să-și piardă timpul cu asemenea falsuri.

— Destul de scump.

— Mai mult decît una originală, domnule.

— De altfel se pare că este puțin și prea mare față de ce am eu nevoie. Altele de dimensiuni mai mici nu aveți ?

— Regret, nu.

— Nu cumva știți adresa pictorului, m-ar interesa în cel mai înalt grad, spuse Bunicul și cînd vînzătorul văzu că bătrînul se caută prin buzunare, deveni dintr-o dată mai volubil.

— Nimic mai simplu, spuse el și întinzînd mîna luă din palma Bunicului hîrtia de douăzeci și cinci de lei. O pipăi puțin, apoi alergă spre un registru aflat undeva pe o policioară la fel de soioasă ca întregul magazin.

— Am numai adresa atelierului. Aici îl anunț de obicei cînd se vinde ceva. Strada Călăuzelor, paisprezece. Rafael Puțintelu.

Bunicul memoră adresa, se mai uită o dată la icoana care într-adevăr îi plăcuse și apoi, cu o înclinare a capului, ieși.

Nu auzise în viața lui de strada Călăuzelor. Probabil era o stradă veche cu un nume nou, deoarece nu exista loc cît de mic în București care să-i fie

necunoscut... Lîngă Ministerul de finanțe se opri și scoțînd din buzunar o hartă frumos împăturită, se uită la ea cu luare-aminte. Pierdu aproape un sfert de oră pînă să găsească strada amintită, care cu cîțiva ani în urmă, își aducea foarte bine aminte, se numise strada Căldărarilor. Se miră cît de puțin inspirați au fost cei care au schimbat numele fundăturii cu pricina — deoarece nici măcar nu era o stradă, ci o fundătură — și pentru că era destul de tîrziu, luă un taxi.

În fundul unei curți urît mirositoare — zoaiele se aruncau într-un șănțuleț direct în curte — Bunicul găsi atelierul și printr-un noroc pe care îl avea de obicei numai el, și pe Rafael Puțintelu. Nu mare îi fu mirarea cînd în pictor îl recunoscu pe tînărul întîlnit la doamna Bozdog. Tînărul nu mai avea însă nimic din aerul auster, reținut, din ziua în care îl cunoscuse.

— Ce-i, babacule, m-ai filat, ai ? Ești de la cei în albastru sau kaki ?

Bunicul zîmbi :

— De la cei în albastru, răspunse el și se uită la tînărul care picta de zor o altă icoană, cu mișcări sigure, fredonînd o melodie foarte puțin bisericească.

— Am bănuit că m-ai urmărit, dar ca să fiu sincer mi se rupe în paisprezece, spuse el dînd drumul la o cascadă de rîs.

— Mai mult decît credincios, spuse Bunicul. Pe drum mi-am închipuit că am să găsesc un atelier plin numai de candele și de sfinți.

— Aiurea.

— Sincer te întreb, domnule Rafael, dumneata chiar ești credincios ? Nu prea arăți.

— Religia este opiumul omenirii, așa a spus mi se pare un bărbos și zău că a exagerat, este numai hașiș. Probabil că pe vremea lui așa ceva nu se mînca. Cum să cred, domnule, răspunse de data asta tînărul direct la întrebare, arăt eu a tîmpit ? Dar omul pentru o bucată de pîine n-are nimic împotrivă să respecte credința altora și dacă se poate să și trăiască pe lîngă ea. Uite, dar te rog ia loc că ești destul de osificat, după cîte văd, pînă mai acu cîțiva ani eram aproape muritor de foame. Atunci pictam tot icoane.

— Acum ai un dever mare, spuse Bunicul.

— Exact.

— Și un pat cald.

— La fel de exact și aș adăuga, oricînd o ciorbă și o bucată de pîine. Românul, în general, e generos, dar românul credincios e chiar prost de generos.

— Eu în locul dumitale n-aș înjura pe cei care îmi dau să mănînc.

— Ai uitat, moșulică dragă, că eu nu lucrez la miliție. Drepturile mele sînt cu mult mai mari.

— Pot fuma o țigară ? întrebă Bunicul.

— Te rog, ia de colo cutia aia de conserve, în loc de scrumieră, ca să nu ardem ca niște drept credincioși. După cum vezi, aici totul e din lemn.

Bunicul își aprinse țigara și îl cercetă cîtva timp pe tînărul care nu se întrerupsese nici o clipă din lucru. Era îmbrăcat cu o cămașă roșie cu dungi negre, cu pantaloni reiați de culoare neagră, iar la gît își înnodase o batistă albă, probabil ca să-i colecteze transpirația de la gît și în același timp să-i apere gulerul cămășii de prea multă murdărie.

— Domnule Rafael, poate știi ce mă aduce la dumneata ? întrebă Bunicul.

— Nu știu, moșulică, și nu mă interesează. Îți spun de la început, de la mine mare brînză n-ai să afli. Pot fi eu puțin porc, dar nu chiar într-atît încît să lovesc în propria mea existență. Pe lună cîștig patru, cinci mii de lei. Alteori chiar mai mult, niciodată însă mai puțin. Cum v-am spus, cu cîțiva ani înainte luam cînd și cînd cinci sute de lei de la Fondul plastic. Nu mă interesează credința lor, dar, după cum v-am spus, le-o respect.

— Nimeni nu-ți cere, tinere domn, să n-o respecți, dar cînd am fost la doamna Bozdog am avut vaga impresie că te-ai sculat din patul ei.

Tînărul scuipă într-o parte, își scoase o pensulă din gură și o puse pe marginea șevaletului.

— Ei și ? Dacă ai ști ce carne de piatră are doamna Bozdog. Pe cuvînt, dacă ai fi mai tînăr și n-ai lucra la ăia, te-aș duce să te convingi. Oamenii ăștia se dăruie, domnule, nu se culcă pur și simplu, cum face contingentul ăsta de optsprezece ani, la care pasiunea a dispărut. La oamenii ăștia dragostea e un chin, o zbatere, o deposedare de ceva superior, ori toate lucrurile astea, numească-le ei cum vor, la mine înseamnă dragoste, și încă ce dragoste.

— Domnule Rafael, văd că ești și dumneata un posedat, dacă nu cu sufletul atunci cu trupul, dar, zău, asta mă interesează mai puțin. Eu pentru altceva am venit la dumneata. N-ai cunoscut o tînără, pe nume Ioana Rarău ?

— V-am auzit și atunci amintind de ea. Habar n-am. În cercul nostru strîmt și sfînt oamenii sînt cu toții frați și surori. Dacă nu-i știu decît numele de soră, degeaba mă întrebi dumneata de celă-

lalt. Cinstit, habar n-am. Și chiar dacă aș ști, nu v-aș spune, nu mă ocup cu așa ceva.

— Fata asta a murit călcată de o mașină. Cred că nu-ți este indiferent, domnule Rafael, că o fată tînără s-a stins în niște împrejurări atît de tragice!

Rafael tăcu. Amestecă cîteva culori, se îndepărtă un pas de icoană, apoi se apropie de ea și, dezlănțuit, începu să picteze.

— Moșule, unii trăiesc tragic, alții mor tragic. Cu singura deosebire că viața tragică duce la o tragedie fără de sfîrșit, pe cînd moartea tragică, oricum ar fi ea, pune capăt unei tragedii. Accept o tragedie imediată unei tragedii fără de sfîrșit. Și pe urmă v-am spus, de la mine mare brînză nu aveți ce afla. Eu am crescut ca un copil găsit, am trăit prin internate și cămine. Mie să nu-mi vorbiți de tragedie. Eu știu ce-i asta. În plus, ar trebui să-i lăsați pe bieții oameni în pace să-și vadă de-ale lor; pot să vă spun doar atît, majoritatea sînt oameni simpli, refulați, complexați, pe care dorința aceasta generală de izbăvire îi scoate din necazurile lor și-i face pentru o clipă oameni. Ai să spui că sînt un pervers, un tînăr fără conștiință etc. Puțin îmi pasă de ce crezi dumneata. M-am gîndit cu ce anume pot fi atacabil în fața acestei legi a dumneavoastră, pentru că a mea nu e. Cu nimic. Faptul că trăiesc cu o femeie care consideră că prin asta scapă de diavol nu se înscrie în nici un capitol de lege. Altceva n-am pe suflet. Ce mai doriți?

Tînărul era ușor enervat și asta se vedea după pensula care lovea lemnul icoanei cu tot mai multă furie. Ochii tînărului deveniseră mai strălucitori, iar fruntea era încruntată. Două cute mari o brăzdau de la un capăt la altul.

— Cine ţi-a slujit ca model la icoanele dumitale, domnule Rafael ? Toţi sfinţii au aceleaşi trăsături.

— Lucrez stas. N-am timp de diversitate. Eu nu fac artă, domnule. Eu trăiesc, şi pentru că vreau să trăiesc conştiincios, pun exact atîta suflet în fiecare icoană cît pot. N-am nici un model.

— Ba ai, domnule Rafael, patronul dumneavoastră este modelul dumitale.

— Atîta rău că ştii dumneata cine este patronul meu. Dumneata n-ai venit aicea, domnule, pentru mine. Eu nu te pot interesa, te interesează patronul. Ei bine, vor mai trece mulţi ani pînă veţi da de el. Oamenii ştiu să-şi păzească credinţa şi pilduitorul. Fără un pilduitor înflăcărat nu intră în transă, fără transă duhul sfînt nu intră în luptă cu diavolul şi fără diavol complexaţii nu pot fi bărbaţi.

— După ochii sfinţilor dumitale se vede cam cîtă înflăcărare are pilduitorul dumneavoastră.

— Nu, zău, spuse Rafael, de parcă atunci ar fi descoperit şi el acest adevăr.

Se dădu un pas înapoi şi se uită la icoană. Zîmbi întinzîndu-şi buzele subţiri, apoi rîse :

— Domnule, chiar că m-am speriat, dar să ştii că nu seamănă.

— Stimate tinere, dumneata eşti un om de talent. După mine ar trebui să-ţi încerci talentul în lucrări mai de soi. E păcat. Se simte în dumneata că nu eşti de duzină.

— Pictorul de duzină trăieşte bine, moşule. Numai cei de duzină o duc împărăteşte. Uite aici, tablouri, spuse el, aşezîndu-şi pensula pe paletă şi mergînd într-un colţ al magaziei.

Dădu cîteva ziare la o parte și arătă una după alta, cu o iuțeală din care Bunicul nu putu înțelege nimic, pînză după pînză.

— Cu banii pe care îi cîștig pe icoane cumpăr in și vopsele și eu bag talent care zace și nu-l ia nimeni în seamă. Dumneavoastră condamnați credința, o condamn și eu. Cînd iese de la mine din atelier, arta nu mai e artă, e marfă, și ignorantul n-o cumpără, că nu-și dă seama de valoare, deoarece are nevoie de tablouri cu semănători și tractoare, parcă n-ar avea pentru asta destule fabrici și atunci talentul meu stă.

— Secta dumneavoastră, domnule Rafael, nu este admisă în legile statului.

— Știu.

— Într-o zi vor fi prinși în halatele lor și mi-ar părea rău să fii și dumneata printre ei.

— Nici o grijă. Ilegalitatea își are legile ei. Au învățat să se apere. Ți-o spun eu, care nu sînt un credincios.

— Domnule Rafael, nu-mi vinzi mie icoana asta la care lucrezi ?

— De ce tocmai asta ? La mine toate icoanele sînt la fel. În plus, pînă acasă i-ai șterge de vechiul dumitale pardesiu minunea de culori. Mie numai amestecul de culori îmi place la icoanele mele.

Rafael se duse într-un alt colț al magaziei și dînd la o parte un fost cearșaf, arătă privirilor vreo douăzeci de icoane.

— Să știi, moșulică, astea n-au lemnul prea vechi. Cumpăr eu garduri de ocazie, dar la noi nici gardurile nu mai au vechime. Uite asta. Lemn de două sute de ani, luat dintr-o grindă de biserică.

— Cît îmi ceri pe ea ? întrebă Bunicul, curios să audă prețul.

— Pentru că ești primul cumpărător care te-ai obosit pînă la umilul meu atelier, ți-o dau pe gratis. Fac abstracție că ești sticlete. Ești un sticlete bătrîn și cu chipul dumitale de ascet am să fac optzeci de sfinți.

Bunicul tresări. Nu spuse nimic și scoase portofelul din buzunar.

— Ti-am spus, domnule, că n-am nevoie de bani. Nu insista, că altfel rămîi fără icoană.

— Domnule Rafael, îți rămîn îndatorat.

— Te rog să mai vii, dar fără chestii. Îmi face plăcere. Văd că ești un om de treabă. Mă și mir cum mai țin pe-acolo asemenea oameni.

— De ce ești atît de pornit, domnule Rafael ? Doar dumneata, după cîte îmi dau seama, n-ai avut de-a face cu cei în albastru. Să știi că sînt nenumărați oameni de omenie acolo.

— Nu mă îndoiesc. Dar atîta vreme cît în judecata zilnică dintre milițieni și șoferi, totdeauna milițienii au dreptate, nu-i pace sub măslini.

Bunicul își înveli icoana într-un ziar și îi întinse tînărului mîna.

Rafael se uită întîi la mîna osoasă, apoi zîmbind o strînse.

— Pa, bătrîne. Să o pui într-un loc nu cu prea multă lumină, cam atîta cîtă e în atelierul meu. La o asemenea lumină culorile devin mai calde și mesajul icoanei mai cinstit.

— Am să țin cont, tinere. Sper, cum ți-am spus, să nu ne mai întîlnim în ocazii în care eu să fiu obligat să vînd. M-ar întrista.

— Promit să fiu precaut.

27

Alexiu era în biroul lui de la etajul patru. Citise de cîteva ori datele primite în legătură cu Pătrașcu și studiase în amănunțime dosarul lui profesional.

Se auzi o bătaie în ușă și Alexiu îl recunoscu prin discreția ei pe Bunic.

— Intră ! spuse el, fără să se întoarcă. Continua să privească în stradă. Calea Victoriei era plină de lume și pentru o clipă Alexiu invidie trecătorii care își vedeau liniștiți de treburile lor. Era trecut de ora șase jumătate și el încă nu ajunsese acasă.

Bunicul desfăcu icoana din ziar și o așeză pe un perete, în locul unui tablou oarecare.

— Domnule căpitan, nu aveți bunăvoința să vă întoarceți ?

Alexiu se întoarse. Nu observă din primul moment icoana atîrnată. Cînd o observă, se încruntă.

— De cine vă aduce aminte ? întrebă Bunicul.

Alexiu se apropie de lemnul vopsit, își frecă bărbia, se apropie de birou și luă cele cîteva hîrtii cu însemnări.

— Îmi confirmi o presupunere la care am ajuns și eu, Bunicule. Dar atît confirmarea dumitale, cît și confirmarea mea nu valorează, pentru cazul ca atare, două parale. N-a absolvit niciodată facultatea de medicină din București. Între una mie nouă sute patruzeci și șapte și patruzeci și opt a suplinit un preot undeva în Deltă. Se ascundea. A fost implicat în mișcarea legionară, dar pînă la urmă s-a dovedit că nu numai că n-a fost legionar, dar a fost în mișcarea de stînga. Are cîteva referințe bune de la oameni importanți. Pe baza lor și-a

făcut ascensiunea profesională. Diploma de medic e falsă, dar referințele l-au scutit de o verificare serioasă. A intrat în partid. I s-a propus să-și dea secundariatul, dar a refuzat, spunînd că un doctor bun nu este numai acela care are titluri. Știa că pentru secundariat se va recurge la un control riguros și s-a temut. Prietenia lui cu Camelia Scurtu a întreținut-o mai mult de ochii lumii, să aibă în spate un suport universitar și la nevoie, pentru indiscreți, și moral. Toate astea sînt admirabile, Bunicule, dar astea nu-l acuză de crimă.

Bunicul se așează pe scaun și luă de pe birou una din țigările lui Alexiu.

— Se poate o cafea ?

Alexiu apăsă de două ori undeva pe un buton aflat sub birou. Acesta era semnul convențional pentru cafea.

— Aveți dreptate, domnule căpitan. Cu toate astea sînt sigur că azi-dimineață el a încercat s-o sperie pe Doina. S-o sperie, nu s-o omoare.

— Nu înțeleg.

— Simplu. A dat telefon la fabrică. Avea nevoie și de un alibi și să afle unde se găsește Doina. Altfel nu mi-ar fi repetat cu lux de amănunte cu cine a vorbit. A venit la Doina acasă. Faptul că eu m-am dus la doamna Bozdog i-a dat de gîndit. Numai Doina a putut să-l divulge, în concepția lui, și n-a greșit. Dar n-a știut cît anume a vorbit Doina. Trebuia să afle ce anume a spus și s-o cumințească. Secta are legi. Cine vorbește este pedepsit. Și în numele Domnului, el, ca mai mare, are dreptul să pedepsească. A găsit-o pe Doina. A trimis-o să-l găsească pe Vincențiu și să-l aducă la ea. Niciodată Doina nu s-a plimbat cu Vincențiu, iar acum cu

atît mai mult n-avea nici un motiv s-o facă. În timp ce Vincenţiu se afla în casă, el era ascuns în baie. Vincenţiu a plecat, şi după aceea i-a dat Doinei o lecţie, amintindu-i că dacă va bate din gură s-ar putea s-o sfîrşească prost. Faptul că ea n-a spus cine a încercat s-o stranguleze, trebuia să ne pună pe noi în situaţia de a-l suspecta pe Vincenţiu. Pătraşcu a făcut legătura în capul lui între manechinele de hîrtie şi manechinele vii. O legătură admirabilă, trebuie să recunosc, care m-a derutat fantastic. Cel puţin eu am crezut că numai Vincenţiu este de vină. Cred că şi Pătraşcu şi-a dat seama de deruta în care ne aflam şi a amplificat-o. Pe urmă i-a fost simplu să-i spună Cameliei că l-a văzut pe Vincenţiu ieşind de la Doina şi, după ce l-am arestat pe băiat, şi nouă.

— Bine, dar de ce crezi că un om ca el avea nevoie de secta asta împuţită şi mai ales să facă pe preotul ei ?

— Mi-am dat seama din teza de doctorat a Cameliei şi din spusele ei. Tipul a dorit totdeauna să fie puternic, dar n-a reuşit, cel puţin profesional. Atunci a încercat pe un alt plan, unde datorită calităţilor lui oratorice şi a unei anumite posibilităţi de sugestionare a reuşit din plin. Într-o adunătură de ignoranţi nici nu i-a fost greu. Ce cîştiga el în urma acestor întîlniri ? În primul rînd carne proaspătă pentru trup, în al doilea rînd clienţi, din rîndul grupului, pentru avorturi. Pentru că sînt sigur că Ioana a murit în urma unei încercări de avort. Cu banii cîştigaţi de aici şi-a cumpărat maşină, şi-a aranjat o casă ca un palat. Secretul sectei îi asigura tăcerea clientelei recrutate de acolo. Cu toţii gre-

șeau, nimeni n-avea dreptul să vorbească, iar singurul care cîștiga material era el.

— Din dovezile pe care le avem pînă acuma l-am putea aresta, spuse Alexiu.

— Din dovezile existente legea i-ar da cel mult șase ani. Ori, eu îi vreau capul, domnule căpitan.

28

Pe la orele șapte dimineața, Bunicul sosi în strada Doctor Lister. Panaitescu era mai puțin supărat decît cu o zi înainte și Bunicul îl îmbună definitiv cînd îi spuse că o să-l lase să asiste la niște mărturisiri senzaționale. Șoferul era îmbrăcat în costumul lui nou, făcut cu cîteva luni în urmă și haina, cu umerii largi, bine vătuiți, de departe dădea senzația că sub ea se afla cel puțin un halterofil.

Bunicul îl lăsă lîngă mașină și trecu strada. Omul de pază era la locul lui.

— Nimic deosebit, domnule Opriș ?

— Nimic, Bunicule. Pot să mă duc acasă ?

— La ce oră ai fost schimbat ?

— La douăsprezece noaptea.

— Mulțumesc, du-te te rog și te odihnește. Eu n-am închis un ochi.

Opriș se frecă la ochi, își băgă o mînă în buzunar, de unde se auzi un clic metalic și o luă agale spre casă.

Bunicul urcă scările. O găsi pe Doina stînd în pat, îmbrăcată. Își dăduse seama că este pusă sub observație și toată noaptea nu putuse să doarmă.

Lîngă ea se afla o ceaşcă mare de cafea, pe jumătate nebăută.

— Domnişoară Doina, spuse Bunicul blajin, ai făcut rău că nu te-ai culcat. Un manechin ca dumneata trebuie să fie mereu proaspăt, mereu frumos.

— De ce-aţi venit ? De ce nu mă lăsaţi în pace ? Ce-am făcut ?

— Nu te lăsăm în pace, domnişoară, pentru că eşti rea şi ascunzi lucruri însemnate. De altfel am glumit. Am venit să-ţi spun că pentru dumneata calvarul s-a încheiat. De acum vei putea trăi liniştită.

Doina se uită la Bunic neîncrezătoare. Obrajii palizi se colorară uşor. Nu-i venea să creadă că cele auzite sînt adevărate.

— Da, domnişoară. Adevărul, cum ai să vezi, l-am aflat şi fără dumneata. Dar ca să te convingi de acest lucru, mai avem de îndeplinit o simplă formalitate.

— Ce fel de formalitate ? întrebă fata speriată.

— Dumneata n-ai vrut să ne spui nimic, în schimb vrei să afli de la mine totul şi deodată. Nu e prea frumos. Crezi că te simţi în stare să mă urmezi pînă la miliţie ?

Doina voi să spună ceva, apoi se puse pe plîns.

— Ştiam că mă veţi aresta.

— Numai un om vinovat se aşteaptă să fie arestat, domnişoară. Un om cu conştiinţa împăcată doarme chiar dacă ştie că în faţa casei cineva îl supraveghează. Dumneata, dimpotrivă, n-ai dormit, mai mult, îmi spui că ştiai că vei fi arestată. Ei bine, să ştii, faptul că vii cu mine la miliţie nu înseamnă arest. Zeci de oameni ajung acolo şi nu li se întîmplă nimic.

Doina se urcă în spate și Bunicul lîngă ea, cu toate că de obicei prefera locul din față, unde mașina îl scutura mai puțin.

Ajunseră la miliție în mai puțin de un sfert de oră ; cu o mașină obișnuită cinci minute ar fi fost prea mult, dar Panaitescu avea viteza lui de croazieră peste care nu trecea pentru nimic în lume. Ultima amendă îl cuminți definitiv.

Bunicul o conduse pe Doina într-o cameră vopsită în alb, unde nu se aflau decît două scaune de culoare neagră, fără spătar. Ușa închisă în urma ei fără zgomot o deruță pe Doina și cînd se uită în spate să vadă pe unde a intrat, nu mai văzu nici urmă de ușă. Se afla într-o cameră ermetic închisă unde în afară de Vincențiu nu mai era nimeni. N-avea cum să vadă fereastra de culoarea peretelui din spatele căreia îi era urmărită fiecare mișcare.

Doina începu să tremure. Se uita la Vincențiu și zîmbetul acestuia o îngrozi. Niciodată nu-l putuse suporta, dar acum, în această singurătate, cu atît mai puțin. Voi să țipe, dar nu putu. Își dădu seama că n-are rost, că în general nimic pentru ea nu mai avea rost. Se prăbuși pe scaun.

— Ce faci, Doina ? Ai venit să mă vezi ?

Doina nu răspunse.

— Ai spus, nu-i așa ? Tu ai mințit că te-aș fi strîns de gît ? De fapt nu-mi pasă. Eu i-am mărturisit domnului acela bătrîn totul, cum am ucis-o pe Ioana...

Doina se ridică în picioare.

— Cu tine n-am avut nimic. De ce ai mințit ? De ce-ai spus că eu te-aș fi...

— N-am spus, Vincențiule... N-am spus... de fapt nici n-ai fost tu, o știi prea bine.

Vincențiu se uita la mîinile lui bondoace și zîmbea în continuare. Se sculă de pe scaun și se apropie de Doina. Fata se ridică și se retrase cu spatele, pînă ce ajunse la perete.

— Vincențiu, te rog, Vincențiu, eu nu ți-am făcut nimic, eu...

— Voi ați făcut totul, voi mi-ați luat-o. Și am să te pedepsesc, Doina, pentru asta... Tu n-ai să ajungi niciodată acolo unde a ajuns Ioana, tu nu meriți...

Vincențiu își ridică mîinile în sus, apoi rînji. Auzi în spatele lui un clinchet metalic și uită de prima intenție. Se apropie de perete și începu să-l cerceteze, apoi rise din nou. Se apropie iar de Doina.

— Vincențiu, eu nu i-am vrut răul Ioanei. Am sfătuit-o doar să meargă să facă chiuretaj, n-am știut că...

— Minți, ai știut. Ai știut foarte bine. În seara cînd ai zis că ai plecat la Sinaia, numai te-ai prefăcut că pleci. Ai venit la mine și mi-ai spus că Ioana nu mă mai iubește, că e însărcinată, că în seara aceea, dacă voiam să mă conving, trebuia să mă duc în Colentina s-o văd. M-am dus. Am găsit-o. Era în pat. Se uita la mine.

Vincențiu se opri. Rînji din nou.

— Am omorît-o, așa cum îmi omoram manechinul meu care nu mă iubea.

— Vincențiu, jur că n-am spus eu. Nici nu puteam să spun. Cum era să spun dacă n-ai fost tu ?

Doina se opri. Nici nu-și dădu seama cînd Vincențiu o prinse cu mîinile de gît. Începu să țipe. Ușa din perete se deschise brusc și doi oameni îl imobilizară pe Vincențiu. Doina gîfîia avînd în ochi o spaimă de moarte.

— Scăpați-mă ! Mărturisesc totul.

De afară, dintr-o altă încăpere, așezați pe scaune, Bunicul, Alexiu, colonelul și doctorul Dobrescu ascultaseră și văzuseră totul. Discuția dintre cei doi fusese înregistrată pe bandă.

Alexiu se șterse de transpirație pe față.

— Trimiteți în Colentina o echipă, alta la Pătrașcu la spital. Cineva să o aducă și pe Camelia Scurtu, mai spuse Bunicul și își aprinse o țigară. Doctore, ce-ai aflat la morgă ? îl întrebă Bunicul pe doctorul Dobrescu.

— Autopsia a fost făcută, Gogu, în starea în care era, a uitat însă să vă citească un lucru de altfel consemnat în registru. Stopul cardiac a intervenit în urma înțepăturii.

— Asta o știam, doctore, n-a uitat să mi-o spună. A uitat să-mi spună că stopul cardiac a intervenit în urma anesteziei. Uite aici ! și Bunicul scoase din buzunar o hîrtie, un certificat medical. Suferea de miocardită. I s-a făcut o doză prea mare de somnifer. Cînd și-a dat seama că a murit, a mai făcut o ultimă încercare. I-a introdus, direct în inimă, adrenalină. Totul în zadar, în condiții normale și cu un specialist nu se întîmpla nimic.

— Bine, dar atunci, spuse Alexiu...

— Nu vă grăbiți, domnule căpitan.

29

În camera alăturată biroului lui Alexiu erau adunați : doctorul Pătrașcu, Doina Ciumedrea, Vincențiu Scurtu și Camelia Scurtu. Bunicul stătu cîtva

timp de vorbă cu Alexiu, își completă cartoanele cu ultimele date din percheziția făcută în casa doamnei Bozdog din Colentina și păși spre ușa alăturată. Auzi vocea lui Pătrașcu care se adresa probabil sergentului de serviciu :

— Protestez, protestez, este împotriva legii...

Bunicul deschise ușa.

— Nu mai protesta atît, domnule Pătrașcu. De altfel o să te ajut să te calmezi.

Bunicul se așeză la masa din față, își rîndui cartoanele în față, se uită la cei adunați pe rînd și începu :

— Peste două ore va avea loc înmormîntarea celei ce a fost Ioana Rarău. S-ar putea crede că în societatea noastră, bazată pe alte principii morale, pare aproape imposibilă comiterea unor fapte ca cele petrecute cu puțin timp în urmă. Autorii morali sînteți dumneavoastră, oameni recrutați nu din pătura socială cu care viața ar fi fost nedreaptă. Totuși, contrar legilor elementare ale societății noastre, ați contribuit la un asasinat murdar pe care legea, această lege a dreptății sociale, va trebui să-l pedepsească pe fiecare după merit. Doamnă Camelia, nu vă repet ceea ce este adevărat în depozițiile dumneavoastră. Am să vă spun ceea ce nu este adevărat. După ce Pătrașcu a plecat din Cluj, contrar declarațiilor dumneavoastră, v-ați mai întîlnit cu el. O dată l-ați vizitat în Deltă, unde suplinea un preot la biserica din Jurilovca. Cu toate că aveați îndoieli în privința diplomei lui Pătrașcu, nu numai că nu ați făcut nici cel mai mic efort să vă interesați, dar l-ați luat sub aripa dumneavoastră ocrotitoare. Dumneavoastră ați dat două referințe în privința lui, ele atestînd profesionalismul într-o me-

serie care cere o înaltă calificare și răspundere și pentru care nici măcar nu are diplomă.

— Eu n-am știut, sări Camelia de la locul ei.

— Doamnă, vă rog să nu mă întrerupeți. Veți avea posibilitatea la tribunal să vă spuneți părerile. Eu nu sînt judecător. Eu vă redau faptele, atîta tot.

Camelia se uită pe furiș și cu spaimă la Pătrașcu.

— Cu toate că de cîteva ori vi s-a spus că Vincențiu trebuie internat, ați refuzat, spunînd că, fiind specialistă în materie, vă puteți ocupa dumneavoastră de el. V-ați ocupat și n-am de pronunțat decît cuvinte de laudă pentru abnegația dumneavoastră. Dar această abnegație putea să se sfîrșească, și într-un fel s-a și sfîrșit, tragic. De la manechinele lui moarte ați trecut la manechinele vii. Nu numai că v-a bucurat dragostea lui Vincențiu pentru Ioana, dar ați și încurajat-o, în detrimentul lui Vasile, care o iubea sincer și care a vrut să se căsătorească cu ea. De această dragoste a lui Vincențiu, ajunsă bolnăvicioasă, s-a slujit în primul rînd Pătrașcu. Ajuns la o vîrstă cînd a simțit că nu mai e tînăr, Pătrașcu a început să caute senzații tari. A organizat o sectă religioasă, s-a intitulat fratele Partenie și de-a valma cu oameni ignoranți, ușor de dus de nas, și-a alcătuit o întreprindere avînd ca materie primă slăbiciunea omenească. Pătrașcu a început să-i facă curte Ioanei. Înainte de a face curte Ioanei, a cunoscut-o pe Doina Ciumedrea, cu care a trăit, tot în cadrul sectei. Doina avea menirea să atragă alte fete. Așa a adus-o pe Ioana la ea în casă. Pe de o parte, Doina se dovedea în felul ei puritană, neîngăduind în casa ei nici un bărbat, alibi moral admirabil pentru vecini și chiar pentru viitoarea ei prietenă, pe de altă parte, religioasă. Ioana, în fața atîtor acte de puritate și

nevinovăție falsă, a intrat într-un mediu decăzut, din care nimeni nu a ajutat-o să iasă. Odată intrată în sectă, legată de ea prin jurăminte a căror încălcare o putea costa viața, lui Pătrașcu i-a fost ușor să capete de la ea ceea ce altfel, în nici un caz, n-ar fi căpătat. Ioana a rămas însărcinată și Pătrașcu și-a luat obligația în schimbul a două mii de lei să-i provoace un avort. N-a scutit-o nici pe ea de plată, deși Pătrașcu era autorul, și pretindea că o iubește. Dar cum conviețuirea în cadrul sectei nu silea pe nici unul din membrii ei să aibă obligații, Pătrașcu se simțea absolvit de orice răspundere morală și materială. A dus-o pe Ioana în Colentina, în fosta casă a cetățenei Bozdog, actualmente fugită din București — și acolo, falsul doctor Pătrașcu, a introdus în vena Ioanei, fără nici un consult prealabil, o doză de narcotice prea mare. Fiind bolnavă de inimă, Ioana a sucombat și n-a mai ajutat-o nici adrenalina introdusă direct în inimă. Dar planul lui Pătrașcu a fost pus la punct înainte. Știind că are o prietenă și această prietenă are un băiat bolnav, cu apucături stranii pentru manechine, îi strecoară tînărului în suflet ideea că Ioana nu-l iubește. Doina se face purtătoare de cuvînt a lui Pătrașcu, sconținд, prin scoaterea din circulație a Ioanei, rămînerea pe mai departe în sufletul amantului ei. Doamna Camelia n-avea de unde să știe că băiatul ei, noapte de noapte, cu ajutorul unei frînghii, iese din casă. Seara tîrziu, după ce Ioana murise, Doina Ciumedrea vine la Vincențiu și îi spune că Ioana trăiește cu Pătrașcu și că, dacă vrea să se convingă singur, n-are decît să vină să vadă. Vincențiu fuge pe fereastră și merge la adresa indicată. Nu-și dă seama că Ioana e moartă. Pentru el ea este un manechin. O strînge

de gît. Apoi Doina îi spune că el a omorît-o. Îl ajută pe Vincențiu, aducîndu-i mașina familiei Scurtu cu ajutorul unei chei păstrate la ea, pînă în Colentina. Mașina a fost luată de la poartă la ora douăsprezece noaptea. Cu ajutorul Doinei, Vincențiu o urcă pe Ioana lîngă el în mașină. Pare curios și totuși așa e. Camelia Scurtu, în dorința de a-și însănătoși băiatul, îi dă acestuia lecții de conducere, mai mult, vrea ca el să dea și examen. La vizita medicală făcută la Policlinica sectorului patru, Vincențiu, cu ajutorul Cameliei, capătă un certificat medical. Miliția își dă seama că ceva nu e în regulă și anulează examenul. Această hîrtie — Bunicul o arătă — atestă prezentarea la examen a lui Vincențiu. Eu am luat-o din camera lui cînd l-am vizitat. Deci Vincențiu o scoate pe Ioana din oraș. Doina știe că în rezervor nu e prea multă benzină. Este exact ceea ce dorește, ca Vincențiu să fie prins asupra faptului. Mașina se oprește în plină șosea. Vincențiu o aruncă pe Ioana în fața mașinii și în cădere capul ei se lovește de colțul barei din față. Dar mașina nu mai vrea să pornească. Vincențiu, speriat, se întoarce acasă pe jos. Se urcă în camera lui cu ajutorul frînghiei. Din primul moment cînd am văzut cadavrul mi-am dat seama că Ioana n-a murit de lovitură. Mașina era intactă, bara nu avea nici o zgîrietură. Era imposibil ca o altă mașină în trecere s-o fi lovit pe Ioana. Trupul și mașina se aflau pe un drum puțin circulat. În acest timp, după moartea Ioanei, Pătrașcu s-a dus acasă, treaba murdară făcînd-o pentru el sora întru credință și dragoste, Doina Ciumedrea. Dimineața, Doina s-a întors și ea acasă. Nu plecase la Sinaia și dacă era puțin inteligentă, și-ar fi găsit un alibi mai bun. Servitoarea

din casa în care locuia Doina a auzit dimineața că cineva umblă în mansardă. Doina i-a spus seara că urma să plece la Sinaia și femeia a crezut că sus se află Ioana. Dar Ioana, la ora aceea, era pe șosea, moartă. Pătrașcu aștepta acasă vești, destul de neliniștit. Spre dimineață s-a urcat în Fiatul lui, întîmplător de aceeași culoare cu cel al familiei Scurtu și s-a dus să prospecteze blocul unde locuia Vincențiu. Doina i-a spus lui Pătrașcu pe unde cobora Vincențiu noaptea. Pătrașcu, nevăzînd frînghia atîrnată, și-a dat seama că Vincențiu n-a fost prins. Tocmai la acea oră, Vasile s-a trezit. Seara el dăduse telefon la miliție în legătură cu dispariția mașinii. Mama lui, după o oră, îi reproșează, spunînd că a împrumutat mașina lui Pătrașcu. Într-adevăr, după o oră mașina a apărut la locul ei. Vasile s-a culcat, dar noaptea s-a trezit și cu gîndul la mașină, s-a uitat din nou afară. Mașina era la locul ei. Mașina văzută însă de Vasile era de fapt mașina lui Pătrașcu. După ce s-a convins că Vincențiu s-a întors, Pătrașcu a început să construiască alt plan, ca vina să cadă pe Vincențiu. A spart vitrina cu manechine de pe șoseaua Ștefan cel Mare și, cu ajutorul Doinei, l-a atras pe acesta la ea acasă. Pătrașcu a vrut s-o sperie pe Doina că mi-a dat unele date în legătură cu secta și în același timp avea nevoie de vînătăile Doinei de la gît ca să-i poată spune Cameliei, și eventual miliției, că l-a văzut pe Vincențiu ieșind de la Doina. Cercul se strîngea în jurul lui Vincențiu tot mai mult. Dar iată că în clipa cînd eram cel mai puțin convins de vinovăția lui Vincențiu, eu îl arestez pe tînăr. Un om cu structura lui sufletească șubredă și cu naivitatea lui nu era greu de dus. I-am spus lui Vincențiu că Ioana s-a întors de la

mama ei, unde a stat cîteva zile bolnavă, și că vine să-l vadă. Am înscenat pe o bandă de magnetofon o discuție cu cîteva fapte cunoscute de tînăr. Vincențiu, ascultînd, a început să plîngă și a mărturisit că nu se poate să fie Ioana, deoarece ea era moartă. El o omorîse cu mîinile lui. Mi-a povestit totul. Dar Vincențiu este un om bolnav și în fața legii, Pătrașcu ar fi putut dovedi că nu se pot pune baze pe mărturiile unui asemenea om. Atunci i-am confruntat. Înspăimîntată de ceea ce îi putea face Vincențiu, Doina s-a dat de gol. Îl văzuse doar pe Vincențiu strangulînd-o pe Ioana și știa că el era capabil să facă același lucru și cu ea. N-a mai negat. În Colentina s-a găsit în coșul de gunoi pînă și fiola injecției făcută de Pătrașcu, masa improvizată pe care opera. Marta Caranfil s-a ascuns. În marea lor naivitate, atît cetățeanca Bozdog, cît și Marta Caranfil își închipuie că nu vor fi prinse.

Cum mi-am dat seama că Pătrașcu este de fapt unul și același cu fratele Partenie ? În teza de doctorat, Camelia Scurtu are cîteva pasaje semnificative despre un caz. Acest caz nu era altul decît Pătrașcu ; acesta, încă din facultate, avea impresia despre sine că este o ființă superioară. Ca să cîștige și mai mult, Pătrașcu n-a avut nimic împotrivă ca portretul lui să apară pe icoanele pictate de Rafael Puțintelu. La cetățeana Bozdog s-a găsit un registru în care sînt trecute toate icoanele vîndute și partea de cîștig care îi revenea lui Pătrașcu. După icoana aflată la Pătrașcu acasă mi-am dat seama de o oarecare similitudine între fața lui și fața sfîntului reprezentat. Pătrașcu nu s-a temut că această asemănare înseamnă de fapt începutul pierzaniei lui. Pătrașcu n-avea de unde să știe că, urmărită, Doina Ciume-

drea a trebuit să spună că i-a făcut o vizită fratelui Partenie. N-a spus mai mult. Dacă ar fi spus mai mult, pedeapsa pentru ea nu s-ar fi rezumat la o simplă strîngere de gît.

Bunicul își aprinse o jumătate de țigară. Se uită în fugă la oamenii aflați în fața lui. Doina își rodea o unghie. Camelia se uita în podea. Vincențiu desena un manechin. Bunicul avu o clipă senzația unui zîmbet fals pe chipul lui Pătrașcu, dar nu se întrebă care era proveniența lui. Era grăbit. Voia să meargă la înmormîntarea Ioanei Rarău și era tîrziu.

— Acum rămîne de stabilit, reluă el, dacă moartea Ioanei a fost premeditată sau nu. În Colentina s-a găsit această scrisoare. Este scrisă de mîna Ioanei și e adresată fratelui ei. Ioana și-a dat seama că a intrat într-o capcană. Îi scria fratelui ei despre sectă, cum a ajuns acolo, despre fratele Partenie, despre jurămînt. Această scrisoare n-a ajuns la fratele Ioanei niciodată. Doina, lucru sigur, a pus mîna pe ea și geloasă că Pătrașcu o prefera pe Ioana, s-a dus imediat la Pătrașcu cu scrisoarea și i-a arătat-o. Scrisoarea este datată în cinci aprilie, moartea Ioanei a avut loc în noaptea de zece aprilie. Deci omorul a fost premeditat, deoarece Pătrașcu nu avea din datele scrisorii siguranța că mai tîrziu Ioana va respecta jurămîntul secret al sectei. E mai mult ca sigur că Ioana n-a spus imediat că e însărcinată. De aici încercările ei de a se sinucide. De două ori, numai prin atenția unor șoferi, n-a ajuns sub roți. Pînă la urmă Ioana n-a avut încotro și i-a mărturisit lui Pătrașcu starea în care se afla. Acesta și-a

declinat orice răspundere, spunînd că n-a fost el autorul, în cadrul sectei practica scăpării de diavol făcîndu-se colectiv. Tot ce se poate ca Ioana, proaspăt intrată în sectă, să-și mai fi păstrat un dram de rațiune și să nu fi acceptat trecerea de la un bărbat la altul. Altfel nu s-ar fi adresat doctorului Pătrașcu. În aceeași scrisoare adresată fratelui ei, Ioana face aluzii destul de directe la o situație precară în care se află. Mai mult, spune că pînă la urmă se va căsători cu un medic, din păcate cam în vîrstă. Cunoscînd-o din relatările multiple, Ioana nu era omul care să-și permită să arunce paternitatea unui asemenea gest pe seama unui om, dacă în realitate acel om n-ar fi fost direct responsabil.

Bunicul se uită din nou la Pătrașcu. Acesta continua să zîmbească în felul lui ciudat. Bunicul avu o bănuială stranie. Se ridică de la masă și se apropie de Pătrașcu. Îl atinse pe umăr și doctorul căzu într-o parte, fără ca zîmbetul triumfător afișat de la început să i se fi dezlipit de pe față. În colțul buzelor se zări o dîră de lichid de culoare roșiatică. Bunicul înțelese. Pătrașcu ținuse în gură o bulină cu cianură. Cînd și-a dat seama că totul e pierdut, a spart-o între dinți. Nimeni nu observase, nici măcar Alexiu care stătea la o jumătate de metru de el.

Îl scoaseră pe Pătrașcu din cameră.

— Eu ce fac ? întrebă Camelia. Înțeleg că băiatul meu nu este vinovat.

— Da, doamnă, direct nu este vinovat și nici dumneavoastră nu sînteți. Dar în afara legii există alte legi, doamnă. Sînteți liberă să mergeți acasă și uitați-vă în ochii celuilalt copil, uitați-vă în ochii

soțului dumneavoastră, uitați-vă și la Vincențiu. Poate atunci, stimată doamnă, conștiința dumneavoastră va înțelege ce anume parte de vină îi revine.

30

La cimitirul Sfînta Vineri, în jurul gropii proaspăt săpate era adunată lume puțină. Sicriul Ioanei Rarău era așezat pe două bîrne de lemn și preotul, un om mic de statură, răcit, suflîndu-și nasul tot la două minute, oficia slujba religioasă. Profira Rarău, mică, slabă, mai mult o arătare îmbrăcată în negru, stătea la marginea sicriului și se uita cu o privire stinsă la Ioana ai cărei ochi verzi și curați priveau sticloși undeva în sus, la coroana nucului aflat deasupra ei. Lîngă Profira era fratele Ioanei, îmbrăcat militar, smiorcăindu-se ca un copil, icnind din pricina plînsului pe care voia să-l înfrîngă fără să reușească. Nu lipsea de la înmormîntare nici Vasile, îmbrăcat pe apucate, tremurînd undeva la o parte de ceilalți, de parcă ar fi suferit de friguri. Privirile îi erau febrile, rătăcite și, pe cît putea, încerca să nu vadă ochii mari și deschiși ai Ioanei, întrebători și ciudat de limpezi pentru o moartă. În partea dreaptă a sicriului, Gogu Pomișor, îmbătrînit dintr-o dată, cînta alături de preot și tot ca el își ștergea nasul cu o batistă albă.

Sicriul fu acoperit nu înainte ca Profira să-și ia pe tăcute rămas bun de la fată și să-i zică :

— Dacă așa a fost să fie, ziua bună, draga mamii.

Sicriul fu coborît în groapă. Se auzi lîngă nuc un strigăt disperat și cînd Bunicul se uită într-acolo, îl văzu pe Vasile întors cu spatele, cu capul rezemat de trunchiul gros al pomului, hohotind neputincios în fața sorții care-i luase dragostea, prima lui dragoste.

Nimeni nu se îndreptă spre el să-l consoleze. Oamenii se împrăștiară, groparii începură să arunce parcă în dușmănie pămîntul peste sicriul proaspăt, numai Vasile continua să rămînă singur lîngă nuc.

— Ce faci, Gogule ? întrebă Bunicul, văzîndu-l pe autopsier mergînd singur, gîrbovit de spate.

— Meștere, am impresia că am pus-o de mămăligă, spuse el încercînd să pară degajat.

După tremurul vocii, Bunicul își dădu seama că prietenul lui începea să trăiască acea tragedie a singurătății și inutilității la care știa, mai devreme sau mai tîrziu, că avea să ajungă și el.

— Vreau să mă duc la țară. N-am mai fost de treizeci de ani. Mi se pare că mai am ceva rude. Să nu te superi că am uitat să-ți spun chestia aia cu... Eram într-o stare...

— Lasă, Gogule, se mai întîmplă. De fapt consideră că mi-ai spus-o de la început, deoarece din clipa cînd am văzut-o la tine, pe masă, mi-am dat seama ce s-a întîmplat. Am văzut brațul cu vena maltratată și mi-am dat seama că injecția i-a făcut-o un ageamiu. Stopul cardiac a intervenit din pricina narcoticului introdus prea brusc. Am întîlnit în ca-

riera mea zeci de cazuri. De-acolo ochii deschiși și mirarea din privirile ei, care te-au năucit. Dar fii tare, bătrîne, mai avem multe de făcut în viața asta parșivă.

— Mi-am dat cererea de pensionare. Am îmbătrînit, Bunicule, spuse el și Bunicul se simți într-adevăr trist auzindu-și porecla rostită de Gogu, el care nu-l numise așa niciodată.

— Vino pe la mine, Gogule, mai stăm de vorbă, mai bem o cafea. Pentru noi zilele o să fie de aici încolo tot mai scurte și nopțile tot mai lungi.

— Dacă aș fi avut un copil sau pe cineva... Sînt singur cuc, Bunicule. Aseară mi-am făcut un inventar al rudelor. Se pare că nu mai am pe nimeni apropiat. Trebuie neapărat să mă duc la țară. Am ceva bani strînși. Cui să-i las ? Nici măcar n-am cui să las puțina agoniseală. Spune, nu-i păcat ?

— Da ce-ți trece, omule, prin cap ? Fata nu ți-a fost nici copil, nici altceva !

— M-am gîndit că așa o fată aș fi vrut să am. Ai văzut, Bunicule, ce ochi avea ? Doamne, ce ochi !

Bunicul se despărți de Gogu la colțul unei străzi. Ar mai fi vrut să-l conducă pînă aproape de casă, dar starea sufletească a autopsierului se strecura picătură cu picătură și în sufletul lui, dîndu-i o senzație de amărăciune și de neputință.

În apropierea Consignației, Bunicul îl văzu pe Rafael Puțintelu cu vreo zece icoane legate de o sfoară și atîrnate de umăr.

— Salut, bătrîne. Am auzit lucruri noi. Sper că n-am contribuit cu nimic la pierderea propriei mele

pîini. Am ştiut din ziua cînd te-am văzut la madam Bozdog că mă aşteaptă vremuri grele şi că o să mi se subţieze tainul. Dar un artist are nevoie de sărăcie. Poate îmi găseşti nişte clienţi. Sînt convins că te pricepi la adevărata artă. Altfel nu ţi-aş fi dat icoana.

— Am să încerc să-ţi găsesc. Cred sincer că ai talent, tinere.

— Mai bine nu mi-l descopereai, spuse Rafael şi îi întoarse bătrînului spatele.

Redactor : IORDANA URECHE
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Apărut 1970. Comanda nr. 4. Coli de tipar 7

Tiparul executat sub comanda nr. 654 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

colecția aventura

PETRE SĂLCUDEANU

Oprește, te rog, spuse Bunicul și mașina se opri aproape de bordură, la vreo cincizeci de metri de locul unde văzuse cu o zi înainte vitrina spartă. Geamul era înlocuit, iar în fața lui, Bunicul îl recunoscu după capul lui mare pe Vincențiu. Se uită la ceas. Era aproape două. Îl rugă pe șofer să mai înainteze cîțiva metri și Bunicul urmări fața transfigurată a tînărului. Așa cum stătea cu gura închisă, cu ochii

MOARTEA MANECHINULUI

mari, negri și căscați spre manechinele din vitrină, Vincențiu nu părea atît de respingător. Doar cînd rîdea cu dinții lui, strîmb, chipul său căpăta trăsături stranii, animalice. Vincențiu își ținea o mînă pe sticla vitrinei și o clipă Bunicul avu impresia că tînărul mîngîie întinderea netedă a ferestrei...

Lei 6,50